

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 4 september 2017*§ 3 Interpellation om boendeparkering (nr 2016:62)*

Anförande nr 1

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ordförande, ledamöter, eventuella åhörare! En gång i tiden gjorde jag min militärtjänst i artilleriet. Vi hade ett uttryck: Nära skjuter ingen hare – om man inte har en haubits.

Lite så kan man tycka att stadens rödgröna majoritet har gjort när det gäller parkeringspolitiken: För att minska problemen med trafiken i staden har man valt att skjuta vitt och brett, och man har gjort det väldigt, väldigt dyrt för många att parkera i ytterstaden, trots att där inte funnits samma behov av att minska vare sig på parkerade bilar eller på bilar över huvud taget på samma sätt som i innerstaden.

Borgarrådet Helldén har i sitt svar till mig faktiskt lyckats med konststycket att varken svara på min första fråga, alltså hur han tänker sig att småbarnsfamiljer ska ha råd att betala över 4 000 kronor extra i månaden för sitt bilinnehav, eller den andra, det vill säga om det är rimligt att boende i samma område som delar samma gator får olika villkor för sin parkering. Den sista frågan försöker Daniel Helldén möjligen svara på genom att skriva att det är rimligt att villkoren kan vara olika för skilda områden, och han tar upp Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden som exempel.

Men det är ju just det att när det gäller dessa helt nya områden fattar man beslut om att vi inte ska ha boendeparkering eftersom vi vill ha en miljöprofil och vi redan från början vet att det kommer att finnas andra lösningar för att ta sig fram. Här handlar det däremot om att ni vill låta den situationen uppstå att en port på en gata kan ha rätt till boendeparkering medan porten intill inte kan ha det. Detta svarar Daniel Helldén över huvud taget inte på.

Anförande nr 3

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Patrik Silverudd undrar över boendeparkeringarna. Det kanske är viktigt att påminna sig om att boendeparkering är en dispens som finns. När den infördes, eller när man kom med en förändring i lagstiftningen 1979, var poängen att lösa ett problem som framför allt finns i Stockholms innerstad. Man säger i propositionen att ”i bebyggelseområden som har kommit till före bilismens kraftiga expansion under de senare decennierna av naturliga skäl var svårt att enligt huvudregeln anordna parkering för de boende på tomtmark”. Tomtmark är alltså grundregeln. Där ska bilarna stå.

Man konstaterar dock att bilar inte fanns när stora delar av innerstaden byggdes, och därför fanns det inte heller några parkeringsplatser. Därför gav man dispens för dem som inte kunde ordna parkeringen på annat sätt, och så är det i dag. Sedan har den här dispensen fått fötter och använts fritt, vilket ju egentligen inte är meningen enligt

den lagstiftning som finns. Finns det tillräckligt mycket plats på tomtmark för att ställa bilen ska man egentligen inte ha en boendeparkering.

Vad vi har sagt är att när man bygger nytt här i staden så ska man se till att lösa parkeringsfrågan inom fastigheten. Gör man inte det betyder det att man har tänkt att de som bor i den fastigheten inte ska använda bil i samma omfattning. När vi kräver ett visst antal parkeringsplatser har vi också gett andra mobilitetslösningar i form av bilpooler, utmärkta cykelrum och så vidare, och då kan man minska antalet parkeringsplatser, just för att man bedömer att de kommer att klara det ändå.

Vad vi gjorde i parkeringsplanen var att undanta vissa områden från boendeparkeringen. Patrik Silverudd räknar upp Minneberg, Årstadal och Annedal. Vi har också Dalen. När vi gick igenom planerna visade det sig att det fanns ett par fastigheter i Dalen som hade sålts och blivit bostadsrätter, och då hängde inte parkeringshusen med. Därför hade de ingen parkering, och därför undantogs de sedan. I Dalen är det därför uppdelat. Majoriteten av alla hus har garage och ingen rätt till boendeparkering, och så finns det ett par fastigheter som är bostadsrätter utan tillgång till sådana parkeringsplatser, och de får därför boendeparkering.

Jag har inte hört att det har varit några som helst problem med detta. Det är hus på samma gata, i princip. Det handlar om att man helt enkelt får hyra in sig i de garage som finns, och det är poängen med den här reformen.

Anförande nr 4

Patrik Silverudd (L): Jag tycker att det är lite intressant att man tar upp den historiska aspekten med hur en dispens kom till: Egentligen borde allt vara förbjudet. Men nu finns det lite, lite svängrum, och vi tänkte inte låta det svängrummet finnas i onödan. Så kan man väl säga. Möjligen lite som en och annan på den rödgröna sidan tycker, att det man tjänar och inte betalar i skatt egentligen är en stöld från folket på något sätt. Jag har inte riktigt samma uppfattning.

Daniel Helldén svarar fortfarande inte på frågan om det är rimligt att en barnfamilj ska behöva betala 4 000 kronor extra i månaden för att ha en bil. Nu pratar vi inte om dem som parkerar i områden som är otroligt belamrade med bilar eller som orsakar otroligt långa köer, utan det handlar om, jag ska inte säga om oskyldiga, men det handlar om att ni har gjort en *overkill* på parkeringsavgiften.

Återigen, att man inte ska ha rätt till boendeparkering i nybyggen, oavsett om det är ett nytt område eller nytt hus, anser jag vara helt orimligt. Daniel Helldén lyfter upp området Dalen, där ni från början inte ville att man skulle ha boendeparkering men där ni kände er tvungna att backa. Men om jag minns den debatten rätt var det ju snarast så att det var tillfälligt för att ni skulle kunna undersöka möjligheten att återigen dra in dispensen.

Anförande nr 5

Borgarrådet Helldén (MP): Det är ju ett antal områden som håller på att byggas de senaste åren och som Patrik Silverudd också pratar om – Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden. Det finns över huvud taget ingen diskussion där om att man ska ha boendeparkering. Hela Norra Djurgårdsstaden kommer att vara helt fri från boendeparkering, och har man bil så får man ställa den i de garage som finns. Helst

ska man inte ha bil, speciellt inte i Norra Djurgårdsstaden som ska vara helt fossilfri 2030.

I Göteborg har man nu principen när man bygger nytt att de som flyttar in inte får någon boendeparkering, för det finns ingen anledning. Det är transparent och tydligt och klart för alla parter: Bygger man ett hus eller flyttar in i ett nybyggt hus så får man inte boendeparkering. Det får lösas inom fastigheten eller så får man hyra garage någon annanstans. Plan- och bygglagen och alla de här lagarna säger ju att det är inom fastighetsmark det ska ske. Sedan är allt det här med boendedispenser på gatan ett undantag. Annars ska det vara en grundläggande basavgift. I den lagstiftning man tog 1979 hade man en lång diskussion om det här och om det var förenligt med likställighetsprincipen att dessa skulle få en boendeparkering, men det prövades aldrig. Det är möjligt att den delen inte rimmar med likställighetsprincipen och egentligen borde tas bort. Men det ska vi inte gå in på.

Patrik Silverudd frågar hur en barnfamilj ska klara 4 000 kronor extra i månaden för sin bil. Jag skulle vilja se det garage som kostar 4 000 kronor i månaden utanför tullarna. Jag tror inte ens att du hittar ett innanför tullarna, om det inte är så att du ska in i Galleriangaraget eller något sådant. När vi införde avgiften kostade det 500 kronor att stå i ett garage i till exempel Dalen. För övriga som inte bor i själva Dalen får boendeparkering kosta 500 kronor, så det är *even*.

Det kostar alltså inte så mycket utanför tullarna som Patrik Silverudd påstår. Det är klart att det blir en kostnad för alla som inte kan placera bilen på sin egen mark, men det handlar inte om de här summorna, så jag tycker att det blir någon form av alarmistiskt försök från Liberalerna att göra en höna av en fjäder.

Anförande nr 6

P e r O s s m e r (SD): Ordförande! För inte så länge sedan beslutade vi om nya bestämmelser här i staden, och det föregicks av en lång diskussion och till och med återremiss, om jag minns rätt. Beslutet innebar en höjning av olika slags avgifter. Bland annat fick motorcyklarna börja betala avgift, och även boendeparkeringen ändras. Det är klart att det fanns en tendens bakom detta. Den styrande majoriteten, eller i varje fall vissa delar av den, är inga vänner av biltrafik och särskilt inte i innerstaden.

Det var intressant att höra Daniel Helldén ge en del förklaringar till bakgrunden. Men det är ändå inte tillfredsställande. Vi kan konstatera att nybyggda områden och nybyggda fastigheter kan falla utanför rätten till boendeparkering, och det innebär ju att en del bilägare får betala höga avgifter. Kanske inte 4 000 kronor, men det kostar mycket ändå.

Det förefaller åtminstone för gemene man som ett orättvist system. Man bor på samma gata, och en del får rätt till boendeparkering medan andra inte får det. Det är klart att det märks mest i förtätade områden. Råkar man bo i en äldre fastighet och har rätt till boendeparkering kan det vara så medan de andra i den nya grannfastigheten inte får det. Det sker heller ingen behovsprövning.

Daniel Helldén var inne lite grann på kommunallagens likställighetsprincip, och det kan ju diskuteras om den är uppfylld. Får man göra så mot medborgarna? Man kan

tänka sig att om boende i både nya och gamla fastigheter skulle få tillstånd till boendeparkering så kan det bli för många. Då får man tänka sig att bland dem som begär det lottas ut tillstånden eller göra på något annat, liknande sätt. Det tycker jag skulle vara mer rättvist.

Sedan har jag blivit uppmärksam på en annan fråga som har med de nya bestämmelserna att göra. Man har ju minskat antalet parkeringsplatser inne i staden för att befordra kollektivtrafiken, och bland dem som drabbas särskilt av detta har vi dem som har parkeringstillstånd på grund av sitt handikapp. De får svårare att parkera eftersom platserna blir färre. Jag har fått flera samtal om detta. Lösningen för dem som har svårt att parkera och har handikapptillstånd måste helt enkelt vara att man på vanliga parkeringsplatser, om jag säger så, anordnar fler särskilda parkeringar för den gruppen.

Anförande nr 7

Patrik Silverudd (L): Jag har inte påstått att det kostar 4 000 i ett garage. Om man tittar på vad jag skriver i interpellationen så ser man att jag konstaterar att det blir kostnaden om man ställer sig på gatan. Jag har frågat gatukontoret vad det kostar att stå i garage, och de säger att man kan få räkna med att betala mellan 1 000 och 3 000 kronor för en garageplats.

Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden, återigen, är hela områden som är planerade för detta från början. Man har sagt det väldigt tydligt från början, och alla som flyttar dit vet det. Men det gäller inte om man tittar på en lägenhet på vilken annan gata som helst i staden. Det spelar ingen roll om det är ytterstaden eller innerstaden. Men ett hus är ju bara nytt en gång, Daniel Helldén, och sedan är det ett hus som alla andra och det blir omsättning i huset, vare sig det är hyreslägenheter eller bostadsrätter. Bostadsannonserna kommer att utökas med en liten ruta där det står ”rätt till boendeparkering”, och så ja eller nej. Vi som bor i gamla hus kommer därmed att få ett ökat värde på våra hus – tack för det – medan de som inte gör det kommer att få ett lägre värde. Jag tycker inte att det är en rimlig princip att portarna intill varandra kan ha olika rättigheter avseende boendeparkering.

Per Ossmer lyfte upp problemen med parkeringsplatser för funktionsnedsatta. Det är en särskild debatt som inte direkt rör den här frågan, så jag ska inte ta upp det nu. Men där finns det anledning att återkomma. Jag har fått mycket oroväckande signaler om att många personer med parkeringstillstånd numera måste ägna en stor del av sin dag åt att flytta sina bilar, eftersom ni har gjort det mycket svårare att använda stadens parkeringsplatser. Det är mycket, mycket oroväckande.

Anförande nr 8

Rickard Wall (–): Ordförande, fullmäktige! Daniel Helldén gav en historisk tillbakablick om orsaken till att vi har boendeparkering, och visst är det så. I ett längre perspektiv kommer boendeparkering att vara en historisk parentes som varade några decennier efter andra världskriget. Vi socialkonservativa vill absolut inte ha våra kantstenar belamrade med parkerade bilar. Jag kommer själv ihåg hur skönt det var efter andra världskriget när gatorna var fria. Det fanns inga bilar, och det var jätteskönt!

Sedan är då frågan hur man ska gå till väga, med vilken hastighet och med vilka medel vi nu ska rensa Stockholms innerstad från de här parkerade bilarna, både dagtid och nattetid. Daniel Helldéns förslag var, som vi hörde, att bilarna ska stå på tomtmark, och hittar man inte tomtmark så ska man stå i garage.

Här finns det två problem. Det första problemet är att tomtmark i Stockholms innerstad i stor utsträckning är privatägd, vilket gör att myndigheter, vi här, inte har något inflytande över utnyttjandet av den marken, och det ställer till ett problem. Det andra problemet uppstår när man som Daniel Helldén säger att, ja, då får de stå i ett garage. Det tycker Vi socialkonservativa också är en jättebra idé, men då ska man ju börja med att bygga garage så att det finns platser där människor kan ställa sina bilar.

I själva verket påminner Daniel Helldéns resonemang lite grann om vad hans partikamrater beskyller Moderaterna för när det gäller arbetslösa. Moderaterna sänker då a-kassan och menar att då blir man tvungen att ta ett jobb. Då säger Miljöpartiet att det finns ju inga jobb! Nu blir det samma sak här: Daniel Helldén pressar på med höga avgifter på boendeparkeringen, men det finns ju inga alternativa platser för stackarna att ställa sina bilar! Daniel Helldén tillämpar alltså moderat politik mot bilister.

Anförande nr 9

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag kan ju börja där Rickard Wall slutade – moderatpolitik eller inte. Den här frågan om parkering handlar delvis om marknadskrafter och vad som är möjligt att göra. Det finns *en* aktör som bygger garage i Stockholm utom i rena fastigheter, och det är Stockholm Parkering där jag är ordförande. Vi är det enda parkeringsbolaget som bygger garage som man kan hyra in sig i rakt av, och det är ett problem.

Problemet är att det ur marknadssynpunkt är alldeles på tok för billigt att stå på gatan, och därför finns det inga marknadsaktörer som bygger garage. Poängen är ju lite grann att vi ska få till andra aktörer som bygger och hyr ut. Utanför tullarna har garagen använts till andra saker än att ställa bilar i, för det har varit mer lönsamt att ställa in ett skåp i ett garage än att ställa dit en bil. Shurgard tar ju 800 spänn för några enstaka kvadratmeter. Med prissättningen av gatumark kommer vi förhoppningsvis också att kunna få en marknad för att bygga garage, och det är en del i det här.

Patrik Silverudd säger att en garageplats kostar mellan 1 000 kronor och 3 000 kronor – ja, det är priser i innerstaden. Jag tror att man höjde nu i Dalen så att det kostar 700 kronor i månaden för en parkeringsplats. Det är inte 4 000 kronor. Det är klart att en normal bil inte ska stå med besöksparkeringsavgift; det hör man ju på namnet. Det handlar om besöksparkering och är inte tänkt för permanent uppställning.

Kort bara om avgiftsbeläggning för motorcyklar: De är inte avgiftsbelagda ännu. Det överklagades, och vi väntar fortfarande på vad domstolen ska säga. Det återkommer senare.

När det gäller handikapparkeringar så minskar inte antalet platser. Vi sätter ut fler platser. Om någon behöver en funktionshindersparkeringsplats på en speciell plats så

gör trafikkontoret en bedömning – och de är mycket generösa – och sätter upp en sådan plats. Däremot kan vi inte reservera platsen för en enskild individ, för det får vi inte göra på gatumark. Där får vi bara ha allmän parkering. Om man har ett sådant tillstånd får man dessutom parkera på parkeringsförbud fritt i upp till tre timmar var som helst i staden eller för den delen i hela landet. Det finns alltså den typen av parkeringsplatser.

Jag tror att den reform som vi diskuterar har en bra trafikstyrning och en god effekt på byggandet och även skapar billigare lägenheter för dem som behöver, om vi nu genomför den fullt ut.

Anförande nr 10

R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, fullmäktige! Här noterar vi Daniel Helldéns lovsång till marknadskrafterna. Det ska vi lägga på minnet: Miljöpartisterna ställer sig här bakom marknadskrafterna.

Daniel Helldén påpekade också att Stockholm Parkering just nu är den enda byggaren av garage i innerstaden. Då vill jag påminna honom om att Miljöpartiet väldigt ofta i politiska frågor säger att nämen, vi ska gå före! Stockholms stad ska ta initiativ i klimatpolitiken – vi ska gå före!

Då så! Gå då före även när det gäller byggande av parkeringsplatser i underjordiska garage! Driv på! Var konsekventa i miljöpartistisk politik och gå före! När Daniel Helldén pratar om marknadskrafter och fria privata företag handlar det trots allt om företagsekonomiska kalkyler, men när Stockholm Parkering ska bygga eller inte bygga gör vi ju samhällsekonomiska överväganden, och då finns ett stort värde i att få bort bilarna från gatan, något som inte dyker upp i de privata aktörernas resultaträkningar. Det finns alltså all anledning för Daniel Helldén att följa denna miljöpartistiska slogan: Gå före!

§ 5 Interpellation om den försvunna idrottsmiljarden (nr 2016:64)

Anförande nr 11

Borgarrådet R ä i h ä (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 12

Bo Sundin (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter, press och medier! Det här är ett ständigt aktuellt ämne. Det är ett år sedan jag skrev den här interpellationen så om jag hade skrivit den i dag skulle det ha sett ännu sämre ut.

Det känns som om det var ett pr-jippo i valrörelsen 2014 när Socialdemokraterna pratade om 1 miljard mer till idrottsanläggningar. Mycket riktigt lade man fram den ambitionen 2015, och det innebär 200 miljoner om året i fem års tid, vilket är en fördubbling mot vad Alliansen gjorde 2014 då vi lade 100 miljoner extra för att bygga fem nya träningshallar.

Hur har det gått? Jag ska först och främst tacka för svaret, även om det inte ger svar på alla frågor. Vissa svar stöder min tes, nämligen att det inte blir några anläggningar eftersom pengarna går åt till fördyringar. Jag har gett sex exempel i interpellationen, och jag kan konstatera, när det snart har gått tre år, att av den här miljarden har nästan 700 miljoner – 700 miljoner! – gått till förseningar och fördyringar av redan beslutade anläggningar.

Man kan undra vad det beror på. Ja, man kan inte hålla i pengarna. Man har dåliga inköpsrutiner. Man skickar inte tillbaka ärendet till idrottsförvaltningen om det blir för dyrt. Sedan redovisas det i ärendet här hur många konstgräsplaner och hallar man har byggt, och det bekräftar bara detta. Om vi slår ut det som står här, tolv konstgräsplaner och tre hallar – det var för de första två åren – på en mandatperiod är det faktiskt färre anläggningar och färre konstgräsplaner än vad Alliansen levererade under sina två mandatperioder, och då menar jag per mandatperiod och inte åtta år.

Sedan pratar man om hur man investerar miljardbelopp i simhallar. Då ska jag påminna om att Åkeshovsbadet som vi startade upp och som är klart nu i januari kommer att kosta ca 500 miljoner kronor, och det var finansierat. Med detta har vi åstadkommit två bad, för det är nämligen dubbelt så mycket badyta som det gamla badet, medan Forsgrénsska som ni håller på med nu blir nästan dubbelt så dyrt, samtidigt som det tar tre år i stället för två år att renovera. Vällingbybadet och Västertorpsbadet är knappast några investeringar. Det pågår utredningar, och vi vet inte hur dyrt det kommer att bli.

Anförande nr 13

Borgarrådet R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare och Bo Sundin! Nu är jag lite färsk på idrottsfrågorna. Jag har haft dem i exakt 14 dagar, men jag har ändå försökt att sätta mig in i detta, och jag blir lite fundersam när Bo Sundin fortsätter att kasta stora stenbumlingar i ett glashus som han själv sitter i.

När vi tittar på idrottsinvesteringarna hittills ser vi att vi har anlagt tolv nya konstgräsplaner, färdigställt fyra hallar och arbetat för att ytterligare sex hallar ska bli klara de kommande åren. Vi har investerat för att säkra tillgången till stadens

simhallar och bygger ett nytt utomhusbad som redan är beslutat. Det är offensiv politik i en stad som har brist på anläggningar.

Vad ni gjorde under er tid var att initiera fem hallar där ingen av kalkylerna höll i slutändan. Då kan man fundera över om det var glädjekalkyler eller om ni visste redan då att det skulle bli dyrare. Jag misstänker det senare.

Det är ändå så att med de satsningar som vi gör så får 8 800 barn och ungdomar nya möjligheter att idrotta i våra färdigställda idrottshallar. Ytterligare drygt 13 000 kommer att få möjligheter med våra kommande hallar. Så nog finns det fog för att säga att vi har haft en idrottsmiljard och i princip en fördubbling av investeringstakten i idrottsanläggningarna sedan vi tog makten 2014!

Anförande nr 14

B o S u n d i n (M): Jag har förståelse för att Mirja Räihä bara har jobbat med de här frågorna i två veckor och att det kanske brister lite i kunskaper och underlag, men jag utgår från att era borgarrådssekreterare som är professionella på det här ger henne riktiga underlag.

Det som Mirja Räihä säger, att ni har investerat i tolv nya konstgräsplaner och tre nya hallar, är säkert riktigt. Men det jag sade och det som det handlar om var att det inte sker någon ökning jämfört med under Alliansens tid. Vi gjorde mycket mer. Vi anlade totalt 48 konstgräsplaner på två mandatperioder. Det blir 24 per år. Ni är långt därifrån och kommer inte att nå detta.

Samma sak är det med hallarna. Mirja Räihä säger att det var glädjekalkyler. Nej, de här fem hallarna är inga glädjekalkyler. Det bygger på faktaunderlag som finns i våra förvaltningar och som även ni har tillgång till. Jag kan påminna Mirja, som kanske inte var med under den förra perioden med idrotten, att vi byggde en dubbelhall i Farsta, givetvis en väldigt enkel, för 20 miljoner kronor, och en komplett dubbelhall i Bromma för 44 miljoner. Det är alltså 22 miljoner per styck, så det här med 20 miljoner per hall är fullt realistiskt. Men det som har hänt under den här mandatperioden är att när ni bygger hallar så kostar det inte 20 miljoner, inte 30 miljoner utan 40, 50, 60 miljoner per hall, och då blir det så att säga en hall i stället för två eller tre som vi kunde ha byggt. Det är det som det handlar om.

Ni nämner också att ni har full kontroll. Men som jag nämnde i interpellationen drog till och med stadsledningskontoret förra året i handbromsen när det gällde Kämpertorpshallen för att det var orealistiska kostnadsökningar. De förordade bland annat att byta placering eller göra något annat. Det är alltså inte bara vad vi påstår, utan vi ser fakta, och vi ser också att det har blivit 700 miljoner kronor på beslutade projekt.

Ni nämner också ett exempel där ni har dragit i handbromsen. Jag antar att det var det som vi krävde när det gällde bandyhallen i Tallkrogen som i stället för 100 miljoner skulle kosta 265 miljoner. Den tänkta nya hallen på Gubbängen kommer trots allt att kosta 200 miljoner, så det är inte så himla mycket bättre skött från er sida.

Anförande nr 15

Borgarrådet R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och Bo Sundin! Jag har väl ändå suttit i den här salen sedan 2002 och hört ett antal idrottsdebatter, där bland annat du har varit med. Men om vi ska titta bakåt lite grann på de här fördyringarna och se vad det egentligen kostar så finns det en lista hos mig med fördyringar från när Bo Sundin satt i majoriteten i idrottsnämnden. Vi har Engelbrektshallen, inriktningsbeslut 110 miljoner med en slutkostnad på 140 miljoner – en ökning med 27,7 procent. Vi har Stora Mossens IP, inriktningsbeslut 40 miljoner med en slutkostnad på 44 miljoner plus p-platser för 2 miljoner – 15 procent. Skanstullshallen, inriktningsbeslut 44 miljoner med en slutkostnad på 56 miljoner. Smedshagshallen, inriktningsbeslut 45 miljoner med en slutkostnad på 73 miljoner och hallrenoveringarna för Farsta sim- och idrottshall, inriktningsbeslut 146 miljoner och slutnota på 182 miljoner.

Det är klart att det är svårt att kalkylera, men vi försöker liksom få fram kalkyler som håller framöver, där vi vet att det som vi bestämmer att vi ska investera i också kostar så mycket. Sedan kan det alltid hända oförutsedda saker. Det kan vara markförhållanden som inte håller och som blir dyrare etcetera. Det vet vi gäller alla byggprojekt i den här staden.

Det är verkligen ett arbete vi gör, Bo Sundin, men det är också så att en del av de fördyringar som vi har under den här mandatperioden är idrottsområden och idrottshallar som faktiskt är beslutade av er och där den kalkyl man har tagit i idrotts- eller fastighetsnämnden inte har hållit.

Anförande nr 16

B o S u n d i n (M): Det blir mycket siffertrillande fram och tillbaka, och det kan för en åhörare vara ganska långrandigt att höra på. Men problemet är att ni inte sköter era åtaganden. Det är faktiskt skattebetalarnas pengar vi pratar om. Det är sant att vissa projekt blev något dyrare under vår period; du gav några exempel. Det var ganska blygsamma höjningar och kostnader om man jämför med den här mandatperioden, där det alltså är flera hundra procent i vissa fall. Vi har till exempel Kristinebergshöjden, från 50 till 165 miljoner. Bandyhallen har jag nämnt, och det är fortfarande inte klart vad det blir. Kämpetorpshallen som jag nämnde är 248 procent dyrare, det vill säga 150 miljoner, så det är ganska mycket.

Jag ska ta upp en annan fråga som också finns i svaret här, nämligen att vi har drivit frågan under hela Alliansens tid och under den här perioden att vi måste bygga i kapp alla våra anläggningar för att få mer idrottsytor, och då är vi övertygade om att det inte räcker att kommunen går in och investerar. Vi behöver även privata investerare, och då kan man kanske åstadkomma att ett plus ett blir tre för att komma i kapp och göra många anläggningar. Ni nämner att ni gärna bejakar detta, men vi har inte sett så många exempel på det. Ni tar ett exempel, KFUM-hallen, ett innerstadsprojekt vid Wennergren Center som vi har stött fullt ut. Det verkar som om även idrottsborgarrådet gör det, och då skulle jag gärna vilja ha ett svar: Stöder du detta projekt fullt ut? Kan du då ta det tillsammans med dina borgarrådskolleger, för nu ligger det på ert bord att fatta beslut. Det är en viktig investering och en viktig anläggning inte bara för Stockholm utan för hela landet. Det handlar om en markanvisning och inte om investeringar för staden men stora möjligheter för stadens ungdomar och idrottande människor, framför allt i innerstaden och även till viss del Hagastaden.

Anförande nr 17

Borgarráðet R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte stå här och lova någonting för exploateringsnämndens del, som ju markanvisar. Vi stöder projektet från idrottsnämnden och tycker att det här är en bra och seriös aktör. Men det är ändå så att markanvisningar beslutas i exploateringsnämnden, och jag skulle vara dum i huvudet om jag stod här och lovade att visst, det blir en markanvisning.

Däremot säger jag att ett plus ett aldrig blir tre. Det blir fortfarande två. Även om det kommer in en förening eller en annan organisation som vill bidra till våra idrottsanläggningar i staden är det ju liksom inte helt kostnadsfritt för staden. Men i grunden är vi positiva, förutsatt att det är en seriös utförare.

*§ 6 Interpellation om borgarrådets syn på visstidsanställningar i Stockholm
(nr 2016:65)*

Anförande nr 18

Alexandra Mattson Åkerström (V): Jag vill hänvisa till det utdelade, skriftliga svaret.

Anförande nr 19

Yvonne Fernell-Ingelström (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tackar för svaret! Huvudanledningen till att jag för ett och ett halvt år sedan tog upp en interpellation med detta ämne var min oro för att majoriteten i sin budget skulle ta bort de kommunala visstidsanställningar som tillkom under Alliansens tid i stadshuset. Dessa anställningar vänder sig främst till arbetslösa på försörjningsstöd och är många gånger en bra start för att komma vidare i arbete eller utbildning. Nu vet vi att majoriteten har valt att behålla kommunala visstidsanställningar, så här finns ingen åsiktsskillnad. Men det är också berättigat att titta på övriga tidsbegränsade anställningar inom Stockholms stad eftersom det också finns arbetslösa som inte har försörjningsstöd men som har behov och intresse av ett första jobb, till exempel i Stockholm.

Denna allmänna visstidsanställning infördes av alliansregeringen för att förenkla anställningsförfarandet och för att fler skulle få chansen till ett jobb. Det är därför beklagligt att den rödgrönrosa majoriteten nu säger sig vilja fasa ut allmänna visstidsanställningar. Många vikariat är för att någon medarbetare är frånvarande, till exempel föräldraledig. Man kan tydligt se att de som fått allmän visstidsanställning i mycket stor omfattning går till en tillsvidareanställning. Varje år går 300 000 personer i arbetslivet från en sådan anställning till en fast anställning, enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar.

Det här innebär ju att allmänna visstidsanställningar faktiskt utgör språngbrädor till fast anställning, framför allt för unga och nyanlända. Personer 15–24 år står för nära 40 procent av samtliga visstidsanställningar, en mycket viktig ingång till arbetsmarknaden för väldigt många. I interpellationssvaret hänvisar borgarrådet till en rapport från Kommunal och uttalar, felaktigt, att anställningstryggheten är sämre i privat vård och omsorg än i offentlig på grund av just bristande kontinuitet med många allmänna visstidsanställningar. Om man nu granskar den rapporten framkommer att andelen tidsbegränsat anställda ju är störst i offentlig verksamhet och inte i privat. Det gäller till exempel undersköterskor, personliga assistenter och vårdbiträden. Enligt Svenskt kvalitetsindex är dessutom de anställda inom privat verksamhet mer nöjda med sitt inflytande, sin lön och arbetsledning.

Jag förstår alltså inte varför ni låter växande grupper arbetslösa stå utanför arbetsmarknaden och varför ni med er politik ständigt vill förhindra och försvåra för alla dem som vill bidra och vara delaktiga i att bygga vårt samhälle och vår välfärd.

Anförande nr 20

Alexandra Mattson Åkerström (V): Clara Lindblom är som sagt var sjuk, så vi ska försöka svara ändå.

Jag och Vänsterpartiet ser många problem med allmänna visstidsanställningar. Vi tänker framför allt på tre saker ur personalpolitisk synpunkt, där Vänsterpartiet och Moderaterna skiljer sig väldigt mycket åt. Jag tänker främst på de anställdas trygghet. Det är också främst kvinnor som jobbar med allmänna visstidsanställningar som har svårt att planera sin framtid, kanske få en bostad, att inte veta var man ska jobba om ett halvår. Det är också ett problem för verksamheten, till exempel ett äldreboende eller en förskola, som hela tiden har vikarier, för det blir svårt att jobba långsiktigt.

Det handlar också om att det är viktigt att höja statusen för den här typen av yrken, att få fler att vilja jobba, och då måste man försöka attrahera folk dit i stället för att ha dåliga arbetsvillkor.

Det tredje är att vi tänker att det är bäst för brukarna eller till exempel barnen på förskolan om det är fast personal, att man träffar samma barnskötare i flera månader eller kanske till och med år i sträck på förskolan, i stället för att personalen hela tiden byts ut. Det tycker i alla fall jag som mamma till två killar på förskolan är jätteviktigt.

Anförande nr 21

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag får här i kväll personalpolitiska svar på en arbetsmarknadspolitisk interpellation. Jobb som i dag är visstidsanställningar blir självklart inte alla tillsvidareanställningar för att ni planerar att ändra i lagen. Arbetsgivarens krav blir ju högre så fort det handlar om tillsvidareanställningar. Det blir också dyrare, och det kan innebära att arbetsgivaren i stället håller igen på antalet anställningar.

Borgarrådet Lindblom talar i svaret om anställningstrygghet, men det ger ju knappast ett svar som är hållbart till de grupper som ständigt utdefinieras från arbetsmarknaden med er arbetsmarknadspolitik. De som befinner sig i ett utanförskap har ju varken anställning eller någon anställningstrygghet. Även under Alliansens tid gav vi ju heltid till dem som ville ha heltid, men det finns också personer som *vill* ha deltid av olika skäl, inte minst grupper som kombinerar sina studier med visstidsanställning. Det gäller till exempel stora ungdomsgrupper. Det finns även grupper som av olika skäl inte klarar av att arbeta heltid men som gör ett bra arbete på deltid.

Det kanske kan vara klokt att erinra om de erfarenheter man gjorde i Nynäshamns kommun, där syftet var att effektivisera och lösa kommunens ekonomi och organisation med obalanser i bemanning, ökade kostnader i frånvaro och växande antal timavlönade. Ansvariga kommunpolitiker påstod att det inte kostade mer för kommunen att ge deltidsanställda och timavlönade en heltidsanställning. Erfarenheterna blev: 1. Frånvaron ökade. När deltidsanställda gick upp på heltid antog man samma frånvaromönster som heltidsanställda. 2. Behovet av timavlönade för att täcka upp de heltidsanställdas frånvaro ökade. 3. Slutligen ökade kostnaderna genom att fler deltidsanställda arbetade heltid.

Summa summarum: All verklig arbetad tid minskade alltså i Nynäshamn, samtidigt som det blev dyrare. Jag hoppas att majoriteten tar fasta på den erfarenheten. Tar man bort allmänna visstidsanställningar, som majoriteten föreslår, innebär ju det att

Stockholm som arbetsgivare stänger dörren och låser för grupper som behöver komma in på arbetsmarknaden. Det handlar om trygghet och jämställdhet, även för dessa grupper.

Anförande nr 22

R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande! Nu blandar Yvonne ihop begreppen heltid och visstidsanställningar, medan det är allmänna visstidsanställningar som vi ska prata om här i dag och inte ofrivillig deltid.

Det är inte svårt att anställa folk. Det är heller inte så svårt att säga upp folk om man vid en provanställning finner att de inte håller måttet. Vi vänder oss emot att man använder visstidsanställningar till att fylla upp och stapla anställningar på varandra och inte ge de förmåner som en fast anställning innebär. Det försvårar livet för väldigt många som Yvonne Fernell-Ingelström verkar brinna för – unga som inte hittar fast anställning, som inte kommer in på arbetsmarknaden.

Det är inte svårt att anställa, och med sex månaders provanställning är det heller inte svårt att göra sig av med folk som man inte tycker passar in. Vikariat och visstidsanställningar ska användas när det faktiskt finns någon att rycka in för.

Anförande nr 23

L i s a P a l m (FI): Nu har mycket bra sagts här, och ett exempel på när staden använder det är ju när vi satsar på kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden. Där har vi kommunala visstidsanställningar. Men problemet uppstår när man använder allmänna visstidsanställningar omotiverat, vilket är typiskt för kvinnodominerade branscher, exempelvis undersköterskor som inte får en tillsvidareanställning fastän det finns ett väldigt stort behov. Det här är något som till exempel fackförbundet Kommunal pekar på. Det stämmer att detta finns även inom kommunen, och därför är jag väldigt glad att vi i vår majoritet har höga ambitioner kring goda arbetsvillkor och bra anställningar.

Anförande nr 24

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag vet inte riktigt om jag blandar ihop korten. Jag har skrivit en interpellation med frågor som jag tar upp här, och det är väl rimligt att man behandlar de frågor som interpellanten ställer.

Vi hör här hur de som går fram från er sida bekymrar sig om de personer som redan har arbete men inte om dem som inte har arbete. Det är den stora skiljelinjen som jag ser här. Att få en visstidsanställning som första jobb innebär ju en chans till fast anställning och att kvalificera in sig i trygghetssystemen som vi har på arbetsmarknaden i dag med sjukpenningklassplacering, alfa-kassa eller a-kassa. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar går varje kvartal 100 000 från arbetslöshet in i jobb, oavsett anställningsform. 80 000 av dem får just en visstidsanställning. Dessa jobb är alltså viktigare ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Flödet från visstidsanställningar till fast anställning har alltså ett mycket starkt samband.

I landet har vi snart en miljon i utanförskap, och antalet utanförskapsområden ökar. I Stockholm borde vi väl gå i bräsch för att minska utanförskapet. Ett stort ansvar vilar på oss här i Stockholm att medverka till att minska antalet personer i utanförskap och se till att vi håller öppet för fler vägar in på arbetsmarknaden i stället för att

ta bort de vägar som finns. Det här är dessutom i allra högsta grad en akut fråga för ungdomar och nyanlända, och därför måste vi ha detta för ögonen i allt vi gör och gynna de här grupperna i stället för att missgynna dem.

Regeringen har å sin sida ambitiösa arbetslöshetsmål, till exempel målet om lägst arbetslöshet i Europa, något som vi vet att man inte kommer att klara, men man måste väl ändå då på lokal nivå känna sig bekväm med de övergripande målen och medverka till att arbetslösa lättare ska kunna få ett jobb? Visstidsanställningar är ju just en sådan möjlighet.

Jag tycker att det är upprörande och märkligt att jag egentligen inte har fått något svar till de stora arbetslösa grupperna som står utanför arbetsmarknaden utan att man i stället svarar personalpolitiskt. Jag tycker att det är tragiskt. Alla måste vi kunna få vara med och tillsammans bidra till samhället och välfärden om den ska fungera – var och en efter sin förmåga, givetvis. Alla jobb är lika viktiga! Det är också en stor integrationsfråga att bjuda in till delaktighet för de grupper som i dag står utanför arbetsmarknaden, och jag och många med mig tycker att det faktiskt är en mänsklig rättighet och skyldighet att få delta och bidra till vårt samhälle och vår gemensamma välfärd.

Anförande nr 25

Alexandra Mattson Åkerström (V): Jag vet inte om jag just hörde en moderat säga ”av var och en efter förmåga till var och en efter behov”. Sade du det? Det är lysande!

Vi tycker också att det är otroligt viktigt att jobba för att få ned arbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten har ju också sjunkit med 30 procent i Stockholm sedan valet 2014. Att minska arbetslösheten kan man göra på väldigt många olika sätt, inte bara genom att erbjuda allmänna visstidsanställningar med dåliga arbetsvillkor till ungdomar och andra människor som står längre bort från arbetsmarknaden. Jag tänker också att det är det som har skett. Man har satsat på jobbtorg och via Arbetsförmedlingen. Det finns jättemånga olika sätt, till exempel kommunala visstidsanställningar som är ett komplement till ordinarie verksamhet. Det har fått väldigt många i jobb, så självklart är det även en arbetsmarknadspolitisk fråga också.

Vi tänker att personalens anställningsvillkor är en jätteviktig faktor i arbetet i staden för att trygga anställningar just utifrån jämställdhetssynpunkt, eftersom det är den kvinnodominerade sektorn som främst har allmänna visstidsanställningar och som inte kan planera för sin framtid. Vi anser därför att staden i alla verksamheter som har många anställda på allmän visstid i sin ordinarie bemanning ska se över hur arbetet organiseras, och vi menar alltså att man ska ta bort eller i alla fall minska allmänna visstidsanställningar i staden så mycket det går.

Anförande nr 26

Lisa Palm (FI): Återigen: Det blir ett problem när det är omotiverat med allmän visstid, och vi har ju sett en utveckling de senaste sju åren, om inte ännu längre tillbaka, hur företag utnyttjar allmän visstid för att kunna skapa sig en flexibel arbetskraft. Vi har sett hur allmän visstid har ökat, att man får en anställning på allmän visstid, och då måste vi kunna se att det är omotiverat, och det är faktiskt särskilt inom de kvinnodominerade branscherna som det används mest.

Det här skapar en otrygg situation för många kvinnor som redan har dåliga arbetsvillkor och sämre lön. Utan tillsvidareanställning kan man inte planera för sina barn eller vilken ekonomi man kommer att ha i framtiden, och därför är det så viktigt att skapa en hållbar situation för dessa kvinnor som jobbar inom kommunal sektor genom att fasa ut allmän visstid.

Anförande nr 27

R a n a C a r l s t e d t (S): Jag vill fortfarande hävda att osäkerhet i ens anställning och otrygga anställningar inte är någon garant vare sig för integration eller att man får en fast anställning i framtiden. Ett tidsbestämt vikariat är en sak, men att gå från anställning till anställning, från allmän visstid till allmän visstid, är inget värdigt försörjningssätt. Omotiverade visstidsanställningar vill vi ha bort i den här staden för att få en ökad jämställdhet i våra kvinnodeminerade yrken.

Sedan arbetar staden väldigt aktivt med att få våra medborgare från försörjningsstöd till jobb. Vi har hur många insatser som helst för dem som står längst från arbetsmarknaden, och det går mycket väl att skilja från otrygga anställningar.

§ 8 Interpellation om vardagstryggheten för judar i Stockholm (nr 2016:68)

Anförande nr 28

Borgarrådet L i v h (V): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 29

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Bakgrunden till den här interpellationen om vardagstryggheten för judar är en debatt som rasade förra sommaren och som initierades på DN Åsikt. Det var då en person som förde fram observationen att vi egentligen aldrig läser om konflikter och våldsamheter mot judar här i Stockholm. Beror det då på att det inte förekommer någon hotsituation mot judar, eller beror det på att judarna liksom har begränsat sin egen dagliga tillvaro så mycket att man på det sättet undviker konfliktytor?

Jag var själv med min kusin på hans bar mitzva i synagogan vid Kungsträdgården redan 1974, så jag anser mig ha viss inblick i de här förhållandena. Jag gick alltså snabbt till verket och lämnade in den här interpellationen direkt efter sommaren förra året.

När jag tillträdde i augusti 2004 som låt vara informell chefsnationalekonom på dåvarande Vägverket hade vi ett uppföljningssamtal med sektionschef och så vidare efter ett par månader. Summan av kardemumman var väl ungefär jaja, det är nog bra, men ibland, Rickard, är du kanske lite kvick till att ta beslut och gå till handling. Möjligen gäller detsamma här, för efter att jag hade lämnat in interpellationen slog mig tanken att visst är det bra att jag har kompisar, släktingar och känningar inom de judiska miljöerna, men kanske borde jag ändå vända mig till lite mer officiella företrädare. Så det har jag gjort. Efter att jag lämnat in interpellationen vände jag mig till judiska församlingen här i Stockholm och frågade om det finns någonting jag kan framföra till er från dem och så vidare.

Det visade sig att min propå fick ett mycket, mycket svalt mottagande. Om det beror på att man inte ser några problem här eller om det beror på att man vill verka genom andra kanaler vet jag inte. Oavsett vilket är det alltså så att det på något sätt känns malplacerat att jag här skulle ta och driva en fråga på eget bevåg, om jag inte har stöd och uppbackning från de officiella företrädarna för det judiska samfundet här i Stockholm. Jag gör därför helt enkelt så att jag tackar för svaret från borgarrådet, och i övrigt låter jag interpellationen bero.

Anförande nr 30

Borgarrådet L i v h (V): Då kanske jag inte skulle ha svarat, men jag vill bara väldigt kort säga att vi från Stockholms stad arbetar tillsammans med de nationella minoriteterna, inklusive den judiska minoriteten, för att slå vakt om deras rätt till språk och kultur och rätt till information på det egna språket. Vi från staden har också kontinuerlig kontakt med den judiska gruppen och den judiska församlingen. Kulturförvaltningen har till exempel flera gånger stött Svenska kommittén mot antisemitism i deras dagliga arbete med information, så jag vill bara understryka att vi från staden både tar allt arbete mot antisemitism och rasism på fullt allvar och att vi har en dialog med den judiska gruppen. Det vill jag betona.

Anförande nr 31

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Som ansvarig för mänskliga rättigheter har jag självklart kontakt med alla nationella minoriteter, och arbetet mot antisemitism ingår i stadens arbete mot rasism där vi har utbildat hundratals chefer om rasism och diskriminering och där vi har satsningar på ungas organisering i de olika stadsdelarna, med fokus på just antirasism på olika sätt.

Jag tycker att interpellationen är insinuant när den påstår att arbetet borde riktas in mot särskilda folkgrupper för att vara effektivt. Jag anser tvärtom att arbetet mot antisemitism inte ska begränsas till vissa delar av befolkningen utan måste vara en grundläggande del för att stärka vår demokrati och de mänskliga rättigheterna i staden. Det måste vara någonting som varenda stockholmare får kunskap om, och det gäller både antisemitismens historiska uttryck och nuvarande uttryck.

Anförande nr 32

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Här har jag interpellationen. Den finns också tillgänglig här i salen så att var och en kan läsa den. Sissela Nordling Blanco stod här och sade att den innehåller insinuationer om folkgrupper. Ordet ”folkgrupp” förekommer över huvud taget inte i interpellationen. Här finns inga insinuationer. Här finns bara god vilja från min sida.

§ 9 Interpellation om Kista busstorg (nr 2016:69)

Anförande nr 33

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 34

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Först ber jag att få tacka för svaret, även om det kanske inte riktigt var vad jag hade förväntat mig. En hel del av det som sägs i svaret kan man ju fundera på. Det börjar med att i Stockholm ska alla människor känna sig trygga oavsett var man bor och befinner sig och så vidare och speciellt Järvaområdet. Men det är ju bara att läsa tidningarna varje dag så kan man se att det kanske inte riktigt är så vi som bor i Järvaområdet upplever det.

Kista busstorg är en sådan här otrygg plats som behöver en hel del insatser från kommunens sida. Jag är dock medveten om att det är komplext, eftersom det är tre olika fastighetsägare. Vi brottades med den frågan även under vår tid och tog initiativ till vissa saker, men jag tycker att det behövs ganska stora initiativ från staden, som är huvudansvarig, för att se till att människorna får en ökad trygghet.

Det står också i svaret att det har gjorts trygghetsskapande bemanning, och då är min fråga: Vad? Det känns nämligen inte som att människorna som bor i Kista eller kommer till arbetsplatserna känner av den här förbättringen.

När det gäller belysning har det kommit en del snygga belysningar på Kista torg, sådana här med lite glada färger, men det är ju inte så att det precis är upplyst så att tjejer och kvinnor som går till och från bussen eller till tunnelbanan känner en ökad trygghet. Det är fortfarande lite skum belysning.

Jag kan heller inte låta bli att ta upp frågan om tiggeriet. Det är ju en helt annan fråga egentligen, men det berör ganska mycket området kring Kista busstorg och Kista Galleria. Det finns en hel del som sitter där och tigger och gör olika saker, och det finns även bosättningar i närområdet. Det här skapar en otrygghet, och många företagare har vittnat om att det har blivit en hel del mer inbrott på senare år. Tiggeriet är ett av de trygghetsproblem som vi borde ta på större allvar.

Sedan kan jag bara säga att under vår period så fanns det en plan som fastighetsägarna tog fram. Jag har själv det dokumentet. Av olika skäl kunde det inte förverkligas under vår tid, men det finns en plan, och det skulle vara bra om den kunde komma på banan igen genom ett samarbete med gallerian och framför allt med SL.

Anförande nr 35

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Trygghetsfrågorna är någonting som vi tar på största allvar i den här staden, och det är ingenting nytt, utan det är någonting som har arbetats med under en tid. Det finns också ett ärvt uppdrag från den tidigare majoriteten där man har kommit väldigt långt, bland annat när det gäller det som Bo Sundin själv lyfter fram, nämligen belysningen kring just Kista och Kista busstorg.

Jag har själv varit på Kista busstorg vid ett flertal tillfällen. Jag hänger väl inte riktigt ute nattetid längre, men själva konstruktionen kring Kista busstorg är inte optimal,

kan man säga. Det är en plats där det i och för sig är rörelse, men där det blir lite inlåsningseffekter. Man kommer inte vidare, och det räcker med ett ganska litet gäng för att man direkt kan känna sig ganska otrygg.

Det här är någonting som vi måste bygga bort i stadsmiljön. Det finns flera sådana exempel i staden där vi aktivt måste bygga till någonting och bygga bort någonting annat för att komma till rätta med den fysiska otryggheten. Därför är det viktigt just när det gäller Kista busstorg att staden är med i de planerna och hela tiden jobbar framåt. Jag skulle inte alls se det som ett större problem att det är fler intressenter på platsen utan snarare tvärtom: Då finns det ju möjligheter att fler goda exempel kommer upp på bordet och att fler också är engagerade i frågan för att komma vidare. Att just fastighetsägarna visar ett väldigt aktivt ägarskap för trygghetsfrågorna är sättet vi måste jobba på i hela staden.

I och med att Bo Sundin tog upp tiggerifrågan och att det i sig skulle vara ett av problemen vågar jag påstå att det är den fysiska miljön kring busstorget som är problemet. När det gäller tiggeriet anser jag att vi inte på något sätt ska förbjuda det. Däremot måste vi arbeta aktivt med frågan. Bosättningar ska avhysas. Vi ska inte ha några som helst illegala bosättningar i staden. Här har vi skjutit fram positionerna och jobbar väldigt aktivt med polisen och, när det behövs, med Kronofogdemyndigheten.

Det är bra att många är engagerade i trygghetsfrågorna, och vi måste också jobba tillsammans med dem som fysiskt rör sig på platserna. Här har vi alltså mycket att göra.

Anförande nr 36

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Jag välkomnar en diskussion om hur vi kan skapa en tryggare stadsmiljö över hela staden, och det är också därför som vi i Stockholm arbetar med feministisk stadsplanering.

Jag blir dock uppriktigt bekymrad när Bo Sundin tar upp tiggeriet som en otrygghetsfaktor, eftersom det blir en avhumanisering av människor i en väldigt utsatt position. Man gör sociala problem till säkerhetsproblem som ska åtgärdas genom – ja, jag vet inte, Bo Sundin. Vad vill du att man ska göra med tiggeriet, eftersom du lyfter upp det som just en fråga om otrygghet och inte en fråga om hur man ska motverka fattigdom och sociala problem och hur man ska hjälpa människor i nöd att få en dräglig tillvaro?

Anförande nr 37

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Det är ju en del problem vid det här torget. Bland annat kan man se en viss försäljning av klockkopior, och det säljs köksknivar och allt möjligt. Torget ligger i anslutning till tunnelbanan, så det är absolut glädjande att Moderaterna lyfter upp problematiken med tiggeriet och att det helt enkelt är någonting som vi måste göra någonting åt.

Ett annat problem just här vid tunnelbanan och torget är att det finns en väldigt utbredd drogförsäljning som också sker väldigt öppet. Jag tror att vi, precis som många andra partier, blir kontaktade av oroliga medborgare. Man kontaktar polisen,

men det händer inte så mycket, och då får man förstås fråga sig vad staden kan göra för att underlätta för polisen i deras arbete.

I svaret på interpellationen kan man se att man identifierar problemen och vill utföra åtgärder som förbättrar och stärker tryggheten. Jag tycker dock inte att vi fick något tydligt svar av Karin Wanngård vad det är ni egentligen gör för att förbättra tryggheten, så hon får gärna komma med ett klargörande.

Vad kan vi då göra från vår sida för att förbättra tryggheten? Man kan absolut se till att det kommer upp mer kameraövervakning i det här området. Det är ju en åtgärd som vi ändå ser ger resultat både när det gäller tryggheten och brottsligheten i området.

Det finns även ett annat problem vid Kista torg, och det är att det brukas väldigt mycket alkohol. Därför tycker jag absolut att man även kan överväga att införa ett alkoholförbud på platsen. Jag tror att det skulle underlätta för polisen i deras arbete och att det är någonting som skulle uppskattas.

Anförande nr 38

B o S u n d i n (M): Jag blir lite förvånad, men det är också glädjande att finansborgarrådet faktiskt talar om att ni är emot de illegala bosättningarna. Det har ju inte varit så under den här mandatperioden, även om vi har tjatat om det i tre års tid. Det största problemet med tiggeriet är ju just bosättningarna, och det är väldigt bra om det tillsammans med polisen och kronofogden kan göras bättre åtgärder. Vi startade upp en plan för detta i Rinkeby-Kista, och om det kan fungera i andra delar av staden så är det bra. Men min fråga är då i förlängningen: Hur mycket effektivare och bättre har det blivit på den punkten?

Feministiskt initiativ undrade om det här med tiggeriet och fattiga människor. Det är klart att fattiga människor har stora problem, och vi har ett stort socialt nätverk i Stockholm för att ta hand om våra fattiga och de som behöver all hjälp. Men frågan är varför vi ska tillåta människor som kommer från övriga Europa, främst från Rumänien och Bulgarien, att finnas här och försörjas med våra skattepengar. Det var det som var poängen när det gäller att försvåra eller förbjuda tiggeriet.

När det gäller tryggheten skulle det också vara bra att se vilka konkreta åtgärder som görs tillsammans med polisen på den här platsen. Det är ju precis som Karin Wanngård säger den fysiska miljön som är huvudproblemet. Man kan till och med tycka att det är felbyggt, men nu står det där som det gör. Därför skulle det vara väldigt välkommet om man kunde bygga in det här – som det finns förslag på – och då skulle också Kista Galleria, som därmed är en viktig part, byggas ut åt det hållet. Vi skulle få en större galleria med busstorget och tunnelbanestationen inbyggda. Det skulle vara ett stort plus, och det är väl ungefär vad vi hoppas ska hända på lite längre sikt. Det gör man ju inte i brådrasket.

De långa gångarna där det finns fåglar, duvor och annat är också en otrygg miljö, och det är där som uteliggarna av olika slag, oberoende av vad vi kallar dem, vistas och till och med bor emellanåt, vilket skapar otrygghet för de människor som rör sig till och från tunnelbanan, framför allt efter arbetstid när det är lite mörkare.

Anförande nr 39

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Sissela Nordling Blanco hade synpunkter på Bo Sundins inlägg. Då ska vi återkalla i minnet vad Bo Sundin sade mer exakt. I ett sammanhang, i en klump, nämner Bo Sundin tiggeriet, bekymrade affärsmän och inbrott. Bo Sundin sade inte att det var tiggarna som stod bakom inbrotten, men där har Sissela ett exempel på en insinuation. *Det* var en insinuation, om vi nu pratar lite semantik.

Sedan vill jag vända mig till Bo Sundin: Vad menade du egentligen med ditt inpass? Vi socialkonservativa är nog med att inte säga mer än vad vi kan stå för, och därför vill jag fråga Bo Sundin vad han menade när han tog upp tiggeri, bekymrade affärsmän och inbrott i ett och samma sammanhang. Vi kan lyssna på inspelningen sedan. Vad menade Bo Sundin? Finns något samband där? Är det så jag ska upp fatta det? Vad har Bo Sundin för statistik?

Om det finns ett sådant samband skulle det vara väldigt viktigt att det i så fall kommer fram, för jag har hittills inte kunnat se detta samband beläggas statistiskt. Jag ser därför fram emot ett svar på den frågan från Bo Sundin.

Anförande nr 40

Borgarrådet R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att jag har en lika lång historia när det gäller busstorget i Kista som Bo Sundin har, och jag har väl ingen annan åsikt än att platsen inte är den tryggaste i vår stadsdel.

Men jag vet också att i början av 2000-talet var Magdalena Bosson vd för Electrum. Hon jobbade stenhårt gentemot SLL för att få till stånd en ombyggnation till ett tryggare busstorg. Sedan, vips, kom valet 2006, och när hon hade jobbat upp det här till toppen av listan så sjönk det till botten av listan igen. Det är lite synd, för det som har hänt sedan 2006 är att vi har fått en ny rulltrappa i glada färger och sådana här konstiga bumlingar som liksom lyser rött. Det ska vara typ något konstverk.

Det svåra är att det här måste göras tillsammans med SLL, för vi har som kommun inte rådighet över det här området. Det finns givetvis några saker som jag tänker på; jag passerar här varje dag. Jag har aldrig sett knivar säljas, och jag har heller inte sett något annat som säljs där. Men det är mörkt, det är ruggigt, det luktar kiss, och det finns konstiga saker där.

En sådan sak skulle till exempel vara att hålla båda tunnelbaneutgångarna öppna dygnet runt så att man slipper gå de här långa vägarna och genom det här stället på nätterna. Hade man även den södra utgången öppen, ja, då skulle man faktiskt kunna gå genom gallerian och hem i en betydligt tryggare miljö än vad man kan nu. Men det här är som sagt någonting som man måste driva gentemot landstinget, eftersom de äger stora delar av anläggningen.

Anförande nr 41

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Bo Sundin undrar varför vi ska tillåta medborgare från andra länder i Europa att komma hit. Jag undrar om Bo Sundin har hört talas om EU:s fria rörlighet, för det är ju precis vad den innebär: att europeiska medborgare kan röra sig över gränserna. På samma sätt som Bo Sundin och jag kan åka till andra länder i Europa och vistas där i tre månader kan andra europeiska

medborgare göra det och komma hit. Om Bo Sundin vill föra en diskussion om EU:s fria rörlighet tror jag inte att kommunfullmäktige är rätt sammanhang.

Anförande nr 42

B o S u n d i n (M): Som svar på Sissela Nordlings Blancos fråga känner jag likaväl som hon till den fria rörligheten som innebär att man får vistas här i tre månader. Den är vi för. Problemet är, vilket vi alla eller i alla fall de flesta som inte har skygglappar på sig vet om, att de här personerna sitter här år ut och år in. De är inte här i tre månader. De är här i sex månader, ett år, två år, kanske tre år. Det är ingen kontroll på detta, och det är det som är problemet i det hela, inte att de kommer hit tre månader och sedan reser hem. Men det gör de allra flesta inte.

Till Rickard Wall kan jag väl säga att det naturligtvis inte finns någon statistik på exakt hur mycket som sker, men jag kan konstatera att det finns flera företag i närområdet runt Kista torg som har sett ett samband. När tiggeriet började öka för ett antal år sedan och det blev bosättningar i Kista, då fick de upprepade inbrott, flera gånger per månad ibland, och många gånger per år.

Man kan tolka det hur man vill, men det finns ett samband. Man kan också fundera på om tiggeriet är så lönsamt att man kan leva på det. Det är ju inte bara den stackaren som sitter och tigger, utan de har ju anhöriga också. De kanske behöver andra inkomstkällor. Men det är mer en spekulatio.

Anförande nr 43

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara tacka Bo Sundin för svaret som jag fick. Ofta ställer jag frågor och får inga svar alls, det är jag van vid, och därför uppskattar jag att jag har fått ett svar.

Själv säger jag varken bu eller bä om den frågan, för jag säger rent ut: Vi socialkonservativa har ärlighet som ett av våra ledord, och jag vet själv inte hur det förhåller sig här. Men nu har vi alltså fått viss muntlig information från Bo Sundin, och jag upprepar mitt tack för svaret och för den informationen.

§ 11 Interpellation om det försämrade företagsklimatet i Stockholms stad (nr 2016:71)

Anförande nr 44

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 45

B ö r j e H ä g g m a n (M): Fullmäktige, ledamöter, åhörare! Jag ber att få tacka Karin Wanngård för svaret.

Det är nu nästan ett år sedan vi möttes på Norr Mälarstrand. Vi pratade helt kort med varandra. Jag minns att jag nämnde att jag var glad åt att höra henne veckan innan i P1:s lördagsintervju, där hon berättade att hon kommer från en företagarfamilj. Härligt, tänkte jag, här finns en förståelse för företagarefrågor! Som jag ser det är det brist på folk inom politiken som har den bakgrunden.

Någon vecka senare skrev jag den interpellation som vi nu ska hantera, och nu den 26 september presenteras årets ranking. Mycket talar för att inget har förbättrats. Preliminära rapporter pekar på ytterligare tapp för Stockholm.

I svaret på min interpellation, där jag tyvärr saknar en del av den förståelse jag hoppades på, även om jag nog tror att det finns en ärlig välvilja, står det bland annat att det inte finns någon bättre indikator på företagsklimatet än hur många som är sysselsatta och hur få som är arbetslösa. Det sägs vidare att sysselsättningen växer fortsatt starkt och att antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd är det lägsta på 50 år.

Det är helt naturligt och helt logiskt. Konjunkturen är god och Stockholm är motorn bland Sveriges företagande. I Stockholm finns goda förutsättningar för att företagsklimatet skulle kunna ligga i topp, men mycket pekar i motsatt riktning.

I argumentationen nämns vidare att det finns brister i undersökningen avseende infrastrukturen. Borgarrådet tycks mena att den är så mycket bättre än i Grums och Lessebo, och det är den givetvis också när det gäller flygkommunikationer och liknande. Men man kanske skulle pröva på att som hantverkare på morgonen försöka ta sig till arbetet bara en mil bort. Köerna på Essingeleden orsakar ofta timmar i kötid för en hantverkare eller it-tekniker för att ta sig till sin arbetsplats. En hantverkare kan inte ta betalt för kötiden av sin kund.

Även om vi talar om Stockholm måste jag här tillåtas tala om det nationella regelverket. Vad som sedan sägs om att stoppandet av privata företag inom välfärden skulle bidra till att långsiktigt stärka bilden av företagandet är ett märkligt påstående. Det handlar om ett brutalt stoppande utan att de företagen kontaktas eller ges möjlighet att få vara med i upphandlingen, detta trots att företaget vunnit kvalitetspris. Tydligare än så kan väl knappast signalen vara att man inte är intresserad av privat företagande. Detta kan inte ge plus när företagsklimatet ska sättas i Stockholm. Fråga din familj vad de skulle säga om det var just de som drev dessa företag!

På Kungsholmen finns 77 000 personer listade på vårdcentralen. Det är fler än invånarantalet på Kungsholmen. Av dessa 77 000 är endast 7 000 listade hos

kommunala vårdcentraler. Vart ska dessa 70 000 vända sig? Det är den fråga som majoriteten behöver fundera på när man inför det av er så efterlängtade vinsttaket – ett vinsttak som kommer att slå ut de flesta företagen.

Anförande nr 46

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Hur det ser ut för Stockholm i Svenskt Näringslivs rankning har varit en återkommande fråga. Det är klart att jag vill komma först i alla rankningar. Det är ju så mycket roligare än att inte vara i topp. Men man ska också titta bakom parametrarna i just denna rankning. I den här rankningen är bland annat en parameter huruvida man har höjt skatten, inte vilken skattenivå man har, och då pratar vi om den kommunala inkomstskatten. Att Stockholm har den lägsta kommunalskatten i landet finns det ingen grundparameter för.

När man tittar på hur Svenskt Näringslivs egna medlemmar rankar Stockholm hamnar Stockholm precis framför Kramfors när det gäller tillgång till väg, tåg och flyginfrastruktur. Företagen anser alltså att Stockholm är *lite* bättre än Kramfors. Då kan jag tycka att så ser det inte riktigt ut. Vi har två flygplatser bara i Stockholmsregionen. Vi har också Skavsta. Vi kan även anse att vi har lite fler tågförbindelser i Stockholm än vad man har i Kramfors, och detta gör att man liksom kan ifrågasätta själva grunden i den här undersökningen mer och mer.

I flera andra undersökningar hamnar Stockholm i topp. Vi kommer etta i Fokus helhetskommunrankning runt om i landet. Vi ser att antalet företag som startar är fler och antalet konkurser färre. Vi vet också att sysselsättningen ökar och arbetslösheten sjunker. Vi vet att antalet nyanmällda platser på Arbetsförmedlingen har fördubblats de senaste tre åren. Vi hamnar i världstopp när det gäller PWC:s internationella rankning av storstäder. Och Stockholm är en av världens mest hållbara städer – vi är topp tre. Då är det klart att man måste våga diskutera parametrarna bakom.

Med detta sagt är det oerhört viktigt att det går bra för företagen i Stockholm – och det går bra för företagen i Stockholm. Det jag de facto håller med undersökningen om är att Stockholm nu har kompetensbrist. Det är svårt att rekrytera, och då blir det svårt att växa som företagare. Detta måste vi lägga krut på i form av mer utbildning och fler praktikplatser så att det blir lättare för företagen att rekrytera.

Anförande nr 47

B ö r j e H ä g g m a n (M): Karin Wanngård nämner olika undersökningar. Det finns också en undersökning som förkortas GEM, Global Entrepreneurship Monitor, och så finns det en som heter Doing Business. Global Entrepreneurship Monitor är världsledande när det gäller rankning av företagsklimat i länder, och där kommer Sverige på 50:e plats av 67 länder eller något i den stilen.

Det görs alltså olika mätningar, men det som jag tycker om i det svar jag får av Karin Wanngård är ändå att hon är bekymrad över vissa frågor som även jag är bekymrad över. Det går inte att neka till att det finns vissa poänger i vad hon säger, absolut, men om man till exempel är hantverkare och ska jobba inne i Stockholm och jämför det med att jobba i Kramfors där du kan ställa din bil, gå och hämta verktyg och virke – i Stockholm är det stoppförbud lite överallt. Hantverkarna får springa och

flytta om sina bilar, och det är en otroligt svår situation för dem som jobbar i innerstaden med renovering och sådant.

Det går att jämföra, men det finns också olikheter som är avgörande. En myt är att det ofta är storföretag som besvarar det här, men i Svenskt Näringsliv består faktiskt medlemmarna till 64,4 procent av företag med under tio anställda, så det är egentligen deras oro som det ges uttryck för i svaren.

För att återgå till vad jag slutade med i mitt förra inlägg handlar det till exempel om vårdcentralerna. Skulle vinsttaket slå igenom innebär det ju att det är de stora som har möjlighet att vara kvar och de små företagen som får oerhörda svårigheter att leva vidare.

Om jag också går vidare till att tala om det svar som ges i andra stycket kan jag konstatera att det inte finns någon motsättning. Vi moderater är också allvarligt bekymrade över bristen på kompetens på hemmaplan. Därför vill vi öka möjligheten till arbetskraftsinvandring, men där ser vi inte samma engagerade oro hos er som vi skulle önska.

I sista stycket i borgarrådets svar hävdas det att det är fel med skattesänkningar och avgiftssänkningar, att det skulle undergräva stadens ekonomi och vara dåligt för företagsklimatet i Stockholm. För det första var det faktiskt så, vilket alltför ofta kommer bort i debatten, att de skattesänkningar som gjordes under Alliansens tid ledde till ett ökat skatteintag nationellt på över 200 miljarder. Siffran för just Stockholm har jag inte, men med tanke på hur stor sysselsättningen är i Stockholm kan vi räkna med att de ökade skatteintäkterna för Stockholms del var avsevärda trots sänkta skatter.

Anförande nr 48

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Karin Wanngårds första anförande här bestod egentligen av en diskussion kring olika rankningar och synpunkter på det. Där vill jag nog ge Karin Wanngård rätt. För tio femton år sedan jobbade jag ett år uppe i Luleå. Då hade precis en sådan här attraktivitetsrankning publicerats, och det fanns olika områden, till exempel sport. Det enda som ingick där var om staden hade ett fotbollslag. Däremot fanns det inga inomhusidrotter som ishockey eller basket. Det kategoriserades inte och gav inga poäng, så denna orättvisa var man väldigt upprörd över i Luleå.

Då ska vi ändå försöka sammanfatta vad Karin Wanngård sade. Hon sade att det finns en mängd sådana här rankningar med styrkor och brister. Generellt är det kul om Stockholm ligger högt i de här rankningarna, och då ska man väl tolka det som att Karin Wanngård är beredd att arbeta för att Stockholm kommer högt i rankningarna. Så drog hon olika exempel med Kramfors och Stockholm. Bland annat nämnde Karin Wanngård att en fördel som Stockholm har är två flygplatser plus Skavsta. Ska jag då tolka det som att Karin Wanngård framöver kommer att verka för att Bromma flygplats bibehålls även efter 2038?

Anförande nr 49

B ö r j e H ä g g m a n (M): Det här med höga avgifter är förbryllande och något som majoriteten behöver titta på. Kostnaden för ett bygglov för till exempel en

tillbyggnad på 300 kvadratmeter av en industrilokal skiljer sig mellan Stockholms kommuner på följande sätt: Lägst kostnad är 17 000 kronor för ett bygglov av den sorten. Kostnaden i Stockholm är på 154 000 kronor. Här utgår man nämligen från bygglovets kvadratmeterstorlek och inte som man helt logiskt gör enligt den så kallade Norrköpingsmodellen, där kostnaden beräknas efter nedlagd timtid. Jag undrar därför vad borgarrådet tror är mest tilltalande för företagen som ska bygga.

En annan detalj när vi pratar regler och tillsyn är den besiktningstillsyn som sker i livsmedelsbranschen och restaurangbranschen. Där drabbas företagarna av en faktura oavsett om någon tillsyn skett eller ej. Dessutom varierar kostnaderna kraftigt mellan kommunerna. En modell för en ändring som flera kommuner har tagit efter är rättvisemodellen. Den känns så mycket bättre, framför allt vid bedömningen av en kommuns företagsklimat. Den modellen innebär att ingen fakturakostnad förekommer om inte någon tillsyn skett.

För att ge en bild av vad privat företagande betyder så är 527 000 personer sysselsatta i privata företag i Stockholm. Detta ger alltså 138 miljarder i skatteintäkter. En tanke är att det i Stockholm finns ungefär 68 000 enmansföretagare som säkert behöver anställa, men eftersom åtagandet som det innebär att anställa någon beskrivs som att påta sig ett större ansvar än vad man gör när man gifter sig finns det mycket att göra för att underlätta för företagare att anställa.

55 procent av dem som svarar i den här enkäten har alltså varit i kontakt med tjänstemännen. Politiker ger uttryck för uppfattningen att tjänstemännen har rätt attityd. Ni i majoriteten behöver nog kolla upp tjänstemännen så att de visar rätt vilja till service. Det som oroar här är egentligen den uppfattning som företagarna nu lever i, att företagarna upplever problem på detta sätt. De måste få uppleva att vi i politiken vill hjälpa dem, inte försvåra, och det bör gälla oavsett vilket parti man tillhör. Vi är ju så beroende av att företagen fungerar, och vi måste ständigt vara medvetna om att det är de personer som startar företag, företagarna, som håller samhället igång och gör att skatteintäkter kommer in. De har byggt samhället – de och inga andra. Därför behöver de visas uppskattning och inte beskattas mer.

Ett stort tapp i Stockholm kommer även från återtagandet av och attityderna kring branscherna skola, vård och omsorg.

Anförande nr 50

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack så mycket, Börje Häggman, för att du ställde den här interpellationen så att diskussionen alltid är på bordet! Du har varit inne på frågan om vinster i välfärden, även om den kanske inte riktigt har med interpellationen att göra, men det är väl med anledning av det förslag som regeringen aviserade så sent som igår. Nu har ju Börje Häggman blandat lite med hantverkarna, men när det gäller den generella debatten om vinsttak har jag ganska tydligt deklarerat att jag inte är övertygad om att Reepalus utredning var den bästa. Men det som hände när Reepalu lade fram utredningen publikt var att det skreks nej, nej, nej, och inga konstruktiva förslag från oppositionen kom fram över huvud taget. Då hamnar man där vi nu har hamnat, det vill säga att vi kommer att se en proposition skrivas fram till Sveriges riksdag om ett vinsttak för vinster i välfärden, eller, om vi modifierar det, inom skolan och omsorgen.

Det blir ju så mycket bättre om man framför hur man de facto ska lösa sådana här problem, för det *är* ett problem att våra skattemedel flyttas till vinstparadis. Det är ett problem, och hur ska vi lösa det här problemet? Då kan man antingen sätta klackarna i backen och skrika nej, nej, nej – eller komma med konstruktiva förslag.

När det gäller bristen på kompetens är jag glad över att Moderaterna nu signalerat att vi är överens om detta, för det innebär ju att vi gemensamt dels måste få hit fler högskoleplatser – det är naturligtvis regeringen som lägger ut dem, men vi måste ha fler högskoleplatser i Stockholmsregionen – dels att vi gemensamt måste satsa på utbildningen. Det handlar om komvux, det handlar om yrkesvux, det handlar om gymnasiekompetens så att fler kan gå högre utbildning så att man hela tiden kan rekrytera.

Jag ska passa mig för att ironisera, men den här undersökningen gjordes när vi har två flygplatser i regionen, och vi hamnar ändå knappt under Kramfors. Det var den ironiseringen som kanske var svår att se. Jag anser fortfarande att Bromma flygplats inte kan finnas kvar i Stockholm på sikt utan att man ska utveckla Arlanda till Nordens hubb när det gäller flygtrafiken.

Anförande nr 51

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Finansborgarrådet har inga inlägg kvar, och därför ska jag göra mitt bästa att inte hoppa på henne mer än normalt. Vi fick en pik för att det inte kom några konstruktiva förslag när Reepalus utredning presenterades. Jag vill bara i all korthet påpeka att det gjorde det, nämligen att lägga den i papperskorgen!

Anförande nr 52

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Då kan jag bara tacka Karin Wanngård för förtydligandet.

*§ 16 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Barnomsorg på obekväm arbetstid*

Anförande nr 53

J o h a n n a S j ö (M): Herr ordförande! Familjer som har ett behov av barnomsorg på obekväm arbetstid ska ha tillgång till detta. De flesta av de här barnen har tidigare inte haft nattis, det vill säga att man sover på institution, utan någon har kommit hem till dem och haft översyn över dem. Alla barn har rätt till en trygg omsorg, och beslut om barnomsorg på obekväm arbetstid bör alltid utgå från barnets bästa. Moderaterna avstyrkte därför förändringen 2015 som innebar att barnen kan tvingas lämna sina hem och sin egen säng för att tas till en särskild förskola med nattinriktning och sedan när föräldern jobbat färdigt hämtas på kvällen eller mitt i natten. För oss är det tydligt att det är barnets trygghet som måste stå i fokus.

Socialdemokraterna påstår att det handlar om att garantera barnets säkerhet och verkar mena att det inte är säkert för barn att tas om hand i sitt eget hem av personal som föräldrarna själva har godkänt.

Jag vill fråga dig, Olle Burell, på vilket sätt det är säkrare för barn att tvingas sova på en förskola än hemma i sin egen säng.

Anförande nr 54

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Tack för frågan, Johanna! Alla barn har rätt till en trygg tillvaro både dagtid och nattetid. Det ser väldigt olika ut för olika barn och olika familjer i en stor stad som Stockholm där föräldrar kan ha helt olika arbetsförhållanden, bo på olika ställen och ha olika nära till olika verksamheter.

Vi måste alltid erbjuda våra barn en trygg miljö och trygga omständigheter. Varje bedömning av ett barns behov görs individuellt i en nära dialog mellan dem som har att bedöma de här behoven för familjen och föräldrarna. Vi ska komma ihåg att det handlar om en ganska liten grupp, och det gör att det finns stora möjligheter att ha den här täta dialogen. Vi har ungefär 54 000 förskolebarn i Stockholm, och mindre än 200, ungefär 0,2 procent, kommer i fråga för den här verksamheten.

Vi ska också komma ihåg att vi måste skilja mellan behov av omsorg på obekväm arbetstid, vilket innebär att man behöver lämna tidigt eller hämta sent eller på helgen, och det du beskriver som nattis, det vill säga att man behöver omsorg hela natten, och den tredje kategorin som innebär att man egentligen bara behöver hjälp med att lägga barnet vid läggdags och sedan kommer föräldern hem efter några timmar. Hur detta ska utformas på bästa sätt för barnet måste vara följden av en individuell bedömning.

Vi har anslagit mer pengar och tagit fram stadsövergripande riktlinjer för att kunna bygga ut den här verksamheten och garantera alla en likvärdig bedömning. När vi bygger ut verksamheten måste vi göra det på ett sätt som Skolinspektionen och facket tycker är okej, och då ska man i största möjliga mån undvika ensamarbete.

Anförande nr 55

J o h a n n a S j ö (M): Jag tackar Olle Burell för det här klargörandet. Det är mycket viktigt att Skolinspektionen får sitt och att facket får sitt, men föräldrarna och barnen lyser med sin frånvaro. För många familjer kan barnomsorg på obekväm arbetstid vara direkt avgörande för möjligheten att ta anställning. Som du säger var det knappt 200 barn det handlade om förra året. Det är alltså inte några gigantiska mängder vi talar om. 120 av dessa barn fick omsorgen i hemmet. För dem blir det en jätteomställning om man inte längre kan få barnomsorg i hemmet utan barnet måste sova på nattis. Det ska gå och lägga sig på nattis, det ska ligga där under natten, det kan inte vakna mitt i natten och gå över till föräldrarnas säng eftersom de inte är hemma hos föräldrarna och de ska äta frukost på nattis. Det blir ett jättestort brott i rutinerna. Föräldrar ser sig tvingade att byta jobb, tacka nej till jobb eller betala stora summor för att få detta utfört privat.

På vilket sätt är det bättre för barnen och föräldrarna?

Anförande nr 56

Borgarrådet B u r e l l (S): Jag är den första att hålla med om att man i full utsträckning ska se till att barn inte behöver väckas efter läggdags. Riktigt små barn kan somna i sin vagn och rullas hem. Det är många som får det att fungera så, men är barnet lite äldre får man inte ha ett upplägg som gör att man är tvunget att väcka barnet i onödan och transportera hem det och försöka få det att somna igen. Jag tror att vi alla verkligen vill hitta former som gör att föräldrar och barn inte i onödan går miste om att sova under samma tak i det gemensamma hemmet.

Det är en stor utmaning att få detta att fungera om man skalar upp den här verksamheten och gör den tillgänglig för alla. När vi utvecklar den här verksamheten måste vi se till att vi kan garantera barnets trygghet och säkerhet och se till att det också finns en rättvisa över staden. När ni styrde fanns det inga gemensamma riktlinjer som gjorde att det skedde en bedömning på likartat sätt i stadsdelarna. Det går nästan inte att få fram några siffror över hur man hade den här servicen förr i tiden.

Anförande nr 57

J o h a n n a S j ö (M): Det kommer väl knappt att finnas någon statistik framöver heller eftersom 58 ansökningar har skickats in och 42 har avslagits. Det är ganska många som kommer att sluta använda den här tjänsten och i stället betala ur egen ficka om man har möjlighet till det eller helt enkelt avstå och inte ta det där jobbet eller de där extratimmarna. Det är ett tråkigt exempel på socialism att om inte alla kan ha det lika bra ska alla ha det lika dåligt. Det är väldigt många som inte behöver omsorg hela tiden.

Ni säger att det här ska bli mer kostnadseffektivt, men det sker ju på barnens och föräldrarnas bekostnad. Det är klart att det blir mer kostnadseffektivt om det är väldigt många medborgare som helt enkelt avstår från att nyttja tjänsten, men det är i det korta perspektivet som handlar om vad utgiften är för just nattomsorg. Men i det längre perspektivet handlar det om människor som går miste om arbetstillfällen, som går miste om att komma vidare i livet och som kanske går miste om att förtjäna sitt eget uppehälle.

Anförande nr 58

Borgarrådet B u r e l l (S): Tack, Johanna! Nu började du prata pengar. Det har jag inte gjort hittills. Vi har anslagit 16 miljoner extra för att kunna utöka verksamheten. Men det är, som jag redan har hunnit säga här, viktigt att se de olika kategorierna som har helt olika behov. Utbildningsförvaltningen följer nu noga och analyserar utkomsten av de här bedömningarna som tidigare har skett på helt olika sätt. Det här är första gången man samlar det.

För min del, och det har jag sagt tidigare när vi har diskuterat de här riktlinjerna, handlar det alltid om barnperspektivet. Barnen ska få en trygg och säker miljö. Det handlar självfallet också om det du tar upp om att föräldrar i Stockholm inte ska behöva tacka nej till jobb som kräver att de får omsorg om sina barn bara för att de inte har familj eller annan uppbackning runt omkring. De flesta lyckas ju lösa detta på egen hand, men samhället måste kliva in när den uppbackningen inte finns. Jag förväntar mig en flexibilitet och pragmatism i hanteringen och bedömningen av alla de här enskilda ärendena.

Fråga nr 2. Barnomsorg i hemmet på obekväm arbetstid

Anförande nr 59

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! Jag har sedan i somras blivit kontaktad av förtvivlade föräldrar som undrar vad de ska göra. De har fått avslag på ansökan om barnomsorg på obekväm arbetstid i hemmet och vet faktiskt inte vad de ska ta sig till. Det rör skådespelare vid Dramaten, sångare vid Operan och musiker vid Operan som helt enkelt riskerar att få säga upp sig från sina jobb eftersom det numera inte går att få barnomsorg i hemmet och de vill inte ha något slags internatförskola där de tvingas lämna sina barn flera dygn i rad på förskolan.

Mina frågor till Olle Burell är helt enkelt: Vad anser du att de här föräldrarna, de över 90 procent av föräldrarna som nu får avslag, ska göra? Ska de säga upp sig? Ska de rycka upp barnen ur sängarna på nattis? Eller ska de börja med internatförskola?

Anförande nr 60

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Tack för att du ställer den här frågan, Lotta! Svaret på alla dina tre avslutande frågor är nej. Alla barn har rätt till en trygg tillvaro dag som natt. De flesta går i förskola måndag till fredag, men man kan behöva omsorg övriga tider. Om det sker när de vaknar, till exempel på helger eller tidiga kvällar, kan det också finnas ett pedagogiskt innehåll. Det är många som vill ha det.

De exempel som du tar upp är jag också förtrogen med. Jag har också haft kontakt med de här personerna, och jag har också pratat med en facklig företrädare som i 20 år har arbetat tillsammans med politiker för att försöka hitta bra former för omsorg på obekväm arbetstid. Då gäller det naturligtvis att garantera barnsäkerheten och att garantera att föräldrarna får livspusslet att gå ihop så att vi inte komplicerar det ytterligare. Det är ju en samhällsinsats man gör om man jobbar i branscher som försiggår på kvällen. Vi ska också komma ihåg – jag vill bara flika in det – att om man har ett yrke där det finns jobb att ta på andra tider av dygnet uppmanas man att göra det. Vi har alla en förväntan på arbetsgivare att de tillmötesgår arbetstagares

begäran eller vilja att hitta arbete som inte pågår just när barnet behöver gå och lägga sig.

Jag menar att de riktlinjer som vi har tagit fram utgår från en politisk vilja att utöka verksamheten och inte ta bort de möjligheter som har funnits för en flexibilitet. Den bedömning på stadsdelsnivå som fanns förut centraliseras nu. Det gör att om man har särskilda skäl, vilket står i riktlinjerna, ska man kunna få den typ av omsorg som passar just den familjen. Samtidigt ser vi behovet av att utöka nattomsorgen, så kallat nattis, och då måste man göra det på ett sätt som är säkert både för barnen och för dem som jobbar i verksamheten.

Vi pratar om en liten grupp, och då får man också hitta enskilda, specifika lösningar som passar just det barnet.

Anförande nr 61

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! De barn som du pratar så vackert om och som man ska bedöma enskilt, Olle Burell, får nu avslag på löpande band. Mer än 90 procent av de familjer som har begärt barnomsorg i hemmet på obekvämt arbetstid får nu avslag. De här avslagen kommer dag efter dag. De föräldrarna måste veta vad de ska göra med sina barn, och de får inte något besked annat än att de här reglerna ska fortsätta att gälla. Det finns inget barnperspektiv i det här.

Det finns ett engelskt ordspråk som låter ungefär så här: Ifall det inte är trasigt ska man inte försöka laga det. Det här var ett system som inte var trasigt i detta avseende. Jag tycker att det är utmärkt att man nu gör en bostadsbedömning, för det är egentligen detta det handlar om, på central nivå. Det var jag själv som tog initiativ till att vi skulle ändra det här regelverket. Min inte i min vildaste fantasi hade jag kunnat tro att Dramatens skådespelare och musiker vid Operan kanske måste säga upp sig från sina arbeten på grund av stelbent socialdemokratisk politik.

Anförande nr 62

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Nej, vi vill inte ha stelbenthet i kommunal verksamhet och inte i Stockholm över huvud taget. Det är därför som jag upprepar att vår politiska inriktning har varit, och är fortfarande, att utöka den här verksamheten, skapa ett utrymme för och ha ett utrymme i vår budget för att ännu fler stockholmare ska kunna ta de jobb som finns inom olika branscher utan att vara rädda för att deras barn ska ryckas upp ur sängen när de har gått och lagt sig eller för att de missar möjligheten att sova i samma hem och under samma tak som sina barn i onödan. Det är därför som jag, utifrån de riktlinjer som vi har fastställt där det står om särskilda skäl, förväntar mig en flexibilitet och en pragmatism i bedömningen. Med anledning av de fall som nu har blivit kända tittar nu utbildningsförvaltningen på de enskilda bedömningarna och ser om det finns mönster där som gör att man måste omtolka riktlinjerna eller om vi är tvungna att ta en vända till. Jag ser fram emot att få den återkopplingen.

Anförande nr 63

Borgarrådet E d h o l m (L): Gudskelov följer tjänstemän i Stockholms stad de riktlinjer som politikerna fastställer. I det här fallet skriver Olle Burell i ett ärende som kommer upp i borgarrådsberedningen på onsdag att verksamhet i huvudsak ska vara i förskole- och skollokal och inte i hemmet. Det är för att säkra barns säkerhet

och arbetsmiljön för personalen. Det finns inte ett ord om föräldraperspektiv eller för den delen barnperspektiv.

Tjänstemännen i vår stad gör så som politikerna säger. Du har initierat ett system som nu leder till att föräldrar är förtvivlade. 90 procent av dem får avslag på sina ansökningar, och du har mage att stå här och prata om ett barnperspektiv. Detta är inte ett barnperspektiv. Det är ett socialdemokratiskt byråkratperspektiv.

Anförande nr 64

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag vill erinra om att vi pratar om tre olika kategorier. I huvudsak måste den här verksamheten byggas ut på ett sätt som är barnsäkert och som fungerar för dem som ska jobba i den här verksamheten. Det finns mycket som talar för att man ska försöka se till att man inte är ensamarbetare utan att det finns två vuxna utbildade personer i lokaler som är anpassade för detta.

Den kategori som kan avvika från den här huvudsakliga linjen handlar om att barnet behöver gå och lägga sig vid den tid som barn brukar gå och lägga sig och att föräldern, om man bara får hjälp några timmar, kan hinna hem och sova resten av natten tillsammans med barnet i hemmet. Det är det som den här bedömningen måste utgå ifrån. Jag litar på att tjänstemännen har en flexibilitet och omsorg som leder till att de fall som behöver det beviljas detta. Men vi ser också över det och följer upp alla fall som har skett hittills.

Fråga nr 3. Kan finansborgarrådet specifikt säga vad Norges invandringsminister har sagt eller skrivit som är osant om Stockholm?

Anförande nr 65

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Sverige används i dag som ett avskräckande exempel runt om i världen. I Norge talar man om det svenska tillståndet när man talar om den havererade invandringspolitiken här i Sverige. Norges invandringsminister var på besök här i Stockholm för att ta del av de problem som vi har här i staden. I samband med detta gjorde finansborgarrådet Karin Wanngård ett uttalande där hon sade att Norges invandringsminister sprider osanningar. Jag och många andra förstår faktiskt inte riktigt vad finansborgarrådet menar.

Kan du ge lite klarhet i detta, Karin Wanngård? Vad är det för något som den norska invandringsministern har sagt eller skrivit om Stockholms stad som är osant?

Anförande nr 66

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Först vill jag slå fast att både Sverige och Stockholm används som mycket goda internationella exempel världen över. Vi används som exempel på hur många människor på flykt faktiskt får en fristad i Sverige och i Stockholm. Vi används som goda exempel på när integration fungerar.

Med det sagt vet jag också att vi har utmaningar. Vi har utmaningar som beror på vilka pengar man har i plånboken, eller rättare sagt på om man inte har några pengar i plånboken.

Vi hade besök av Fremskrittspartiets integrationsminister Sylvi Listhaug. Hon valde att besöka Stockholm och Rinkeby. På morgonen publicerade hon en artikel som resulterade i att vår migrationsminister Heléne Fritzson ställde in mötet eftersom hon ansåg att det bara var ren och skär populism.

Vi riggade mötet i Rinkeby. Hon fick bland annat träffa biträdande stadsdirektören på plats, chefer från förvaltningen och representanter för Fryshuset. Under över en timme kunde vi redogöra för alla goda exempel men också visa på de utmaningar vi har. Inte en enda kritisk fråga väcktes på detta möte. Ministern gick ut ur rummet och deklarerade direkt att Rinkeby är en no go-zon. En no go-zon är en zon där poliser inte går in och där ingen blåljuspersonal över huvud taget vågar gå in och där politiker inte finns. Som ni känner till har vi politiker som bor i Rinkeby. Detta ljög Listhaug om.

Anförande nr 67

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag ska vara lite tydligare, Karin Wanngård. Påstår du verkligen att det inte finns några problem i till exempel Rinkeby? De problem som många av vi andra ser och som också Norges invandringsminister ser handlar till exempel om hög arbetslöshet och narkotikahandel. Vi ser parallella samhällen som växer fram med en kvinnosyn som vi aldrig kan ställa upp i Sverige. Menar du verkligen att det här inte stämmer?

Anförande nr 68

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag sade i mitt tidigare inlägg vid upprepade tillfällen att jag ser problem. Det är därför vi måste skjuta till ännu mer resurser. Vi måste säkerställa att vi jobbar mot ett integrerat samhälle. Jag är övertygad om att det är det samhälle jag vill se. Jag vill se ett integrerat samhälle. Jag är också övertygad om att vi behöver bli många fler som jobbar för att upprätthålla det välfärdssystem som vi har i Stockholm. Där har vi extremt stora möjligheter. Jag ser problem, men jag ser också att ungdomsarbetslösheten har gått ned med 30 procent i Rinkeby. Jag ser att antalet som får försörjningsstöd är det lägsta någonsin sedan mätningarna infördes på 50-talet. Jag ser också människor som vill bidra och utveckla sin stadsdel. Det finns enorma möjligheter, men det är klart att vi har utmaningar.

Anförande nr 69

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Det är möjligt att du ser problemen, Karin Wanngård, men problemet är att du tittar åt något annat håll. Du beskriver inte verkligheten som den är, utan du beskriver verkligheten som du önskar att den vore. Du sviker alla de människor som bor i förorterna och som vill se en förändring. Det är därför som det är så viktigt att vi alla säger nej till socialdemokraternas politik. Den har misslyckats. Här har alla som sitter i opposition ett ansvar. Det är viktigt att vi alla för en dialog här så att vi i framtiden kan driva en politik som är bra för Stockholm. Det är också dags att man för en dialog med alla oppositionspartier. Det är faktiskt väljarna, stockholmarna, värda.

Anförande nr 70

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Du anser att jag sviker förorten när vi gör stora satsningar där vi brett över många partier ser möjligheter och förändringar komma på plats. Det är inte konstigt att jag väljer att samtala med de partier som vill samtala

med mig. Du har redan avfärdat socialdemokratin som misslyckad. Varför ska jag då vara intresserad av att diskutera med dig? Jag anser inte att socialdemokratin har misslyckats. Jag anser inte heller att andra partier i den här salen har misslyckats. Vi kämpar för integrationen varje dag för att fler människor ska få en möjlighet till en fristad i Sverige och för att fler människor ska få utbildning och komma ut på arbetsmarknaden. Det är det som gör att jag är en så övertygad demokratisk socialist och stolt socialdemokrat.

Fråga nr 4. Barnomsorg

Anförande nr 71

Stina Bengtsson (C): Ordförande! Med risk för att vara tjatig vill jag säga att jag inte tycker att borgarrådet har svarat på frågorna på ett fördelaktigt sätt. Borgarrådet nämnde att han har varit i kontakt med en facklig företrädare. Jag antar att det är Anna-Karin Simlund. Till henne ska han, enligt henne, ha lovat att de här barnen ska få barnomsorg på sina villkor. Hon säger att hans besked var väldigt tydligt. Barn vars föräldrar har sin ordinarie arbetstid på kvällstid ska få sova hemma i egen säng.

Ossian Barringer är fyra år gammal. Med de regler som ni har satt upp och med det beslut han har fått skulle han behöva vara på förskolan 20 timmar per dygn. Det finns ingen som helst tanke om barnets bästa i detta, utan Ossian Barringer skulle helt enkelt behöva lida för ert beslut.

Nu undrar jag: Stämmer det Anna-Karin Simlund säger? Kan vi sätta punkt för detta, eller ska vi behöva fortsätta strida?

Anförande nr 72

Borgarrådet Burell (S): Herr ordförande! Tack för att du tar upp den här frågan, Stina Bengtsson! Jag hade mycket riktigt ett bra samtal med Anna-Karin som, som jag nämnde tidigare, har jobbat länge med de här frågorna. Jag hade också talat med utbildningsdirektören och kunde koppla samman dem. De kommer att träffas under den här veckan för att kunna reda ut de svåraste fallen när det gäller just barnomsorg på obekväm arbetstid eller omsorg på OB-tid som vi säger. Ibland handlar det om förskolebarn och ibland om lite äldre skolbarn.

Om ett barn behöver väckas efter att det har somnat och transporteras eller om man med små insatser skulle kunna se till att barn och föräldrar kan få sova under samma tak i sitt eget hem ska man naturligtvis försöka åstadkomma sådana lösningar. Det är fortfarande förknippat med vissa utmaningar, och det är sådana saker som Anna-Karin och vår utbildningsdirektör kommer att kunna prata vidare om. Då måste man lösa de frågor som komplicerar den här frågan och som också finns med när man gör de här individuella bedömningarna av vad som är möjligt att ordna när det gäller barnsäkerhet och arbetsmiljökvalitetssäkring i varje enskilt fall.

Det finns de som tycker att det inte borde kunna förekomma i stort sett alls att vuxna som inte hör till familjen eller är närstående ska jobba ensamma i hem hela natten eller kanske ens sent på kvällen tillsammans med ett barn. Vi är i alla sammanhang oerhört angelägna om att undanröja alla risker för att barn utsätts för kränkande behandling. Det kan också handla om att man som arbetstagare kan hamna i en

situation där det är mycket svårt att förklara sig eller rentvå sig eftersom det inte finns andra vuxna i närheten. Vi förstår alla att när vi har sådana här specialfall, som har förekommit och kommer att behöva förekomma framöver, måste vi vara mycket noggranna med hur vi riggar det. Först handlar det naturligtvis om en bedömning av huruvida det behövs och sedan av hur man ska genomföra det rent praktiskt.

Jag lovar att den här dialogen är mycket tät, och vi följer nu upp alla enskilda fall för att se till att riktlinjerna inte har gjort att det har blivit svårare av den anledningen.

Anförande nr 73

Stina Bengtsson (C): Det var ett mycket långt och konstigt svar på en fråga som helt enkelt skulle kunna besvaras med ja eller nej i just Ossian Barringers fall. Jag är helt övertygad om att det också gäller de allra flesta av de här föräldrarna. Det är väldigt enkelt att bara fortsätta som det har fungerat tidigare. Det har både barnen och de vuxna uppskattat, och det har fungerat och är säkert. Även de barnvakter, eller vad de nu har för olika titlar, som har varit där visar också intresse för att fortsätta. Detta är inga konstigheter. Det är bara att köra på.

I en artikel i Dagens Nyheter uttrycker sig borgarrådet som om det är risk för övergrepp om man är ensam i hemmet. Det är risk för det överallt. De saker som har hänt när det har gällt barnomsorg har ju alltid skett på förskolor. Det är en konstig inriktning.

Jag vill ha ett ja eller nej. Kommer Ossian Barringer och andra i hans situation att få barnomsorg i hemmet framöver?

Anförande nr 74

Borgarrådet Burell (S): Jag kommer aldrig att ägna mig åt sådana ganska farliga generaliseringar som Stina Bengtsson gör nu och säga att det aldrig är några problem och ingen risk. Jag tror att det är väldigt farligt och att man kan ångra sig mycket i efterhand. Jag tänker inte heller ge mig in i enskilda fall. Som borgarråd kan jag inte stå här, oavsett vad jag själv tycker eller hur jag tänker att jag själv skulle ha bedömt i olika fall om jag hade haft den utbildning som krävs och den anställning som gjorde att jag har den rollen, och prata om detta.

Det jag lovar som skolborgarråd är att utbildningsförvaltningen har högt lämpade, välvilligt inställda och seriösa handläggare som tittar på alla fall. När vi nu har haft de här nya riktlinjerna ett litet tag är det hög tid för oss att göra en genomgång av alla fall och se om det finns mönster där som vi i politiken inte önskar oss, det vill säga att det har blivit så mycket svårare att barn och föräldrar som verkligen har behov av detta inte får det.

Anförande nr 75

Stina Bengtsson (C): Nu var det ju just en generalisering som borgarrådet ägnade sig åt i Dagens Nyheter. Låt oss återgå till Ossian Barringer. De kan inte vänta. Den 27 september börjar repetitionerna på Operan, och just nu är hans mamma, som är hans enda nära anhöriga i Stockholm, hemma. Hon har tvingats ta tjänstledigt på grund av det här. Om hon skulle ha betalat för den här barnomsorgen skulle det ha kostat 16 000–17 000 kronor. Det har man inte råd med som kulturarbetare. Beslutet måste helt enkelt omprövas. Hur fort kommer ni att kunna ompröva

beslut? Hur ska man lösa detta, i synnerhet i sådana här fall där nattis inte ens har blivit klart? De skulle ha fått nattis för tre fyra veckor sedan, men ingenting sådant har hänt heller. Inte ens det dåliga alternativet finns.

Anförande nr 76

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag har tidigare betonat att vi befinner oss i ett skede där vi bygger ut möjligheten att få omsorg på obekväm arbetstid och det handlar om tre olika kategorier av behov. Det kan vara så att man behöver kunna lämna tidigare eller hämta senare eller ha omsorg på helgen när barnet är vaket. Det kan handla om omsorg natten igenom, och då finns det olika typer av lösningar man kan välja där. Det kan också vara så att man jobbar skift, som gör att föräldrar behöver sova ut. Då måste man hitta en bra och praktisk lösning för att det barnet som inte ska väcka sin förälder ändå kunna komma till förskolan eller skolan. Sedan är det den tredje kategorin som gäller omsorg på sena kvällar med start före läggdags och slut när kvällsarbetande förälder kommer hem från jobbet. Det är de situationerna som är de svåraste att lösa, men som vår förvaltning, som nu har uppdraget att göra alla bedömningar centralt, jobbar tillsammans med berörda föräldrar för att hitta lösningar på. Det kommer de att fortsätta att göra, och vi är tydliga från politikens sida med att inga barn ska behöva väckas efter det att de har gått och lagt sig.

Fråga nr 5. Möjlighet till Nattis i hemmet

Anförande nr 77

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Detta blir garanterat den sista frågan i det här ämnet under den här kvällen. Vi kanske får återkomma. De nya riktlinjerna har mött väldigt mycket kritik. Olle Burell har, som vi har hört här i kväll, försvarat sig med att man kan åberopa särskilda skäl om man skulle behöva omsorg i hemmet. Men när den stora majoriteten av dem som anser sig ha det här behovet får avslag blir det ganska meningslöst att åberopa särskilda skäl. Jag kan verkligen ifrågasätta om en biståndsbedömare är bättre på att avgöra om ett barn behöver omsorg i hemmet eller på en förskola under natten än vad barnets föräldrar är.

Därför ställer jag en fråga till Olle Burrell. Varför tar ni inte kritiken från alla de här föräldrarna på större allvar än vad ni gör?

Anförande nr 78

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Tack för din fråga, Erik. För mig är det viktigare att prata med till exempel en facklig företrädare för de föräldrar som nu befinner sig i den här situationen än att lägga tiden på att prata med andra personer i kommunfullmäktige. Men det är mycket bra att den kommer upp här nu när vi har mycket tid till vårt förfogande här i kväll att prata om trygghet och omsorg för barn på obekväm arbetstid.

Det är extremt viktigt att alla barn har en trygg tillvaro dag som natt. Det finns alltså tre olika kategorier som vi ska hålla koll på. Det som är gemensamt för alla barn som kan komma ifråga för barnomsorg på obekväm arbetstid är de har en eller två föräldrar som sammantaget delar det ödet att de har väldigt svårt att ha förskola på det vanliga sättet eller riggning runt omkring av andra närstående eller familjemedlemmar som mormor, morfar, farmor, farfar, gudföräldrar eller vad det nu kan vara som kan passa barnen för att skapa bryggor. Man är, och det har man varit länge,

tvungen att förklara och bevisa att det inte går att fixa på annat sätt. Man måste också visa att arbetsgivaren inte har gått med på att ändra schemat om man har ett sådant yrke där man kan arbeta någon annan tid på dygnet.

Sedan finns det också en kategori stockholmare som i stort sett alltid jobbar på kvällen. Det är därför som det har funnits, och ska finnas, en möjlighet att, om man har särskilda skäl, få en omsorg som bedrivs i hemmet. Men det är jätteviktigt att vi i de fallen fortfarande kan garantera barnsäkerheten och en situation som är bra också för dem som jobbar i den här verksamheten. Jag är övertygad om att det nästan alltid går väldigt bra, men vi måste också ta höjd för att det kanske inte alltid går bra. Då är det vår skyldighet att kvalitetssäkra systemen så att vi riskminimerar så mycket det går. Det handlar alltså om omsorg på sena kvällar med start före läggdags så att föräldrarna kan komma hem och sova under samma tak. Det är det som vi behöver försöka lösa.

Anförande nr 79

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Detta var verkligen ett avslöjande inlägg. Jag vet inte om du börjar bli trött, Olle Burell, eller om du var allvarlig. Det är alltså viktigare att prata med fackliga företrädare – det är det viktigaste tycker du – än att prata med föräldrarna. Hur vore det att lyssna på föräldrarna och höra vad de anser är bäst? Är inte de bäst på att avgöra om det är bäst att erbjuda nattis i en förskolelokal eller att erbjuda nattis i det egna hemmet? Det är väl föräldrarna du ska lyssna på och inte fackliga företrädare. När det gäller rätten till heltid i förskolan för föräldralediga brydde ni er inte så mycket om facket och deras kritik, men i den här frågan är det tydligen bara facket ni pratar med. Det är mycket märkligt.

Jag citerar Alexandra Rapaport som skriver så här på sin Facebooksida: Jag tycker att det är upprörande därför att det drabbar i synnerhet barnen men även ensamstående och låginkomsttagare som inte kan finansiera barnpassning privat. Det är vad Alexandra Rapaport säger, och jag håller verkligen med henne. Det är barnen som drabbas av de här nya riktlinjerna.

Anförande nr 80

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag är ledsen att Eriks avsky för facklig verksamhet gör att han missförstod vad jag sade. Den fackliga företrädare jag refererade till var en sådan som har föräldrar som är berörda som medlemmar. Den fackliga företrädaren har själv jobbat med frågan om omsorg på obekvämt arbetstid under många år. Därför är det en intressant och relevant person att ha ett samtal med också för vår utbildningsdirektör. De kommer att träffas under den här veckan. De kommer att sätta sig ned och se vilket utfall det har blivit utifrån de nya riktlinjerna, om det finns någonting där som tolkas hårt eller fel och om man behöver gå över de här riktlinjerna igen.

Jag hävdar fortfarande att vi hela tiden har varit tydliga med att syftet från politikens sida är utöka verksamheten och möjligheten för föräldrar att få omsorg om sina barn nattetid, kvällstid eller helgtid för att alla ska kunna jobba och samtidigt vara trygga med att barnen har det bra där hemma eller i en verksamhet.

Anförande nr 81

Erik Slottner (KD): Ordförande! Jag avskyr inte facket, men vi kan ju inte ge facket så stor betydelse att en person på ett fackligt förbund kan få göra sig till talesperson för väldigt många föräldrar. Om föräldrarna ansöker om omsorg i hemmet under natten för sina barn tycker jag att det är självklart att det är det intresset som måste väga tyngre även om du har tolkat en facklig företrädare på annorlunda sätt. Vi kan redan se vilka konsekvenser riktlinjerna får. Det är bara att läsa i dagens Dagens Nyheter. Där ser vi en del av konsekvenserna. Ni tvingar barn att övernatta på förskolan trots att föräldrarna inte vill det. Det är en av konsekvenserna med de nya riktlinjerna. Vi ser också hur valfriheten minskar ytterligare en gång. På område efter område naggas ni valfriheten i kanten. Det här är ytterligare ett sätt att nagga valfriheten i kanten, och jag tycker att det är bedrövligt att ni fortsätter på den inslagna linjen.

Anförande nr 82

Borgarrådet Burell (S): Herr ordförande! Vi utökar valfriheten för Stockholms föräldrar. Vi anslår mer pengar till verksamhet som gäller omsorg på obekvämt arbetstid. Vi ser också till att få likvärdighet och rättvisa när det gäller bedömningen av de behov man har. Det skulle vara intressant att höra om Erik Slottner pratar likadant om all vår verksamhet, som om det vore ett smörgåsbord där alla har fri dragningsrätt, i någon tänkt framtid när han har ansvar för kommunal verksamhet.

Det är klart att det finns verksamheter där man behöver göra en behovsbedömning. Det finns inom alla olika segment. Det som är fördelen med det är ju, förutom att det presenterar de alternativ som finns, också skapar en likvärdighet där man kan resonera sig fram till lösningar som är bra för barnen, och det är barnen som ska stå i centrum. Barn vill självfallet, precis som föräldrar, få vara med varandra så mycket som möjligt. Jag säger till dig det jag har sagt till alla andra: Inga barn ska ryckas upp efter att de har gått och lagt sig. Vi ska självfallet hitta lösningar som gör att barn och föräldrar i största möjliga mån kan få sova under samma tak på natten.

Fråga nr 6. Östlig förbindelse

Anförande nr 83

Borgarrådet König Jerlmayr (M): Herr ordförande! För ungefär två timmar sedan kom beskedet om att den statliga Sverigeförhandlingen meddelar att förhandlingen om Östlig förbindelse avbryts. Enligt Sverigeförhandlingarna beror detta enbart på att Stockholms stad har aviserat att man inte är beredd att gå vidare med diskussioner och förhandlingar för att kunna komma fram till en överenskommelse. Det här ett bekymmersamt läge för Stockholm. Det är också synnerligen allvarligt hur man har valt att hantera den här frågan. Jag har inte sett något beslut eller ärende på länge i den här frågan. Det enda som har passerat stadens demokratiska församlingar är anmälningar av remissvar.

Mina frågor till finansborgarrådet är mycket enkel. Vem har fattat beslutet om att staden inte längre går vidare med Östlig förbindelse? När fattades beslutet och till vem kommunicerades det?

Anförande nr 84

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I förmiddags pratade jag med Sverigeförhandlaren HG Wessberg, tidigare moderat politiker som numera är Sverigeförhandlare. Vi har gjort upp tidigare om utbyggnad av tunnelbanan. Det är en fantastiskt bra överenskommelse från Stockholms sida som genererar 100 000 nya bostäder i Stockholmsregionen.

Jag har tidigare sagt, och anser fortfarande, att Östlig förbindelse är en statlig väg. Den genererar noll bostäder i Stockholms kommun, och den är därmed svår att medfinansiera i och med att vi inte får nya kommuninvånare genom Östlig förbindelse.

Vem har fattat det här beslutet? Ja, jag hade ett samtal med HG i morse och sade det inte är intressant för Stockholms stad att gå in och betala 2,5 miljarder kronor för Östlig förbindelse. Parallellt med detta har samtal naturligtvis förts med Stockholms läns landsting som skulle betala närmare 2 miljarder och Nacka kommun som skulle betala närmare 2 miljarder. Det var inte så många som var intresserade av att slanta upp dessa pengar.

Vi måste också se hela kontexten och vad vi ska prioritera. Jag vet att vi ligger efter med infrastruktursatsningar, och där är järnväg någonting som vi ska satsa på. Därför är det mycket glädjande att fyrspår till Uppsala är med. Det är just fyrspåret till Uppsala som genererar bostäder och en så mycket bredare arbetskraftsPendling för arbetsmarknaden i Stockholm-Upsalaregionen.

Det är så politiken går till. Det är mer krångligt än så.

Anförande nr 85

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Nu skulle jag vilja säga att finansborgarrådet gör det lite lätt för sig. Efter samtal med både Nacka och Stockholms läns landsting vet jag att de visst är intresserade av att gå vidare med diskussioner om hur vi kan få till stånd en östlig förbindelse och en fungerande infrastruktur i vår region. Problemet är Stockholms stad nu stänger dörren för att ens komma in i förhandlingsrummet. Det gynnar inte den här regionen som kommer att få svåra problem med trängsel och bilköer. Kollektivtrafiken skulle också kunna ledas runt på en östlig förbindelse i framtiden.

Det är synd att man har stängt dörren till detta. När vi har ett finansborgarråd som brukar berömma sig själv för den demokratiska hållbarheten i den här staden blir också frågan: Hur kommer det sig att ett sådant här beslut och besked kommer utan att ha fattas genom en demokratisk process utan i slutna rum? Jag hade velat se en öppenhet i det här tydliga ställningstagandet.

Anförande nr 86

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Nu kan man tro att Östlig förbindelse var någonting som dök upp på bordet i dag och att den inte har diskuterats tidigare. Den har ju diskuterats i det här rummet vid ett flertal tillfällen, och det pågår hela tiden diskussioner. Det är ingen ny fråga, och det gäller också kontakten med Sverigeförhandlingen om Östlig förbindelse även om vi primärt har löst ut tunnelbanans utbyggnad i första hand.

Du säger att vi stänger dörren. Ja, det handlar om att punga ut med 2,5 miljarder för att du ska få vara med. Det handlar om vad vi prioriterar för skattemedlen. Jag anser inte att Stockholms kommun ska vara med och finansiera Östlig förbindelse. Det är inte rimligt i och med att den inte ger ytterligare bostäder för Stockholm. Vi måste prioritera infrastruktur som ger fler bostäder. Vi har en bostadsbrist i Stockholm, och det är den vi hela tiden måste motverka med goda och smarta infrastrukturinvesteringar. I dagsläget prioriterar jag annorlunda.

Anförande nr 87

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! En medfinansiering på 2,5 miljarder är väl ungefär lika mycket som lånas från i dag och fram till budgetdebatten i november. Men vissa miljarder är tydligen inte lika viktiga som andra. Jag beklagar detta.

Nu krävs det ett maktskifte och en politisk ledning som inser vad den här regionen behöver. Det behövs en fungerande infrastruktur för vår region, för företag och för att människor ska kunna ta sig till och från jobb i hela regionen. Vi vet att vi har stockholmarna bakom oss i den här frågan. Vi vet att det finns en majoritet, inklusive socialdemokratiska väljare, som stöder en östlig förbindelse.

Det här ska vi påminna väljarna om varje dag fram till valdagen. Det är synd att man inte tog chansen och att man säger nej till Stockholms utveckling.

Anförande nr 88

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det ser jag fram emot. Du kritiserar att vi lånar till bostäder, idrottsanläggningar och fastigheter som vi lånar till för att äga och förvalta. I stället ska Anna König Jerlmyr låna 2,5 miljarder för att finansiera en väg som vi inte ens kommer att äga. Det är en statlig väg.

Jag anser att Stockholms skattemedel ska gå till stockholmarna. Vi ska säkerställa att vi har en god infrastruktur för stockholmarna, och då ska infrastrukturens satsningar generera bostäder i kommunen. Vi kan inte se att Östlig förbindelse på något sätt ger en enda ny lägenhet i Stockholms kommun. Då är det inte rimligt att finansiera den med lånade pengar. Det är inte rimligt att finansiera en väg som inte behövs i dagsläget med stockholmarnas skattemedel.

Fråga nr 7. Demokrati i stadsdelsnämnderna

Anförande nr 89

J a n J ö n s s o n (L): Ordförande! Demokrati, de mänskliga rättigheterna och allas lika värde är de fundament som vårt samhälle vilar på. Stockholms styrande majoritet säger sig ju värna detta extra mycket. Men hur är det då i Skärholmen? Här har stadsdelsnämndens ordförande och gruppleddare för Vänsterpartiet under sommaren uttalat stöd för diktaturen i Venezuela. Miljöpartiets gruppleddare skrev i början av sommaren en debattartikel i lokaltidningen med rubriken Sverigedemokraterna framstår som de seriösa i migrationsdebatten.

Mina frågor till finansborgarrådet är därför: Hur ser borgarrådet på att den politiska ledningen för majoriteten i Skärholmens stadsdelsnämnd vurmar för rasism och diktaturer? Och vad avser borgarrådet att göra åt den saken?

Anförande nr 90

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill först meddela att det här var ny information för mig. Jag kände inte till att de här uttalandena har gjorts över huvud taget. Jag anser kort och gott att det får respektive politiska parti ansvara för och göra en bedömning av huruvida de kan fortsätta att företräda sitt parti eller inte.

Anförande nr 91

J a n J ö n s s o n (L): Då vill jag förtydliga genom att ge några exempel. I inlägg på sociala medier beskriver nämndordföranden den lagvidriga författningsförsamlingen i Venezuela som en fördjupning av demokratin. Detta sker samtidigt som folket svälter, fredliga demonstranter beskjuts och parlamentet fråntagits makten. Svenska massmedier påstås ha ljugit om valdeltagandet. Organisationer nära diktatorn ses som mer pålitliga källor än SVT:s och Sveriges Radios korrespondenter. Valet beskrivs till och med som något eftersträvansvärt. Jag läser: Värt att tänka på: Det vi tar för givet är något som många kämpar för.

Fattigdom, svält och förtryck är nog ingenting värt att kämpa för.

Miljöpartiets gruppleddare vill se en majoritetsregering med SD eftersom folk dagligen ser hur rätt SD har. Alla andra partier påstås ljuga om invandringens konsekvenser.

Jag undrar om dessa uttalanden är förenliga med majoritetens syn på demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde.

Anförande nr 92

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vad jag förstår citerar du en miljöpartist och en vänsterpartist, gruppleddarna i Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det är som sagt var upp till respektive parti att göra bedömningar om man anser att de här personerna kan företräda partiet eller inte. Det får handläggas av respektive parti. Detta var ny information för mig. Jag vet faktiskt inte vad respektive parti har gjort för bedömning i sakfrågan. Det får du fråga dem om.

Anförande nr 93

J a n J ö n s s o n (L): För oss liberaler är det viktigt att alla partier står bakom demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde var helst diktatursträvanden, diskriminering och rasism bubblar upp till ytan, och det kanske är extra viktigt i våra egna partier, som också finansborgarrådet är inne på.

Den här debattartikeln från Miljöpartiet grundar sig på en rasistisk och diskriminerande värdegrund. Vänsterpartiets gruppleddares försvar av diktaturen i Venezuela baserar sig förstås på en antidemokratisk värdegrund. Samtidigt har de här nämnda personerna delat på ordförandeskapet i stadsdelsnämndens demokratiberedning, och man har argumenterat för att en medborgarbudget där ett litet antal invånare får styra och ställa med skattepengarna skulle vara mer demokratiskt än om besluten fattas i representativt valda församlingar.

Jag förväntar mig att majoriteten diskuterar igenom dessa uttalanden och klargör vilken demokratisyn majoritetspartierna i stadsdelsnämnden ska ha.

Anförande nr 94

Borgarráðet W a n n g á r d (S): Enskilda ledamöters ställningstaganden måste stå för dem själva. Sedan är det upp till respektive parti att ta ställning till om de här företrädarna kan fortsätta att företräda partiet eller inte. Det är upp till respektive parti. Eftersom ingen av dessa är medlem i Socialdemokraterna kan jag inte gå in och resonera om hur respektive parti ska gå till handling. Det är upp till Vänsterpartiet och Miljöpartiet att hantera detta.

Fråga nr 8. Antalet turistbussar i centrala Stockholm är många och leder till betydande trafikproblem. Hur tänker man från stadens sida?

Anförande nr 95

P e r O s s m e r (SD): Herr ordförande! Det här är en neutral fråga. Jag är precis som alla andra helt klar över att besökande turister är mycket viktiga för Stockholms ekonomi och för stadens plats på världskartan. Men man måste ändå konstatera att busstrafiken i staden emellanåt får det mycket trångt. Vi ser här vid Stadshuset att det är många parkeringar. Det kommer rundtursbussar av olika slag. Det blir svårigheter för den vanliga trafiken. Vi ser kaoset utanför Slottet. Vi har parkeringar vid Slussen. Jag vet inte hur många privata bussar som rör sig innanför tullarna en dag i augusti. Det kanske är något hundratal, och får de inte parkeringsplatser cirkulerar de bara runt, runt. Skulle Nobelbyggnaden på Blasieholmen komma till stånd vill jag helst inte tänka på hur det skulle bli.

Anförande nr 96

Borgarráðet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Jag kan inte säga att jag begrep själva huvudfrågan. Det är många turistbussar i staden. Det finns olika typer. Det finns de här Hop on–Hop off-bussarna som följer någon form av tidtabell och stannar utanför Stadshuset. Sedan finns det turister som kommer från kryssningsbåtar som åker runt. Vi har dem som kommer med Finlandsfärjorna i Värtan eller Masthamnen och som åker runt.

Det är stora grupper och många besökare. Merparten av dem som besöker Stadshuset kommer ju via de här turistbussarna. De genererar mycket stora inkomster för Stockholms stad och regionen, vilket vi välkomnar. Men bussarna är samtidigt stora och tar plats i gatumiljön. Det är inte så enkelt att ha dem där. Det går någorlunda bra här utanför Stadshuset, för vi har ganska mycket yta. Det går inte så bra vid Slottet. Där har vi mycket stora problem med att de tar mycket plats. Trafikmiljön är inte bra. Det fungerar inte heller klockrent ute på Djurgården dit de vill åka. Det fungerar inte bra på Fjällgatan dit de också vill åka för att se hur vackert Stockholm är. Jag förstår att de vill dit upp.

Jag har haft en hel del diskussioner med bussbranschen så sent som förra veckan om deras situation och vår situation och om hur vi ska göra. Det är inte en lätt nöt att knäcka. Frågan är om man kan hitta andra sätt att flytta runt dessa turister, som vi ändå vill ha här. Det är någonting som vi måste gå vidare med och försöka analysera. Vi vill ju ha dem här. De ska få titta på vår stad. Men samtidigt måste vi ha en bra trafikmiljö.

Anförande nr 97

P e r O s s m e r (SD): Vi är överens om mycket, Daniel Helldén, framför allt om hur viktigt det är med turister och hur mycket det betyder för besöksnäringen, för Stockholms ekonomi och för sysselsättningen. Tiotusentals personer är ju knutna till turistnäringen på olika sätt, till exempel hotell, restauranger och så vidare. Men inte desto mindre är detta ett tekniskt problem. Du nämnde några platser. Det finns många, och man märker egentligen detta i hela centrala staden. Jag ska inte komma med förslag. Det finns kanske andra på trafikkontoret som kan det bättre. Men något som slog mig var till exempel att, precis som när vi talade om Blasieholmen, man kanske ska sänka ned en stor betonglåda vid Skeppsbrokajen och göra ett garage där för bussar. Det finns kanske lösningar på detta. Problemet verkar ju vara växande och på många sätt väldigt besvärande.

Anförande nr 98

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Alla kreativa lösningar emottages, men jag vet inte om man ska sänka ned bussarna vid Skeppsbron. Jag vet inte hur det skulle se ut. Frågan är om man kanske kan hitta andra typer av lösningar på hur man kan transportera turisterna. Ett sätt som finns i vissa städer där att man i stället för att låta en turistbuss som folk åker med stå utanför Stadshuset i en halvtimme eller en timme, beroende på hur länge de besöker platsen, låter den åka vidare och ta upp nästa grupp någon annanstans. På så vis skulle man kunna få ett mindre antal bussar som används. Det här är inte helt enkelt eftersom vissa av bussarna kommer med båtarna och kör av, och andra står och tar upp dem som kliver av båtarna. Jag gissar att vi skulle behöva utreda den här logistiken ordentligt.

Anförande nr 99

P e r O s s m e r (SD): Jag ska inte förlänga debatten. Jag har tagit upp problemet. Jag förstår att det finns olika lösningar. Jag vill egentligen initiera att trafikkontoret och Daniel Helldén funderar på hur vi ska göra här.

Anförande nr 100

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tror att vi kommer att få återkomma till frågan om turistbussarna. Det är problematiskt, men det är framför allt en tillgång med turisterna. Vi ska se till att de kan fortsätta att komma till Stockholm.

*§ 22 Valkretsindelning i Stockholms stad vid valet till kommunfullmäktige år 2018
(Utl. 2017:177)*

Anförande nr 101

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag har fått en del frågor om varför Kristdemokraterna inte reserverat sig i det här ärendet eftersom vi har varit så aktiva i frågan om valkretsarna förr i tiden eller hur jag ska uttrycka det. Det är riktigt att Kristdemokraterna under lång tid velat ha färre än sex valkretsar. Det är inte för att det skulle gynna eller missgynna ett eller annat parti, utan det för att stärka den demokratiska legitimiteten. Med färre valkretsar och med den kommunallag vi i dag har skulle mandatutfallet, mandatutdelningen, i kommunfullmäktige bli mer proportionerligt.

Den här mandatperioden är det Sverigedemokraterna som drog vinstlotten. De behövde minst antal röster per mandat. Sverigedemokraterna behövde närmare bestämt bara hälften så många röster per mandat som Kristdemokraterna, som är det parti som drog nitlotten. Även den förra mandatperioden drog Kristdemokraterna nitlotten, men då var det Miljöpartiet som drog vinstlotten. Miljöpartiet behövde bara en fjärdedel så många röster som Kristdemokraterna för varje mandat som vi då erövrade.

Kristdemokraterna menade att detta är fullkomligt orimlig. Vi hade också med oss Centerpartiet in denna fråga om att vi borde minska antalet valkretsar. Tyvärr fick vi ingen majoritet för detta i fullmäktige, men nu har vi blivit räddade av regering och riksdag, och det är inte alltid man kan säga det. Nu har vi en ny kommunallag som innebär att vi får en spärr på 3 procent i Stockholm, och man kommer att införa utjämningsmandat. Därmed kommer vi att få ett proportionerligt utfall av mandatfördelningen efter valet 2018. Då spelar inte själva antalet valkretsar någon roll, och därmed lägger vi inte fram någon reservation utan tycker att det de valkretsar som nu föreslås är fullt acceptabla.

§ 23 Bostäder inom Västberga 1:1 m.fl. i Solberga (Utl. 2017:186)

Anförande nr 102

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet gäller ett reviderat beslut om exploatering gällande Solberga som vi tidigare har beslutat om i exploateringsnämnden men som nu måste tas upp i fullmäktige då kostnaden kommer att överstiga 50 miljoner kronor. Projektet handlar om 374 nya bostäder varav 179 nya hyresrätter och 165 bostadsrätter. Projektet kommer att ge ett överskott till staden tack vare den högre försäljningsinkomsten.

Det kan vara intressant att notera att den överhettade bygg- och anläggningsmarknad som vi har i dag i praktiken innebär att samtliga våra projekt ökar kraftigt på kostnadssidan. Det brukar dock inte leda till någon större debatt just på exploateringsnämndens område då vi alltid numera kan visa på kraftiga intäktsökningar i projekten tack vare ökade markvärden och därmed försäljningsinkomster. Som ni också vet inte är fallet alltid på fastighetssidan och kanske inte på trafiksidan heller alltid att vi får ökade intäkter under projekttiden, men i det är ärendet kan vi i alla fall se en glädjande förstärkning av ekonomin från tidigare 52 miljoner kronor till 144 miljoner kronor.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 24 Stockholms stads förvärv av aktier i Inera AB (Utl. 2017:187)

Anförande nr 103

Ulla Hamilton (M): Fru ordförande! Detta är ett enigt ärende. Däremot är inte jag enig med ärendet. Även om det bara handlar om 42 500 kronor ser jag detta som ett försök – finansborgarrådet kan ju rätta mig om jag har fel – att kringgå upphandlingsreglerna eftersom man hänvisar till Teckal-undantaget i yttrandet här.

Det står i själva ägardirektivet att bolaget i första hand ska ta fram gemensamma tjänster och lösningar till stöd för digitalisering av verksamhetsutveckling inom områden där marknaden inte bedöms kunna tillgodose ägarnas behov och intressen. Det vore ganska intressant att höra vilken typ av behov och intressen som finansborgarrådet med flera anser att marknaden inte kan tillgodose. Jag gissar att marknaden har mycket större möjligheter att tillgodose behov och intressen än ett kommunalt bolag.

I nästa mening står det att bolaget så långt som möjligt ska nyttja marknaden och föreliggande konkurrensförhållanden. Det låter ju bra, men samtidigt kan man konstatera att SKL Företag avser att, som i ett led i förvärvet av aktierna i bolaget, ställa ut en förlustgaranti gentemot bolaget på ett belopp på maximalt 35 miljoner kronor. Det antyder kanske att inte ens ägarna har så där jättestor tilltro till att bolaget ska bedriva någon framgångsrik verksamhet.

Jag är orolig och tycker inte att det är någon bra idé att kommunen går in som delägare i ett sådant här bolag. När jag var en del av majoriteten här jobbade vi mycket med till exempel innovationsupphandlingar och tävlingar för att stimulera utvecklingen inom små företag på IT-området i Stockholm. Vi är ju en av världens främsta städer på det här området. Därför tycker jag att det är mycket märkligt att man har ett enigt ärende som går ut på att vi tillsammans ska försöka kringgå möjligheten att använda oss av det utbud som marknaden har.

Fru ordförande! Därmed vill jag bara meddela att jag inte kommer att rösta för detta förslag.

Anförande nr 104

Borgarrådet Helledén (MP): Det här ärendet handlar om ett bolag som tidigare har ägnat sig åt e-hälsofrågor för landstingen och regionerna under lång tid. Alla landsting och regioner har varit involverade i detta bolag. Det som har hänt nu är att det finns vissa typer av digitala frågor som är speciella för kommuner och landsting. Nu har man bestämt att det här bolaget även ska jobba med kommuner eftersom det finns specifika saker som man behöver hantera som inte är allmänna för andra typer av verksamheter i Sverige eller på andra platser. Därför vill man ha det här gemensamma arbetet.

Det finns en enighet i Sveriges Kommuner och Landsting om att göra detta, men alla kommuner erbjuds nu att gå in. Styrelsen är enig om att det här är en bra lösning för att kunna fortsätta ett bra utvecklingsarbete som Stockholms stad också vill vara en del av.

Bifall till det framskrivna förslaget!

Anförande nr 105

U l l a H a m i l t o n (M): Jag är inte dugg förvånad över att ett enigt Kommunsverige och Landstingssverige tycker att det är en jättebra idé att man kan driva bolag utan att man ska behöva involvera näringslivet i den delen. Det är ingen ny företeelse. Däremot vet jag att branschen, och framför allt utbildningsteknikföretagen, är mycket oroliga för vad det här kommer att leda till. Man ser det som illojal konkurrens på området, och man vet hur viktigt det är att man själv som aktör på Stockholmsmarknaden har möjlighet att visa upp exempel för att sedan kunna sälja på andra områden.

Nu är man rädd för att det här inte kommer att vara möjligt på grund av att det här SKL-bolaget kommer att vara med och utveckla de här lösningarna i stället för att branschen skulle få möjlighet att till exempel vara med i en innovationsupphandling eller funktionsupphandling som man mycket väl skulle kunna göra. Därför tycker jag att det här är en dålig idé även om hela Kommunsverige tycker att det är en bra idé.

§ 25 Försäljning avseende fastigheten Stiftelsen 1 (Södermalm) (Utl. 2017:188)

Anförande nr 106

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Sverigedemokraterna yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag om försäljning av fastigheten. Byggnaden har ett högt kulturhistoriskt värde. Sverigedemokraterna ansluter sig därför till Liberalernas reservation i fastighetsnämnden som har med det kulturella värdet att göra.

Jag gick upp här därför att jag i anslutning till ämnet tänker ta någon minut i anspråk för att berätta lite om byggnaden. Det var kung Oscar I:s änka som skänkte pengar till byggnaden. Den uppfördes 1873. Det viktiga i sammanhanget, och det ska vi komma ihåg och det är det Liberalernas reservation handlar om, är att byggnaden är blåklassad. Det är alltså den högsta graden, och den motsvarar byggnadsminne enligt kulturmiljölagen.

Jag kanske också kan säga att malisen påstår att drottning Josefinas son, det vill säga Oscar II som var lite vidlyftig som bekant, hade, påstods det, sina chambre séparée för dambesök i den här byggnaden. Josefina var katolik, och samtidigt skänkte hon pengar till ett katolskt vårdhem som hette Josefinahemmet och numera finns ute i Blackeberg. Jag nämner det därför att jag har råkat vara revisor där. Oscar I:s minne, det vill säga det som fanns där till början av 50-talet håller till i Bandhagen.

Jag kan avsluta den här lilla exposén med att säga att Josefina förmodligen hade en del pengar från sitt stamhem som var furstehuset Leuchtenberg. Vår drottning Silvia brukar normalt bära de leuchtenbergiska juvelerna, det vill säga safirerna, vid Nobelfesten.

Anförande nr 107

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Eftersom Josefina nämndes här tycker jag att det är lite roligt att påtala att Josefina var arkitekten för själva det här huset. Hon var en pionjär när det gäller att inrätta omsorg för äldre kvinnor som inte hade någon annan möjlighet att klara sig utan hjälp från samhället. Hon gjorde detta som aktiv, självständig kvinna med en del pengar på banken.

Den här fantastiska fastigheten har också en kupol som vittnar om att hon inte var lutheran, utan hon hade en grekisk-ortodox uppfattning, vilket inte sågs som så positivt på den tiden och kanske inte nu heller hos en del. Vad vet jag? Huset är ett kulturarv. Nu hoppas jag att det kommer någon näringsidkare som verkligen förstår vikten av det här husets betydelse och gör någonting helt fantastiskt av Josefinas hus.

§ 26 Stadsutvecklingsprojektet Fokus Skärholmen (Utl. 2017:189)

Anförande nr 108

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! När jag tillträdde som finansborgarråd i den här staden försökte några övertyga mig om att det fanns delar i Stockholm där det var olönsamt att bygga. De kom med en karta som visade en massa olika färger på stadens olika delar. Detta hade man naturligtvis tagit fram och berett och sade: Titta här! Här kan man inte bygga.

Ett av dessa områden var Skärholmen. Man sade: Det går inte att räkna hem kalkylerna. Hur ska det gå? Vi måste koncentrera oss på Stockholms innerstad och närförort, för i de övriga förorterna går det nog inte att bygga.

Den här majoriteten har lyckats visa att det går väldigt bra att bygga i hela Stockholm. Vi behöver de nya bostäderna så väl för att Stockholm ska växa och utvecklas. På Stockholm byggers möte i september 2015 signalerade jag att vi skulle ta ett krafttag över Skärholmen och utveckla Skärholmen. Det var det nog några som tittade på mig där på scenen och tänkte: Hon har blivit galen.

Enligt de här färgglada mapparna skulle det ju inte gå att få kalkylerna att gå ihop i Skärholmen. Då diskuterade man ett hundratal lägenheter. Med ett idogt arbete och med en tydlig projektledning från staden för att arbeta tillsammans med flera olika byggföretag har vi visat att fler än 50 olika byggare vill bygga i Skärholmen. Vi har visat att det fungerar att bygga i Skärholmen, att det fungerar att bygga i stadens alla delar.

Vad är det vi har samarbetat kring? Jo, det handlar om var skolorna ska ligga, var idrottsplatsen ska vara, var de nya förskolorna ska få plats och hur vi ska få bort vägbarriärer i området. De boende har deltagit med väldigt bra input. Bland annat har frågan om att bygga fler större lägenheter kommit mycket väl till pass i det här arbetet. Vi arbetar ihop, och från att det handlade om ett hundratal lägenheter när jag tog över som finansborgarråd i den här staden har vi nu kommit upp i 6 000 lägenheter. Det är helt fantastiskt. Det är ett bevis på vad man kan göra genom att tydligt visa vart man vill gå och fråga vem som vill hänga med på den resan för att utveckla Stockholm för dagens och framtidens stockholmare.

Fokus Skärholmen visar att vi vill och kan utveckla Stockholm. Vi kan bibehålla de mycket fina områden som Skärholmen har och ändå utveckla med fler bostäder och fler offentliga platser dit människor söker sig och inte ifrån. Det här är ett fantastiskt tillskott till Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 109

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande! Jag instämmer i att Fokus Skärholmen kanske är det mest spännande stadsbyggnadsprojekt som har kommit fram på många år i den här staden. Det är bland annat spännande därför att det ligger väldigt vackert och i en tillgänglig del av Stockholm som kanske har varit lite försummad. Den ringas in av Mälaren och Sätterskogens naturreservat å ena sidan och E4:an å andra sidan och genomskärs av tunnelbanan med direktlänk till staden.

Här finns verkligen alla möjligheter att skapa attraktiva bostäder och attraktiva stadsdelar.

Som vi fick höra var bara några hundra bostäder planerade i det här området när vi tog över makten 2014. Det leder till en annan mycket spännande aspekt på det här projektet, och det är att staden här faktiskt banar väg för en mer rationell och mer inkluderande planprocess där staden inte bara fogligt anpassar sig till vad byggherrarna vill utan tar ett eget initiativ och pekar ut områden där staden vill bygga inte för att det är där bostadsbolagen kan ta ut maximala priser utan för att det behövs bostäder i hela staden för alla människor i alla inkomstgrupper.

Nu kan vi alltså lägga fram en plan för inte bara ett par hundra bostäder utan för över 6 000 bostäder. Hälften av dessa är bostadsrätter, och hälften är hyresrätter. Det blir också nya skolor och förskolor, upprustning och förstärkning av lokala centrum, satsningar på ekologiska och sociala samband, grönområden och kultur. Det visar att politik faktiskt kan göra skillnad, i alla fall om vi politiker tror på vår förmåga och på vårt mandat och sätter medborgarnas bästa i högsätet.

Bifall till ett av kommunstyrelsens mest spännande förslag under den här mandatperioden!

Anförande nr 110

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att säga att Moderaterna och hela Alliansen står bakom de här planerna för Skärholmen. Det är glädjande att stadsutvecklingen når fram till den här stadsdelen. Det är fantastiskt skönt att höra Vänsterpartiet stå här och prata om att vi ska ha 50 procent bostadsrätter i området. Det har jag inte hört så ofta från Vänstern, och vi hoppas att det snart gäller hela staden.

Det vi hade önskat i det inriktningsbeslut som vi har i dag är att Socialdemokraterna och majoriteten skulle intressera sig lite mer för den kritik som man bör kunna ta in i ärendet. Det är anmärkningsvärt och oroväckande att det är en så låg täckningsgrad i ekonomin. Man skulle kanske behöva titta över markinkomsterna ytterligare en gång. Det här skapar risker i projektet som också många har poängterat. Det skulle vi önska att finansroteln var lite mer intresserad av.

Jag har tittat igenom det som är på gång nu, och i de kommande planerna bör Socialdemokraterna verkligen anstränga sig att inte göra de misstag som man gjorde när Skärholmen byggdes och se till att de kvartersstrukturer som byggs är slutna stadskvarter med levande bottenvåningar som gör att det här blir ett bra område för dem som ska bo där. Man ska inte bygga in de problem som man byggde in på 60-talet och som fick Dagens Nyheter att den 10 september 1968, när Skärholmen var färdigbyggt, skriva: Riv Skärholmen! Skärholmens skyline är en kuliss av ett förortscentrum som är det mest människoföraktande som hittills byggts och en för sen import av amerikansk stadsplanering från slutet av 40-talet och föråldrad redan då.

Detta ska vi helst inte få uppleva igen. Man måste bygga igen de sår som ändå finns i området och se till att det blir människovänligt. Det kan man göra. Man har chansen nu om man börjar intressera sig för att få den slutna kvartersstruktur som vi tjarar om

och som ni är alltmer ointresserade av. Annars bygger vi in problem i framtiden som någon annan ska lösa. Lyssna på oss även i detta! Då ska vi nog se till att Skärholmen blir det blomstrande stadsutvecklingsprojekt som ni står här och tror att ni bifaller själva.

Jag yrkar bifall till vår kommunstyrelsereservation.

Anförande nr 111

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Vi är för blandade upplåtelseformer. Vi är för en stark ställning för hyresrätten i den här staden, och inte minst allmännyttiga hyresrätter. Därför tycker vi att det är lite tråkigt att Moderaterna och andra högerpartier reserverar sig och använder projektets ekonomi som förevändning för att rubba på balansen eller målet att bygga hälften hyresrätter i Skärholmen.

Vi håller visserligen med om att projektekonomin såklart måste övervakas noga, men som stadsbyggnadskontoret räknar nu kommer staden att göra en vinst på 600 miljoner. Det är mer 100 000 kronor per byggd lägenhet. Vi tycker att det närmast är i överkant i ett projekt där det överordnade målet är social hållbarhet. En större vinst som staden gör riskerar alltid att slås ut på högre hyror och högre bostadsrättspriser.

Anförande nr 112

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det var närmast en reservation mot sig själv som vi nu fick höra från vänsterpartisten. Jag skulle nog vilja påstå att vi egentligen inte har sett skymten av Vänsterpartiets vurm för blandade upplåtelseformer. Det var väl en smula ironi när jag sade det. När vi skulle bygga några bostadsrätter längs Rinkebystråket var det ett fasligt liv ifrån er.

Jag tror att detta med projektekonomin är mycket bra för hela områdets sociala utveckling. Om staden får plus i kassan i stället för minus har man råd med de infrastruktursatsningar och det som behöver göras i området och som man faktiska riskerar om man inte får ett plus utan ett minus. Det borde ju Vänsterpartiet läsa på om nu när ni är i majoritet.

Anförande nr 113

J a n V a l e s k o g (S): Jag vill först säga att det framgår av ärendet att det här projektet kommer att pågå under många år. Därför är det rätt svårt att förutse både kostnader och intäkter. Vi har ju berättat även tidigare här i dag att generellt sett har det visat att kostnaderna har dragit iväg, men å andra sidan har markvärden och liknande ökat mycket mer så att det med tiden har blivit en bättre ekonomi. Men jag håller med Joakim Larsson om att entreprenadkostnader, saneringskostnader, dyra ledningsarbetet och liknande kan uppkomma, så visst finns det ett stort frågetecken. Det gäller också inte minst konjunkturen som sådan. Det kan hända mycket.

Det är en inriktning vi har att det ska vara 50 procent av vardera när det gäller upplåtelseformerna. Det är också bra ekonomi i det. Men det är mycket möjligt att vi får återkomma i frågan.

Jag skulle också vilja säga att i de här projekten i ytterstaden har vi också infört en ny princip om att kunna föra över från mycket lönsamma projekt och investera i parker och annat i ytterstaden.

Anförande nr 114

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är utmärkt, men om ni ser till att sluta de kvarter som nu dyker upp i de planer som gäller Skärholmen och sluter det som många arkitekter kallar den luftiga strukturen, som har lett till en del av de problem som vi i dag ser i miljonprogramsområdena, blir det många fler bostäder. Ser ni också till att ni får intäkter från detta underlättar det kanske ekonomin något. Det är en möjlighet som jag skulle önska att man tog till sig.

Anförande nr 115

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, åhörare, Joakim Larsson! Skärholmen är fantastiskt och har mycket höga kvaliteter i byggnationen. Den fina bebyggelsen följer terrängen och naturen. Det finns mycket höga kvaliteter. Jag var i centrum i dag, och jag tycker att det är ett mycket levande och roligt centrum. Det är mycket rörelse och många aktiva människor under dygnets alla timmar. De vita lamellerna som klättrar uppför berget och bergbanan som man värnar mycket om i det här projektet är inte anskrämliga på något vis.

I dag går några av de här områdena ut på samrådsförfarande, och strukturerna är faktiskt inte låsta. I de samrådsförfaranden som går ut nu finns det olika typer av strukturer. Det kommer att vara olika lösningar, men jag tycker att de värden och kvaliteter som finns i dag i många av de här områdena inte är förkastliga.

Anförande nr 116

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag har alla start-pm här och sådant som ska ut på samråd nu. Jag kan konstatera att det totalt finns två slutna kvarter i detta som nu går ut på samråd. Det är klart att om majoriteten inte är intresserad att försöka få en stadsplanering som leder till slutna kvarter och trygghet för dem som ska bo där och ser till att ta vara på de erfarenheter vi har av att byggt den här staden i ett antal år och sett vad fördelarna är med stenstadens struktur kommer vi inte att se den typen av struktur. Om man inte tar till sig detta och pratar gemensamt om det, vilket jag upplevde att man gjorde för tio år sedan i den här salen, kommer vi inte att få den typen av struktur.

Det finns otroligt mycket styrka hos de arkitekter som nu ritar på den här stadsutvecklingen, och jag är rädd för att vi bygger in stora problem för framtida generationer. Jag skulle önska att ni lyssnade mycket på det. I de här planerna ser vi punkthus, lameller och halvöppna och öppna kvarter, och de är inte tillräckligt bra för ett sådant här fint område, där jag för övrigt själv är uppvuxen.

Anförande nr 117

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! För ungefär 20 år sedan bodde jag på Russinvägen i Hökarängen. Det är den stadsdel där jag har vuxit upp. En kväll sov min dåvarande flickvän över för första gången. På morgonen frågade hon, som var hyfsat nyinflyttad till staden, hur hon skulle komma till Stockholm. Vad menar du, sade jag. Hur kommer jag till det riktiga Stockholm, svarade hon.

Jag tänkte på det tillfället när jag stod på Centralens nya pendeltågsperrong Stockholm City 3–4 i somras, den som går söderut. Där finns ett stort runt konstverk med olika bilder och tablåer från Stockholm. Söderhallarna går in i Dramaten. Det är

ett fantastiskt fint konstverk, men det finns inte en enda plats utanför tullarna med. I Stockholmsrummet i Kulturhuset – jag antar att de flesta har varit där – finns en modell i golvet som visar befintliga byggnader men också vad som ska byggas, men där finns inte Hökarängen med och inte Skärholmen heller. Detsamma gäller rätt många av de områden där de 140 000 bostäder som ska fram till 2030 ska byggas. Det är en politisk geografi. Världsarvet Skogskyrkogården är alltid en del av Stockholm. Sandborg däremot, som geografiskt ligger närmare staden, kan allt som oftast uteslutas.

Därför är det med glädje som jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut där Skärholmen och framtidsstaden blir synliga och där vi manifesterar ett Stockholm för alla.

Anförande nr 118

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Eftersom det är ett så stort och viktigt ärende har jag faktiskt en liten fuskklapp med mig den här gången. Det ska inte bli någon vana. Det lovar jag er.

Jag antar att finansborgarrådet sitter och lyssnar någonstans eftersom hon inledde den här debatten, men jag trodde att hon skulle vara på plats. Hon sade mycket riktigt att det var många som för ett antal år sedan tvivlade på att det skulle gå att bygga så mycket i Skärholmen. Det stämmer mycket väl. Jag hade själv ingående diskussioner med dåvarande vd:n för Stockholmshem och nuvarande stadsdirektören Ingela Lindh om att bygga i början av Skärholmen, i själva verket i Sättra, där de här garagen och parkeringsplatserna finns i marknivå. Vi skulle pröva med en privat aktör och se om vi kunde göra något joint venture där och göra något bra och få den här vägen som ligger som en dubbel motorväg söderut något mindre. Det visade sig att det inte gick. Stockholmshem kunde inte räkna hem de här kalkylerna då.

Men det är inte finansborgarrådets förtjänst att det går att räkna hem kalkylerna nu. Sedan dess har det blivit klara besked om Förbifarten. Den är på gång och byggs för fullt. Det har kommit nya propåer när det gäller tunnelbaneutbyggnaden och Stockholmsförhandlingen. Vi har Spårväg Syd och tvärvägen över Södertörn. Sedan gick vi före i Stockholmshem därför att vi fattade beslut om att flytta ut huvudkontoret till Skärholmen. I det huset kommer 100 lägenheter att byggas.

Nej, det är inte finansborgarrådets förtjänst att vi nu kan bygga så mycket i Skärholmen. Vi hade tidigare planer på att bygga mer. Det var vi som tog de första stegen och uppmärksammade marknaden på att det borde gå.

Men det finns alltid ett ”men” i de här sammanhangen. Joakim Larsson har varit inne på det. För en gångs skull ska jag korrigera dig på en punkt, Joakim. Du får ta replik om du vill. Det är tre slutna kvarter på 6 000 bostäder enligt den föredragning vi fick i stadsbyggnadsnämnden i torsdags. Jag förstår verkligen inte att ni i den rödgrönrosa majoriteten inte tänker på att vi inte ska upprepa de misstag som vi gjort tidigare. Om vi talar om feministisk stadsplanering ska vi bygga tryggt. Det är tryggt med slutna kvarter. Det är fullt möjligt.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 119

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag tänker inte ge mig in i stadsbyggnadsdebatten, för den hör inte riktigt hemma i det här ärendet. Jag ser fram emot att ha den. Jag hoppas att vi kan fortsätta att ha en bra diskussion om hur vi formar Skärholmen, för den tycker jag är viktig. Jag delar inte helt och fullt dina slutsatser att slutna kvarter alltid är lösningen, men jag ser fram emot att ha den diskussionen.

Jag begärde replik därför att jag tycker att du gör ett misstag om du tror att det bara är ändrade marknadsförutsättningar som har gjort att proppen har gått ur i Skärholmen. Det handlar också om en annan metodik. Det är ett annat sätt att arbeta på. Det har varit betydelsefullt för att få fram så pass många planer. Det handlar delvis om att vi delar upp risken på fler aktörer, att staden tar en del av planrisken och att vi arbetar med mer generella planer. Det kommer i sin tur att ställa krav på oss, men man får inte glömma bort att detta är en av förutsättningarna som har gjort byggande i den här skalan i Skärholmsområdet möjligt.

Anförande nr 120

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har inte sagt att det inte skulle vara en bidragande orsak, för det tror jag att det är. Jag tror att nya arbetssätt är nödvändiga, och de är framför allt nödvändiga just nu i vår stadsbyggnadspolitik. Mitt största bekymmer här är när ni gång på gång försöker kombinera något som ni kallar feministisk stadsplanering som är bra för alla – jag ställer upp på det – med att inte planera för trygga slutna kvarter. Ni säger varje gång att det inte ska ske den här gången men kanske nästa gång. Så har det fortsatt hela tiden. Jag kan inte förstå det. Vad är det som är ideologiskt fel i detta? Vi diskuterar faktiskt helheten nu. Mycket är himla bra i de här planerna, men varför i halva fridens namn är det tre slutna kvarter på 6 000 lägenheter? Det kommer jag att återkomma till.

Anförande nr 121

J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Ordförande, fullmäktige, ledamöter! Det här är ett jätteroligt ärende som handlar om hur vi sätter förorten i fokus när vi planerar utvecklingen av bostadsbyggandet i Stockholm. Den här planeringen ska ske i samråd med Stockholms invånare. I projektets styrgrupp sitter representanter för flera förvaltningar, bland annan kulturförvaltningen.

Den här planeringen ska ske och utgå från ett medborgarperspektiv och i synnerhet från barnperspektivet. Där vill jag hylla det exemplariska arbete som Skärholmens stadsdelsnämnds ordförande Lorena Delgado har gjort. Det har möjliggjort för den lokala kulturen, det lokala föreningslivet och demokratin att blomstra i stadsdelen. Jag vill se det här arbetet fortsätta.

Det här ärendet handlar om att bygga tusentals bostäder. Eftersom jag sitter i kulturnämnden blir jag särskilt glad över att det inte bara kommer att leda till bostäder utan även till medel till mer konst i det offentliga rummet och satsningar på nya kulturverksamheter som förhoppningsvis bibliotek, kulturskola, möteslokaler och så vidare.

Vänsterpartiet tror på den lokala demokratin, och vi vill därför betona vikten av att kulturförvaltningen och Stockholm konst involverar invånarna i ett tidigt skede, i synnerhet stadsdelens invånare, i den här planeringen. Invånarna ska till exempel ges

möjlighet att påverka hur stadsdelen ska se ut, var de vill ha mer gatukonst och var de vill ha fler öppna graffitiväggar samt vilka kulturverksamheter de behöver.

Jag vill också betona vikten av att enprocentsregeln för mer offentlig konst följs inte bara av stadens bolag utan även av privata byggaktörer som eventuellt kommer att bli inblandade. Jag vill se mer konst och mer kultur i Skärholmen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 122

Malin Ericson (FI): Jag instämmer förstås i hyllningskören till detta fantastiska projekt. Vi ska bygga 6 000 bostäder för att fler stockholmare ska få någonstans att bo. Vi tar ett nytt grepp på planprocessen samtidigt som vi följer våra visioner om en socialt hållbar stad. Dessutom lägger Fokus Skärholmen resurser på en del av ytterstaden där det inte har byggts särskilt mycket på länge.

Att bygga hållbart handlar om att bygga bostäder där folk vill bo och kan leva ett bra liv med allt vad det innebär när det gäller trygghet och närhet till olika slags samhällsservice som skolor, mataffärer, kollektivtrafik, idrott, kulturliv och naturen. De åtgärder som görs inom Fokus Skärholmen kopplas till stadsdelens lokala utvecklingsprogram för att främja en socialt hållbar utveckling i hela stadsdelsområdet.

En viktig del av arbetet har varit att arbeta med medborgardialog för att få med erfarenheter från dem som arbetar och bor i stadsdelen. Det har kommit in många bra synpunkter som annars inte hade kommit fram så här tidigt i planprocessen.

I budgeten för 2016 fick exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram större generella detaljplaner. Den planprocess som används i Fokus Skärholmen är ny för Stockholm. Staden tar initiativet genom att markanvisning sker senare i processen. I stället för att låta byggherrarna styra byggandet och stadsutvecklingen gör staden det. Vi gör det möjligt för fler och mindre bostadsbolag att vara med genom områdesplanering med färdiga byggrätter. Att planeringstiden halveras jämfört med motsvarande projekt är extra positivt.

Vi i Feministiskt initiativ hoppas att Fokus Skärholmen är det första av många liknande projekt runt om i staden. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 123

Christina Linderholm (C): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag håller gärna med den hyllningskör som har utbrutit om att det är mycket roligt att få bygga en så stor stadsdel i Skärholmen. Men när borgarrådet Wanngård pratade lät det som om folket redan fanns där, husen var byggda och alla hade flyttat in. Det var så fantastiskt. Det är några saker som ska till innan vi kommer dithän.

Jag tycker att det är en intressant process. Vi får se hur det går nu. Vi vill gärna att det ska komma in fler byggherrar över huvud taget både tidigare och senare i processen. Vi vill ha fler innovationer, och det står i ärendet att så ska det bli. Vi får väl se.

Vi, precis som resten av Alliansen, vill bygga tätare. Vi vill också bygga på höjden. Vi tror att när man gör en så här stor insats kan man också bygga stad. Det går inte alltid när man klämmer in ett extra hus på en plätt någonstans, men här går det att bygga stad, och då ska vi göra det. Det är väldigt socialt hållbart att bygga stad, för man bygger trygghet när man har slutna kvarter och inte duttar ut hus i terrängen. Man kan också se till att få sammanhållna grönytor, bättre planering för parker och så vidare om man förtätar byggnationen och lämnar områden till andra ändamål.

Jag delar uppfattningen att det är ett skapligt projekt, och jag är tacksam över den insikt som Jan Valeskog hade om att det finns risker i projektet. Saker och ting kan ändras snabbt, men just nu ska vi ha en optimistisk inställning och väldigt mycket extra koll på ekonomin så att det verkligen inte blir något negativt med den här planeringen.

Med det yrkar jag bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 124

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande! Jag vill bara försöka förtydliga en sak så att det inte blir några missförstånd. Det kommer fler byggaktörer. Så sent som i dag gick det ut ett massmejl från exploateringskontoret om ett fler byggaktörer söks och att markanvisningar kommer att delas ut. Det finns på Stockholms stads hemsida. Där betonar man speciellt social hållbarhet hos de aktörer som man söker nu. Jag tror att du kan vara ganska trygg, Christina. Det kommer fler aktörer, och gärna små aktörer.

Anförande nr 125

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Jag ska hålla fast vid den inställningen så att vi ser att det faktiskt blir fallet också. Jag hoppas också att det blir mer innovativt, gärna högre hus, en variation i husen, gröna hus och allt möjligt. Jag ser fram emot att bygga stad.

Anförande nr 126

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Också jag tycker att det här är ett väldigt bra projekt i det stora hela. Jag tror att vi har mycket lära framöver allt av hur vi har jobbat med Skärholmen. Jag har också fått signaler från byggföretag eller byggaktörer att de är mycket tveksamma till om de ekonomiska kalkylerna kan gå runt i Skärholmen. Men när staden tar ett större grepp, håller i taktpinnen och berättar vad vi vill med stadsdelen tror jag att fler byggaktörer känner sig trygga och säkra med att gå in i projektet. Och vågar den ena så kanske också den andra, tredje och fjärde vågar.

Jag tycker också att det är bra att man frångår det här med frimärkesplanering och planerar mer för hela stadsdelen och har samråd för större områden. Och det är inte första det gången sker, utan det skedde även under Alliansens tid. Jag tänker framför allt på Midsommarkransen och Aspudden. Jag tycker att det här är väldigt bra.

Det vår reservation handlar om är ju täckningsgraden och ekonomin som vi fortfarande tycker är för svajig. Vi tycker att man borde planera för en täckningsgrad som är högre än de 128 procent som finns i ärendet i dag. Vad jag har förstått efter kontakter med exploateringskontoret är det brukligt med en täckningsgrad på 150–

160 procent i den här typen av projekt. Det kan vi få genom en ökad täthet och genom att öka andelen bostadsrätter. Det tycker jag att vi borde ta höjd för.

Något som inte riktigt hör till ärendet men som jag ändå vill trycka på är det som både Joakim och Björn har pratat om, nämligen att stadsstrukturen måste bli mer stadslig. Vi måste få in fler slutna kvarter. Jag tycker också att det finns en del frågetecken kvar vad gäller den sociala hållbarheten. Det är fortfarande väldigt många ord men väldigt lite innehåll i den sociala hållbarheten. Det verkar som om människor ger väldigt olika svar på man menar med social hållbarhet beroende vem man frågar. När jag hittills har träffat olika byggaktörer kan inte del heller riktigt ge en innebörd åt det här begreppet utan de efterlyser tydligare svar från politikens och stadens sida på vad man menar med social hållbarhet. Det svaret väntar jag också på.

Därmed yrkar jag bifall den reservation som vi har lagt fram i kommunstyrelsen.

Anförande nr 127

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag måste börja med att säga att jag känner en glädje över att vi har en hel del samsyn i detta. Det här är också någonting som har en mycket större potential än bara det vi gör nu. När det första start-pm:et togs fram pratade man på lite längre sikt om, om jag minns rätt, 11 000 lägenheter i detta arbete. Det här är någonting som vi kommer att kunna fortsätta att hålla i om vi har en gemensam syn på byggandet i den här delen av staden. Det ser jag som någonting väldigt positivt.

Jag ser det också som väldigt positivt att vi delar ambitionen att bygga stad och stadsmässigt och tillföra den typen av värden till den här stadsdelen. Sedan kan jag tycka att det är lite lustigt med er fundamentalistiska syn på slutna kvarter ibland. Det blir det lite sedan. Det är väldigt mycket här och nu. I opposition hade ni inte den uppfattningen. Allt som är byggt i mina stadsdelar i Bandhagen och Högdalen under de gångna perioderna är i princip punkthus.

Anförande nr 128

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är bra att vi kan vi ha så mycket samsyn. Nu har vi inte kommit ned till antagande av detaljplaner ännu, utan jag hoppas att ni kommer att göra ytterligare förbättringar utifrån det som nu är ute och det som vi fick presenterat i stadsbyggnadsnämnden i torsdags. Det är väl ingenting som talar för att ni inte skulle göra det. Ni vill ju förbättra projektet. De svar vi fick på frågor vi ställde kring detta med slutna kvarter var att det är fullt möjligt att öka slutenheten i kvarteren och öka stadsmässigheten. Det är tryggare om de boende får privata innergårdar än om det kan smita in människor som inte har där att göra.

Vi vet också att vi kan öka antalet bostäder med slutna kvarter. Det skapar ett tydligare gaturum som i sin tur också ökar känslan av trygghet. Vi har väldigt goda erfarenheter av den klassiska stadsbebyggelsen, och jag tycker, precis som jag har sagt många gånger förr, att den inte ska vara ett privilegium för oss som bor i innerstaden, utan den ska också spridas utanför tullarna.

Anförande nr 129

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande! När det kommer till frågan om slutna kvarter förklarar jag min syn på det i ett eget inlägg.

Jag vill bara ge Erik några exempel på social hållbarhet eftersom han lyfte upp det. Jag ska ge dig ett gott exempel i Fokus Skärholmen som är jättebra när det kommer till social hållbarhet. Vårberg IP, till exempel, är en viktig plats – en idrottsplats. Intill Vårberg IP planerar man att bygga en ny skola, vilket är välkommet. Det behövs för hela området. Intill skolan kommer en hel idrottsanläggning att byggas. I denna idrottsanläggning ska det finnas en ungdomsgård för flickor med fokus på sport för tjejer. Det kommer att finnas två inomhusfotbollsplaner och två boulebanor. Hela området kommer att rustas upp med aktiviteter för de boende. Det är ett gott exempel på social hållbarhet där man aktiverar gamla, unga och tjejer i kombination med skola och idrott.

Anförande nr 130

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Då tackar jag för det exemplet. Det var det jag efterlyste – att få höra en del exempel. Jag hoppas att du kommer med fler, Haval.

Sedan är jag lite allmänt tveksam till den alltmer könssegregerade stad vi börjar få. Det är nu inte bara könsseparerade bubbelpooler i simhallar, utan nu ska det också vara könsseparerade fritidsgårdar. Jag är lite tveksam till den utvecklingen, vill jag säga. Jag tror att det är bra om vi kan umgås, både flickor och pojkar, på våra fritidsgårdar.

Anförande nr 131

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Åhörare, fru ordförande, alla fullmäktigeledamöter och medier! Nu vill jag gärna visa några bilder, om det går. Detta är verkligen ett profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling. Det är fantastiskt kul att staden nu tar fram större, generella detaljplaner och processer där detaljplaner föregår markanvisningen eller där det i alla fall görs i samråd så att man kommer långt i planeringen innan man gör markanvisningarna.

Vi kommer att kunna få in många mindre byggherrar, och jag tror också att det i vissa avseenden är bra att allt inte är stora kvarter utan att vi också har mindre enheter som vi sedan kan markanvisa till byggemaskiner och olika typer av mindre aktörer på detta sätt. Det är det som kommer att ske. Vi kommer att arbeta med jämförelseförfaranden. Vi åstadkommer många olika ägandeformer och får till stånd prisrimliga bostäder – över 6 000 bostäder. Vi skapar sysselsättning, och vi arbetar givetvis med mobilitetslösningar, hållbarhetskrav och grönytefaktor.

Med projektet Fokus Skärholmen går staden före och tar verkligen ett helhetsgrepp över planeringen. Genom de tidiga analyser och dialoger som vi har gjort och haft som har varit väldigt bra och roliga där ute i paviljongen har vi också identifierat vilka behov som finns och vilka problem som behöver lösas. Jag tycker att de projekt som nu är på gång i mångt och mycket löser en hel del av de problem som finns där ute. Det finns en väldigt kraft i detta. Det var stor respons när staden gick ut och frågade efter ankarbyggherrar. Det blev ett enormt tryck och oerhört många som var intresserade av att delta i detta. Projektet syftar till att skapa ett väsentligt tillskott av bostäder. Det har vi inte lyckats med tidigare. Vi har alltså gjort skillnad i denna satsning från stadens sida.

Mer lovord behövs nästan inte, utan jag säger: Bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 132

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vill betona att om ni lyssnar på vad vi allianspartier framför i denna talarstol hör ni att vi tycker att det är bra att man går fram i Skärholmen på det sätt som ni beskriver. Vi har inte reserverat oss på det sättet. Det vi är rädda för är den kommande utvecklingen – just de bilder Cecilia visar här på den öppna strukturen. Det ser ut som att du har tagit en Legolåda och slängt ut den över Skärholmen med ett antal punkthus, nya lameller och några få slutna kvarter i en stadsutvecklingsdiskussion som alltför är överens om måste hamna i en diskussion om hur man bygger stad. Vi fortsätter att tjata, och ni fortsätter att argumentera emot.

Ta till er detta under den kommande processen! Om vi ska få ett bra Skärholmen när man utvecklar så pass många bostäder som det nu handlar om måste det bli just som vi säger: Bygg stad!

Anförande nr 133

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Nu tycker jag att oppositionen är väldigt gnällig och egentligen inte har så mycket att anföra utom just detta med slutna kvarter. Jag tycker mig se att man har lagt slutna kvarter där det finns ett behov av att sluta dem. Sedan finns det andra ställen där man har gjort just den typografiska anpassning som jag tycker är vettig. Det handlar om att dela upp det hela. Man måste vara beredd att dela upp. Man har gjort långa lameller, och sedan har man lagt mindre hus innanför, som just små byggaktörer skulle kunna vara intresserade av. Det handlar om att inte göra för stora anvisningar. Det är viktigt.

Detta är på väg ut på samråd. Det är inte de slutliga strukturerna vi ser på bilderna, utan detta är en ansats och en början. Naturligtvis tar vi med oss det här med slutna kvarter. Där så är lämpligt måste man förstås se över det hela. Det blir nog bra, det här.

Anförande nr 134

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag vill återigen uppmärksamma kommunfullmäktige på att detta är första gången under denna mandatperiod där vi tar ett ärende där detaljplan ska föregå markanvisning. Jag tror att många mindre byggare i Stockholmsområdet har väntat på denna utveckling. Det visar sig genom intresset nu att komma med och vara med från början. Vi beslutar om en fortsättning i processen, så det är en bit kvar.

Fokus Skärholmen ska förstärka stadsdelens kvalitet till rimliga priser. Det är en jätteutmaning, som en del av oppositionen också har framhållit. Men utmaningar måste vi ta för att kunna få det vi vill ha, nämligen såväl hållbarhet som ekologisk och social sammanhållning och en miljömässighet i byggandet i samma paket. Nu ska vi arbeta tillsammans, och det ska vi göra i en tydligt styrd planprocess där aktörerna ska samarbeta. Det menar jag är en jätteutmaning. Jag tycker att det är bra att det nu är staden som har initiativet och att det inte är byggarna som har det.

Detta skapar en möjlighet för en mångfald av aktörer. De har visat intresse redan. Men det handlar också om att vara med och skapa och att det finns ett utrymme för innovationer, nyskapande projekt och arkitektur – inte att förglömma. Detta är för oss och för mig ett efterlängtat och väldigt roligt beslut att fatta i dag. Just att samla

detta utvecklingsarbete med de olika aktörerna där stadsdelens kunskap också kommer med som en central aktör i det hela är en jätteutmaning.

Flera, bland andra Kristdemokraterna, har tagit upp detta med lärande i processen. Det är precis det som står i ärendet: Delaktighet och lärande är en del i processen. Centerpartiet tar upp att vi får se hur det blir, men jag menar att Centerpartiet är med i stadsbyggnadsnämnden och därför kan vara med och hjälpa till och se till att detta blir så bra som vi alla vill i den här salen. Jag hoppas, precis som flera andra har tagit upp, att detta är det första men inte det sista ärende där vi kommer att jobba med ett särskilt prioriterat stadsutvecklingsprojekt i ytterstaden.

Nu yrkar vi bifall till att fortsätta denna engagerade och utvecklande process.

Anförande nr 135

S a l a r R a s h i d (S): Jag vill börja med att säga att jag verkligen inte håller med om den historieberskrivning som kom från borgarrådet Joakim Larsson. År 1963 fastställdes en generalplan. Skärholmen skulle bli navet och centrum för angränsande stadsdelar i sydvästra Stockholm. Redan år 1962 uppfördes de första husen på Ålgrytebacken i Bredäng med inflyttning sommaren 1963. Allt planerades enligt SCAFT, funktionssepareringsprincipen. Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg skulle få stå för modernitet. Äntligen fick man separata kök och badrum. Ett rymligt och värdigt boende skulle vara spegeln för det moderna boendet.

Allt detta vänder sig Joakim Larsson emot i sina beskrivningar. Han vänder sig mot att man på ett fint och modernt sätt äntligen hade både dusch och badrum i samma hushåll. Självklart skulle det också finnas ett lokalt centrum och en skola mitt i byn. Stockholm skulle bort från trångboddhet och bostadsbrist.

Samma process genomgår vi just nu. Kommunfullmäktige realiserade detta i samband med budgeten 2017. Skärholmen skulle återigen få gå före. Projektet Fokus Skärholmen skulle bli ett profilprojekt för en socialt hållbar stadsutveckling. Detta var ett beslut som inte bara skulle ge oss mellan 4 000 och 6 000 bostäder, allt eftersom det har förändrats, utan som skulle medföra att bostadsbyggandet blir ett mål för en hel stadsplanering. Trygghetsvärden och andra kvalitativa värden som kultur, förskolor och andra viktiga samhällsfunktioner skulle planeras in. Det är ett beslut som gör att vi fortsätter att sätta Skärholmen och Stockholm på kartan och ett beslut som tillåter delar av ytterstaden och Skärholmen att återigen gå före och stå för utveckling och välbefinnande i stället för något annat.

Skärholmen ska få vara svaret på våra största samhällsutmaningar och hur vi i den här staden ska bygga ett socialt hållbart Stockholm. Fokus Skärholmen är inte bara beviset på hur staden tillsammans med det privata näringslivet och det civila samhället kan samarbeta för att få gemensamma mål, utan Fokus Skärholmen har även inneburit att staden nu går före, som vi har sagt. Fokus Skärholmen blir således ett naturligt steg för hur vi i framtiden kan förädla och utveckla fler och andra miljonprogramsområden i sin helhet där vi tillåter ytterstaden i sin helhet att gå före.

Bifall kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 136

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Inte tänkte jag att ett citat från Dagens Nyheter skulle skapa så mycket känslor hos Salar Rashid. Men om vi ska ta den diskussionen i kväll gör jag såklart gärna det. Att Socialdemokraterna nu genom dig sitter och vurmar för miljonprogramsområdenas uppbyggnad är mer skrämmande än vad jag trodde var verkligt.

Den SCAFT-mardröm du beskriver är fantastisk. Det är faktiskt en mardröm. Låt oss titta på vad som hände vid Rinkebystråket när vi plötsligt fick de förhatliga trottoarerna på plats så att människor kunde gå längs gatustråket och längs de nya butikerna! Då kunde de känna sig trygga, få kaféer och stadsmiljö på plats. Nej, nu ska vi tydligen tillbaka till det gamla systemet som gjorde att man byggde upp miljonprogram som egentligen var anpassade för bilister. Det är det vi får se framför oss från Salar Rashid.

Anförande nr 137

S a l a r R a s h i d (S): Miljonprogrammet är precis vad det är. Det är byggt för sin egen tid. Precis som Joakim Larsson kan jag säga att det självklart finns vissa brister med det. Jag vänder mig inte emot att man ska bygga kvartersstruktur där det behövs. Men problemet är att Joakim Larsson förringar det hela. Han glömmer bort vilken typ av Stockholm vi levde i då, under 50-tal och tidigt 60-tal. Det var inte det Stockholm som Joakim Larsson beskriver i stenstaden. Den utvecklingen har kommit på 80-talet och till och med senare. Det var då man renoverade dessa bestånd.

För mig är Skärholmen en vacker plats. Skärholmen har väldigt fina värden. Det finns fina värden i ytterstaden. Jag tycker inte att man ska smutskasta det, Joakim Larsson. Dessa värden med trafikseparering och att folk kan gå i sin ytterstad trots att det finns bilar som åker där är också något fint. Det finns vissa delar som man kan förädla, och vissa delar kan man behålla.

Anförande nr 138

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! På tal om 1968 kommer jag ihåg när Skärholmen invigdes. Det var jättefint. Jag bodde då i 50-talsområdet i Solberga. Innan dess hade jag bott i bristbostäderna i Hökarängen som saknade toalett, värme och varmvatten. Det var en höjdare att få flytta till Solberga. Skärholmen fyllde sin funktion då. Men om vi ska påstå att misstag inte gjordes på den tiden lär vi oss ingenting av historien. Det är det vi är oroliga för nu, Salar.

Jag är ofta i Järva och i Skärholmen både på jobb och för att handla. Jag kan se att det finns möjligheter där, men jag kan inte se att trafikseparering och, för den delen, den miljonprogramsstruktur som byggdes upp på den tiden har något gott med sig.

Anförande nr 139

S a l a r R a s h i d (S): Jag vill säga att vi självklart tar med oss dessa delar. Vi lär oss jämt och ständigt om stadsutveckling, och vi lär oss genom hur staden i tidigare projekt kan utvecklas och byggas vidare. Problemet är att ni inte ser de värden som miljonprogrammet har tillfört: Man fick bort en otroligt stor bostadsbrist. Det var en otrolig trångboddhet i Stockholm. Man fick moderna, rymliga och värdiga boenden. Hur kan man vara emot det? Det är det jag vänder mig emot.

Jag, som själv är Skärholmsbo, kan säga att det finns otroligt fina värden där. Bredäng beskrivs i dag som hipster town. Det är det nya ställe som alltfler unga människor flyttar till just på grund av de värden som finns där.

Anförande nr 140

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande, åhörare och hela fullmäktige! Jag tänker prata lite om de arkitektoniska kvaliteter som finns i de planer som nu går ut på samråd. Jag håller inte alls med om det som Joakim Larsson, Erik och Björn har varit uppe och klankat på och envist tjatat om när det gäller kvartersstruktur. Jag tycker att vi ska skilja på vissa ord här. Stadsmässighet och de urbana gatukvaliteterna hör inte ihop med om gården är stängd eller inte. Det kommer vi att komma in på.

Det är värt att lyfta fram att de ankarbygggherrar som nu jobbar har jobbat med internationella topparkitekter. Det är fantastiskt att vi kan få sådana arkitekter till en sådan här stadsdel.

Jag börjar med att säga att förslagen är väl genomarbetade. Det är väldigt fina förslag som har kommit fram. De går nu ut på samråd. Det har fina kvaliteter. Ut mot gatan har de en hög stadsmässighet. Byggnaderna är enhetliga och frontade mot gatan i ett stycke med olika skalor, olika höjder och olika tak. Det måste väl ändå vara fantastiskt? Däremot har man mellan kvarteren det som man inom stadsplanering kallar för transmittenta gårdar, alltså semiöppna gårdar mellan kvarteren. All modern arkitekturforskning och stadsplaneforskning i dag visar på att trygghet byggs upp genom dessa transmittenta gårdar. Människor kan vistas och barn kan leka mellan gårdarna, skaffa nya vänner och hitta varandra.

I de planer som presenterades för oss i stadsbyggnadsnämnden i torsdags såg vi sådana kvaliteter. Ibland, där det behövs på grund av buller och annat, finns det slutna kvarter. Men där det finns andra kvaliteter är gårdarna öppna mot naturmark på baksidan. Ut mot gatan är de enhetliga och stängda. Det är ingen som säger emot att byggnaderna ska ha ett aktivt liv i bottenplan. Det är klart att vi ska jobba med gatuperspektivet, och det är klart att vi ska aktiva bottenplan. Och det är klart att det kommer att vara så, för det gäller att vi politiker röstar och ser till att det blir så.

Jag talar om forskning inom arkitektur. Det är bara att kolla på det samhällsexpo som vi ska åka och titta på i Vallastaden, som arkitekter pratar om och hyllar just nu. Där har man jobbat med grannhus inne på gårdarna och hur man socialt aktiverar områden, grannskap och så vidare mellan gårdarna. Jag tänker att stadsmässighet och slutna kvarter är två helt olika saker.

Anförande nr 141

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag undrar varför i hela friden de här ärendena ska på samråd. Varför ska de på samråd? Du har ju bestämt dig, Haval. Du vet ju precis hur det ska vara. Du hänvisar till forskare som du har upptäckt. Också jag kan hänvisa till arkitekter och forskare, som säger precis tvärtom mot vad du påstår här. Jag kan hänvisa till familjer som tittar på era planer för Norra Djurgårdsstaden och funderar på var de slutna gårdarna finns. Var ska jag släppa ut mina barn någonstans? De kommer ju att hamna på kajen! Så säger de.

Du skrattar, Haval. Men detta är verkligheten. De slutna kvarteren handlar om trygghet. Det handlar inte om luft. Det handlar inte om att familjerna ska tycka att det är roligt att gå ut i parken och plocka svamp. Det handlar till exempel om att man ska kunna släppa ut sina barn på gården utan att föräldrarna sitter bredvid. Det är sådana enkla saker det handlar om. Det måste du också lära dig.

Anförande nr 142

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande! Du behöver nog inte lära mig någonting om arkitektur, Joakim Larsson. Det tror jag att jag kan ganska bra själv.

Så här är det: Varför har man samråd? Jo, därför att det är väldigt viktigt i den demokratiska processen att man har samråd och att man lyssnar på vad folk vill och inte vill. Så är det. Du är nonchalant när du försöker vifta bort forskning och säger att också du kan hänvisa till forskning – som om den ena forskningen skulle motsäga den andra. Det här handlar om ideologi, Joakim Larsson. Du är rädd för att släppa ut dina barn om det inte finns en stängd gård. Jag är inte orolig för att mina barn ska träffa andra barn och leka med grannarna från gården bredvid. Det är detta det handlar om.

När det kommer till arkitektur finns det PBL-regler som säger att var sak måste vara platsanpassad till den omgivande arkitekturen. Allt har sin plats, och allt har sin struktur. Det heter stadsplanemönster. Då är det så att om man till exempel har ett berg bakom sig kan man inte spränga hela berget och stänga in ett kvarter, får då har vi ett sprängt berg. Då kanske man kan ha ett semiöppet kvarter som stänger sig mot berget och som frontar mot gatan och möter naturen på ett bättre sätt.

Anförande nr 143

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Låt oss kolla på lite erfarenhet. Vad hände exempelvis på Hornsbergs strand på de gårdar som var halvslutna? Grannarna fick sätta upp egna grindar därför att det blev problem när de hittade kanyler i sandlådorna och folk som kom in och utträttade olika sorters behov på innergårdarna på nattetid. Då fick de boende sluta sina egna kvarter med egna medel i stället. Man kan säga att det är den erfarenhet som finns från att ha denna typ av halvöppna kvarter och som jag tycker att vi ska lära oss mycket av.

Jag tror att rädslan hos många arkitekter handlar om pastischer. Det är man livrädd för. Det spelar ingen roll om människor uppskattar en viss typ av arkitektur; om det uppfattas som pastisch, någonting som är gammalt och har funkad förr genom sekler får man ändå inte upprepa det. Arkitekterna vill uppfinna hjulet på nytt hela tiden. Det tycker jag är ett misstag.

Anförande nr 144

H a v a l M u r a d (MP): Tack, Erik! Du tar upp en jätteviktig sak när det handlar om pastischerna. Jag tror att en ny generation arkitekter är på väg som gärna vill experimentera med historia, byggkultur och byggarv som vi har. Det ser man i några nya projekt som kommer nu, och jag hoppas att det fortsätter. Jag tycker som du när det gäller detta.

När det kommer till gårdarna håller jag med om vad du säger när det gäller till exempel Västra Kungsholmen. Det handlar om olika platser. Just i en innerstads-

struktur ser jag stora kvaliteter med att ha sådana kvarter som skapar gator runt hela området och som följer ett visst mönster. Där finns ju också mönstret redan på plats. Att göra ett slutet kvarter mitt ute i en naturmark från ingenstans kommer att innebära ett missanpassat ufo som har landat från ingenstans. Det blir inga människor, inget stråk och inga flöden av människor som kommer att komma dit naturligt. Var sak har sin plats. Jag håller med om att det blev en liten miss där i innerstaden; där borde det ha varit slutna kvarter. Det är inte dåligt med slutna kvarter, men det är inte heller dåligt med transmittenta kvarter.

Anförande nr 145

Borgarrådet L a r s s o n (M): Du får gärna stå kvar i din talarstol, Haval. Det är trevligt, det här! Men vi reder uppenbarligen inte ut det här med slutna kvarter under denna debatt. Vi kommer dock att fortsätta att tjata om det. Det enda som oroar mig efter det senaste inlägget är att Haval och Miljöpartiet inte verkar gilla slutna kvarter alls. Då riskerar vi att de enda tre slutna kvarteren kommer att öppnas under denna period, om jag förstår saken rätt.

Nåväl, det som jag skulle vilja skicka med efter denna debatt, som jag trodde skulle vara slut nu, är att majoriteten bör fundera allvarligt på en sak till under stadsutvecklingen. Det är att när ni nu fokuserar så mycket på en stadsdel – vilket är bra – får ni inte glömma resten av staden. Det känns faktiskt som att denna majoritet i mångt och mycket tappar bort en del av de 22 bostadsutvecklingsområden som vi har att förvalta i den här staden och se till att det blir verklighet av.

Vi har många små byggherrar i den här staden. Det är en form av fastighetsägare som hör av sig till stadsbyggnadsnämnden och kanske vill bygga på sin befintliga fastighet med, låt oss säga, 30 nya bostäder – hyresrätter eller bostadsrätter. De viftas i praktiken bort i dag. Vi tjtade mycket om ett ärende där det gällde en byggherre på Gärdet som begärde att få en detaljplaneförändring för att kunna bygga 28 bostäder. Faktiskt blev nämndbeslutet enigt om att tillåta dessa 28 bostäder att komma på plats. Byggherren har nu fått reda på att han kommer att få vänta i minst två år innan han får en handläggare. Detta är en mycket allvarlig utveckling. Om alla resurser nu läggs på ett enda område måste ni hitta nya sätt att arbeta på. Det finns nämligen många bostäder som kan komma att byggas med alla de aktörer och alla de fastighetsägare som finns i staden och som vill bygga till och bygga ut och som också har möjlighet att göra det på egen mark.

Det är det enda råd som jag vill ger er under den kommande processen och under samrådstiden: Glöm inte alla de andra områdena i denna stad! Vi behöver inte bara 6 000 bostäder. Vi behöver betydligt fler bostäder i den här regionen.

Anförande nr 146

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande! Jag har inte sagt att jag tycker att slutna kvarter är dåliga. Jag har sagt att transmittenta, semiöppna, kvarter i Skärholmen i de planer vi har sett just nu är väl anpassade och godtagbara. De är bra. Sedan har var sak sin plats. På andra platser kan det absolut vara viktigt, nyttigt och bra att ha slutna kvarter.

Vi velar inte i uppfattningen om de här kvarteren. Detta handlar om att det är bra stadsplanering, och det ser ni. Men du tar ärendet och försöker tjata om slutna kvarter som om det ska passa överallt. Det är inte så. Varje plats har sin sak.

Anförande nr 147

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja vända på det och säga så här: Det kan finnas platser, Haval, där det är godtagbart med öppna kvarter. Det finns absolut sådana fall. Men ni gör den omvända analysen – att slutna kvarter ska vara något exceptionellt. Det räcker uppenbarligen om stadsbyggnadsnämnden fattar godtagbara beslut. Jag skulle vilja säga så här: Vi har ett ansvar för kommande generationer att bygga den absolut mest fördelaktiga boendemiljön för barnfamiljer, för äldre, för yngre och för alla dem som ska bo i den här staden. Det är vårt förbaskade – för att inte svära alltför högt – ansvar.

Det är det vi måste ha som utgångspunkt, och inte några tillfälliga forskarrapporter hit eller dit som säger det ena eller det andra. Jag tycker att vi måste se till att vi bygger en stad som människor kan leva och bo i.

Anförande nr 148

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag låter gärna Haval Murad stå kvar i talarstolen, för jag har en känsla av att vi kommer dithän.

Nu fick jag precis det jag trodde bekräftat, nämligen det du, Haval Murad, sade. Jag har den största respekt för dig som person, för dina arkitektoniska kunskaper och för din yrkesperson som arkitekt. Det råder inget tvivel om det. Jag tror också, precis som Joakim Larsson, att vi har olika syn och att vi kan visa olika delar av forskningen som resulterar i att vi har rätt. Så är det. Så drivs utveckling framåt.

Det som var intressant i ditt anförande och som jag nästan förväntade mig att du skulle ta upp var att du mycket ärligt sade att detta är en ideologisk fråga. Det är det som gör mig så himla orolig. Att tala om slutna kvarter är en ideologisk fråga, menar du. För mig är det inte en ideologisk fråga. För mig är det en fråga om precis det vi talar om – trygghet. Vi talar om feministisk stadsplanering. Det är ett uttryck som inte vi riktigt kanske hade uppfunnit, men som ni talar om. Jag tycker att det är bra, för en stadsplanering som är bra för kvinnor och bra för barn är bra för alla.

Då vill jag att vi ska uppnå största möjliga trygghet. En trygg utveckling av ett område är att vi bygger stad. Vi ska bygga stad med allt vad det innebär: nära skolor, nära kollektivtrafik och nära kommersiell och samhällelig service. Detta ska integreras i våra nyproduktionsområden. Det har ni varit usla på hittills. Skärholmen ser ut att bli ett undantag från detta.

Men om man tittar på kvartersstrukturen eller det som skulle kunna blir kvarter ser man att det går att lösa alla dessa knutar också med det som kallas för täckningsbidraget, som Jan Valeskog är så intresserad av och som också jag är intresserad av eftersom det handlar om ekonomin. Man kan sluta kvarteren. Man behöver inte göra dem stora, utan man kan göra dem lite mindre. Man kan sluta dem med att erbjuda mer mark till bostadsrätter. På så sätt skulle vi kunna få en mycket bra lösning i detta annars utmärkta initiativ med Fokus Skärholmen eller utvecklingsområdet Skärholmen.

Ni säger: Oppositionen står ju bara där och opponerar. Någon sade till och med att vi är oseriösa, men det kan jag säga att vi inte är. Jag kan också säga att vi misslyckades när vi var i majoritet. Det gäller till exempel delar av Sköndal, som är allt annat än bra fast det är nybyggt.

Anförande nr 149

H a v a l M u r a d (MP): Tack, Björn, för dina fina ord! Det värmer. Jag tror att respekten mellan oss är ömsesidig. Jag ska bara lyfta upp en annan aspekt när det gäller trygghet och hur man ser på trygghet. Jag tänker att till exempel i Björkhagen, Skarpnäck och Hammarby, som är de stadsdelar man känner sig mest trygg i enligt alla undersökningar och tester, finns det inga slutna kvarter. Trygghet kan byggas upp på olika sätt. Det finns en grad som stadsarkitekter använder för att ange när det är tillräckligt transparent. Då är effekten att det är så öppet att det blir extra trygghet eftersom alla ser alla.

Det handlar också om hur man vinklar husen, hur man ser gatorna och hur vi hela tiden har ögonen på varandra. Det skapar också trygghet. Man skulle annars kunna tro att allt som inte är slutet är helt otryskt.

Anförande nr 150

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det stämmer, det du säger, Haval. De stadsdelar du räknar upp är de som betraktas som mest trygga. Jag skulle vilja be dig titta också på den sociala sammansättningen bland dem som bor där. Det kanske bidrar till att det blir tryggt.

Det tryggaste kvarter som jag kan komma på ligger i Björkhagen. Det heter Ronnebyvägen. Det är nämligen byggt som ett stort, kringgårdat kvarter runt en lekpark i mitten. Åk och titta på Ronnebyvägen!

(H a v a l M u r a d (MP): Jag bor i Björkhagen.)

Jag vet! Det är ett exempel på 50-talsstruktur med ett slutet kvarter. Det har dessutom det med sig att det finns en infart och att man kan köra runt med bil. Det är tillgängligt för allt och alla. Det är denna struktur som vi alla ser. Jag skulle gärna se att man sluter kvarter också i Björkhagen och Hammarbyhöjden genom att bygga intill de fina lamellerna.

Anförande nr 151

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag blir på lite gott humör av det här; det måste jag ändå säga. Jag är glad över debatten och samtalet, även om vi inte alltid är överens. Jag gläds åt att vi faktiskt på riktigt har en diskussion och ett öppet samtal om gatan, om stråket och om den offentliga platsen. Jag hoppas att vi kan komma vidare och också tala om själva boendet, för det kan jag sakna. Vi lägger mycket energi på de offentliga platserna, och jag är rädd att vi möjligen glömmer boendet.

Jag tycker att detta är bra. Det fyller väl någonstans en funktion att ni är lite av kvartersfundamentalister i opposition. Jag tror att det är bra för diskussionen. Vi var inne på det ideologiska – om punkthus hade varit socialism. Då hade jag med lätt hjärta kunnat rösta på er efter den förra mandatperioden; det vill jag ändå lägga till.

Jag är också glad över att debatten har fått flyta ut lite och att den lite grann har lämnat Skärholmen, för det har den ju gjort. Jag tycker till exempel att Rinkeby är ett fantastiskt bra exempel i diskussionen om slutna kvarter och stadsmässighet. Rinkeby och Tensta är till viss del en reaktion mot det byggande som Skärholmen är ett exempel på. Det är delvis en reaktion mot hus i park och mot punkthusen. I Rinkeby och Tensta har man delvis rört sig tillbaka till kvartersstrukturen på ett sätt som inte har fungerat för stadsplaneringen; det kan vi vara överens om i rummet. Men det var det man hade som avsikt att göra.

Ett annat bra exempel är de saker som har hänt i Rinkeby under den senaste tiden. Jag vet att borgarrådet Larsson har haft ett starkt engagemang och gjort bra saker där. Rinkebystråket är ett sådant exempel och Rinkebyterassen ett annat. Strukturplanen för Rinkeby allé som togs fram 2013 är ytterligare ett bra exempel. Ingen av dem innehåller något slutet kvarter. Nu blev det en dramatisk tystnad!

Samtliga dessa är jättebra! Samtliga tillför urbana värden. De tillför stadsmässighet. De är bra för Rinkeby, för Rinkebyborna och för Stockholm som helhet. Det visar att det slutna kvarteret inte är den allenarådande vägen till frälsning, utan det finns andra sätt att tillföra stadskvalitet. Det är viktigt att ha med sig när vi för den här diskussionen.

Anförande nr 152

Björn Ljung (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det som Roger Mogert nu säger innebär att han försöker kollra bort oss alla – medier och åhörare – genom att säga: Ja, men när ni byggde så byggde ni en hel del punkthus, och ni byggde inte kvartersstruktur i Rinkebystråket! Det stämmer. Där ger jag dig fullständigt rätt. Det är bara det att nu ska vi bygga på helt obruten mark. Det finns inget där tidigare. Det finns inte så mycket att ta hänsyn till, exempelvis i Skärholmens stad. Då kan man också bygga helt nytt och efter vad man själv tycker är rimligt och lämpligt. Då tycker vi att kvartersstruktur är bättre än det som ni föreslår. Så enkelt är det. Du försöker sitta på två hästar samtidigt. Det kommer aldrig att fungera, utan då trillar man emellan som du har gjort nu.

Anförande nr 153

Borgarrådet Mogert (S): Jag tycker ändå att det där var ett fint resonemang. Björn Ljung börjar med att säga: Han försöker kollra bort oss med fakta! Det är ett modernt debattknep, får man väl säga.

Men om det slutna kvarteret är den enda vägen att göra någonting blir det konstigt att man inte har gjort det på andra ställen. När ni styrde fanns det alltid goda argument för att välja någonting annat. Då var det geografi eller något annat som styrde. Men geografin är ju kvar i dag också. Naturen ser likadan ut. Förutsättningarna är ungefär desamma som de var för några år sedan när man ska bygga. Det där resonemanget håller inte riktigt. Det är samma Stockholm, det är samma stadsdelar och det är samma problem vi har att brottas med i stadsplaneringen. Det vi vill åstadkomma är väl någorlunda detsamma: Vi vill tillföra stadsmässiga kvaliteter såväl i Skärholmen som i Rinkeby.

Anförande nr 154

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Problemet är att vi har ett stadsbyggnadsråd som har slutat att brottas med detta. Han har slutat att prata om vikten av att få de stadsmiljömässiga kvaliteterna. Det är ingen i majoriteten som talar om de slutna kvarteren. De kan vara *godtagbara*, har vi hört här i kväll.

Rinkebystråket är en intressant diskussion, för där handlar det om att vända ögonen från ett antal fastigheter som inte har några ingångar till att få kommersiella ytor längs stråket. Det har gjort att man äntligen har fått en trygghet i området. Nej, man har inte byggt om hela Rinkeby, men man kompletterar. Men när man nu bygger i nya områden, precis som Björn Ljung hävdar, måste man försöka att ta till sig de bästa exemplen för att det ska bli den bästa bostadsmiljön.

Tack för en god debatt i övrigt!

Anförande nr 155

Borgarrådet M o g e r t (S): Tack själv, borgarrådet Larsson! Jag tycker att denna debatt är vitaliserande. Jag tycker att den är bra. Men jag tycker också att ni talar lite med stundtals dubbla tungor. Ta Rinkeby allés strukturplan! Det är någonstans strax över 500 bostäder som nu planeras – för all del på lång sikt – också på tomma områden. Där hade man, om man hade velat, kunna göra slutna kvarter. När ni presenterade det var det nästan bara lameller och öppna kvarter.

Ni gör en sak i majoritet och gör en annan sak i opposition. Jag kan också konstatera att när ni har pressträffar eller skickar pressmeddelanden från er sida är det ganska ofta stora och ståtliga punkthus som ni visar upp.

Anförande nr 156

H a v a l M u r a d (MP): Ordförande! Jag får väl avsluta debatten med ett antal grejer som jag inte lyckades få med i mina första inlägg, eller i alla fall kanske förtydliga dem.

Jag tycker att det är glädjande att vi alla värnar trygghet. Jag tycker att det är fantastiskt att vi vill diskutera det. Jag tycker också att det är jätteviktigt att flera här har gått upp och talat om stadsmässighet, stadskvalitet och så vidare. Man ser det i de planer som finns, tycker jag, och det kommer kanske att bli ännu bättre. Detta är ute på samråd, och jag skulle verkligen vilja uppmuntra alla att använda sina demokratiska rättigheter och skicka in förslag. Det kan hela oppositionen göra också.

Det jag tycker är viktigt att lyfta upp är att ut mot gatan är byggnaderna frontade. Jag ställde frågan specifikt inför hela stadsbyggnadsnämnden i torsdags till våra arkitekter på kontoret: Är det så att vi värnar och säkerställer levande bottenplan och aktivt gatuliv? Ja, blev svaret. Det är viktigt att byggnaderna inte blir kolossala i ett stycke utan att de bryts upp i flera byggnader, i olika material, i olika kulörer och med olika tak. Jag fick ett jakande svar även till detta.

När det sedan gäller vad som sker bakom fronten ut mot gatan och om det finns små öppningar mellan kvarteren eller ut mot naturen verkar det inte som att vi delar åsikt utan att gör har olika analyser. Det är okej. I grunden känner jag mig jättetrygg. Jag tror att det här kommer att bli hur bra som helst. Alla här verkar värna att det ska bli

stadsmässighet. Det är ett ord som är positivt. Men det är inte lika med slutna kvarter. Alla värnar trygghet. Det tycker jag är jättefantastiskt. Det är helt underbart att alla vi vill att stockholmarna ska känna sig trygga. Och något annat vore väl konstigt.

Hur vi sedan ska uppnå denna trygghet verkar vi göra olika analyser av. Jag tycker att barn och andra personer ska leka och röra sig fritt mellan kvarteren och kunna hitta nya grannar och nya vänner. Jag vill gärna jobba vidare med de här gårdarna så att man också har gårdshus för aktiviteter och gemenskap. Det är det som kallas för gillestugor i Vallastaden. Titta lite på det! Det kanske skulle kunna vara intressant att testa som ett experiment och se hur det kan komma till Stockholm.

Anförande nr 157

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att det vore en välgärning för Stockholms utveckling om vi inte bara debatterade denna fråga i fullmäktige utan faktiskt satte oss ned ibland och började slå en del huvuden ihop. Ingenting av det vi nu har diskuterat kommer antagligen att börja byggas under denna mandatperiod, och knappt hälften kanske kommer att börja byggas under nästa mandatperiod. Detta kommer att lappa över vartannat, och därför har vi ett ganska stort ansvar att lyssna på varandra under en sådan här process. Annars riskerar vi att det blir betydligt sämre än vad det skulle kunna vara.

Anledningen till att jag gick upp i talarstolen är att jag nu har suttit i minst två minuter och tänkt på vad Roger Mogert sade. Det är förvånansvärt lång tid för att tänka på Roger Mogerts uttalanden. Men han sade någonting om att vi har presenterat en massa punkthus, och då måste jag fråga borgarrådet Mogert: Vad är det för punkthus som vi har presenterat och som du säger att vi gärna visar upp på pressträffar och så vidare? Svara gärna på det, för jag är faktiskt jättenyfiken!

Anförande nr 158

Borgarrådet M o g e r t (S): Ni har väl haft två pressträffar. Den ena gällde Centralbron med något slags tunnel. Det var inte ett punkthus. Den andra gällde ett ganska stort och ståtligt punkthus någonstans på norra Djurgården. Centern har också presenterat ett punkthus i trä på en fastighet som man inte äger.

Anförande nr 159

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det var precis det jag misstänkte. Roger Mogert har inte tittat på Louddsförslaget, där vi får in 10 000 bostäder där vi i dag har de härliga oljecisternerna som många värnar. Det blir 10 000 bostäder och massor med höga hus i kvartersstruktur, och slutna sådana, och solitärer i änden av kvarteren. Det finns inte ett enda öppet kvarter i detta förslag. Gå tillbaka, titta och bli inspirerad!

§ 32 Barnombudsmannens rapport 2017 (Utl. 2017:195)

Anförande nr 160

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är oerhört stolt över att Sverige var ett av de första länderna i världen att ratificera barnkonventionen för 27 år sedan. Jag är stolt över det arbete som görs för att barnkonventionen ska bli svensk lag. Riksdagens kommande beslut sänder en signal till barn och vuxna och till omvärlden om att barns bästa ska komma i främsta rummet.

Likaså är jag stolt över den vision vi har satt upp för staden och det arbete som görs för att alla barn i Stockholm ska växa upp med en framtidstro som ger dem möjligheten att förverkliga sina liv. Att kommunfullmäktige senare i år kommer att behandla program för barns rättigheter och inflytande i Stockholm visar att vi vill ta ett ytterligare steg i arbetet för att just stärka barns rättigheter.

I dag har vi på fullmäktiges bord att behandla Barnombudsmannens första rapport. Sammanställningen över de senaste två åren redogör för hur barn och unga mår i Stockholm, hur nämnderna arbetar med barnrättsfrågor och vilka barn som riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda. Rapporten visar att arbetet med att förankra barnrätt i staden går framåt, dels för att vi har satt upp tydliga politiska mål och indikatorer, dels för att nämnderna för varje år som har gått har låtit barnperspektivet genomsyra och ge avtryck i den egna nämndens arbete.

De senaste årens stora satsningar på verksamhetsområden som riktar sig just till barn och unga gör skillnad. Investeringar i förskola och skola, sänkningar av avgifter till kollo och kulturskola, resursförstärkningar till barn- och ungdomsvården, utvecklande av barnperspektivet i stadsmiljöprojekt och prioriteringar av barns vardag i stadens kemikalieplan är några exempel.

Det är bra, men vi kan inte nöja oss när vi vet att det finns barn som bara dels eller inte helt får sina rättigheter tillgodosedda. Vi vet att de flesta barn har det bra i Stockholm, men inte alla barn. Det finns stora skillnader i barns livsvillkor. Det finns skillnader beroende på om man är pojke eller flicka. Det finns skillnader beroende på om man bor innanför eller utanför tullarna. Och det finns skillnader beroende på vilken utbildningsnivå föräldrarna har. Det är skillnader som syns i barnens minnanden, i barnens skolbetyg och i barnens tillgång till meningsfull fritid. När barn upplever att de har blivit utsatta för kränkande behandling måste vi agera. När den psykiska ohälsan har ökat för varje år under tolv år och när allt fler flickor är nedstämda utan att veta varför kräver det handling från oss. När färre pojkar än flickor uppnår kunskapsmålen har vi ett arbete att göra.

Det sägs att barn inte gör som vuxna säger utan som vuxna gör. Det ställer krav på oss vuxna. Vårt agerande och vårt sätt att behandla barnen i dag kommer att sätta prägel på hur dagens barn kommer att agera som vuxna i framtiden. Om vi vill ha ett samhälle där barn får goda uppväxtvillkor, där barn blir sedda och där barn ges inflytande att påverka i frågor som berör dem måste vi i dag arbeta för ett sådant samhälle. Det är därför jag kämpar för ett Stockholm för alla – ett Stockholm där barnen är med, där barnen blir lyssnade på och där vi vuxna måste fatta beslut efter barns villkor.

Bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 161

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Som ordförande i stadens råd för mänskliga rättigheter är jag stolt över att Stockholm har påbörjat ett systematiskt arbete för att säkra alla barns mänskliga rättigheter. Jag är stolt över att vi har mål och indikatorer i budgeten med utgångspunkt i barnkonventionen, att våra nämnder och bolag gör barnkonsekvensanalyser och att vi har en barnombudsman på kansliet för mänskliga rättigheter som bevakar och för det strategiska arbetet framåt.

Rapporten lyfter flera viktiga frågor som vi tar med oss vidare i det kommande arbetet. Trots höjda ambitioner på barnrättsområdet har vi barn i Stockholm som far illa. Vi har flickor som lider av psykisk ohälsa, barn som begränsas av hedersnormer i familjen, barn som utsätts för våld och trakasserier i hemmet, i skolan och i det offentliga rummet, barn som drabbas av multipla former av diskriminering och barn som lever i osäkra boendeförhållanden och ekonomisk utsatthet. Rapporten visar på den särskilda utsatthet som nyanlända, ensamkommande och papperslösa barn och unga befinner sig i.

I Stockholm har vi inte ansvar för migrationspolitiken, men vi ska säkerställa att inget barn far illa. Det är viktigt att komma ihåg att det enskilda barnet inte själv ansvarar för den situation det befinner sig i. Barnkonventionen finns till för att påminna alla stater och oss som verkar inom staten om att varje barn har mänskliga rättigheter.

Inte minst måste vi bli bättre på att följa upp barn och unga som avviker från sina boenden och som riskerar att hamna i kriminalitet och människohandel. Därför har vi inlett partnerskap med barnrättsbyrån, Röda Korset, Rädda Barnen och Stockholms Stadsmission, som redan möter och arbetar med dessa ungdomar. Vi har också avsatt särskilda medel för att förebygga att dessa barn hamnar i prostitution och människohandel. Vi anser, liksom barnombudsmannen, att alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet. Oavsett legal status har barn rättigheter. Barnkonventionen gör inte skillnad på barn beroende på medborgarskap.

BO lyfter i sin rapport fram att barn ska vara delaktiga, känna till sina rättigheter och förstå hur de ska ta vara på dem. Det är en grundprincip i barnkonventionen att barn ska ha inflytande och kunskap om sina rättigheter. För hur ska barn kunna kräva sin rätt om de inte känner till den? Därför är det oroväckande att så många barn enligt rapporten upplever att de saknar inflytande. Det visar på vikten av att staden genom rådet för mänskliga rättigheter fortsätter att stödja ungas organisering, där unga håller studiecirklar med andra unga i sina stadsdelar med utgångspunkt i sina rättigheter och där fritidspersonal i stadsdelarna får utbildning i barns rättigheter och hur de kan skapa trygga mötesplatser fria från diskriminering.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 162

S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande! Både du, Sissela, och finansborgarrådet står här och slår er för bröstet när det gäller hur ni lyssnar på barnens bästa. Jag är den första att hålla med om att barnens bästa är det viktigaste att ta hänsyn till.

Jag undrar dock lite grann hur du tycker att det rimmar med den debatt som vi hade under frågestunden där det handlade om barn som tvingas att vara på förskolan i 20 timmar därför att ni har bestämt att man inte kan ha barnomsorg i hemmet. Hur är det barnets bästa? Och vad tänker du göra åt detta så att dessa barn får sitt bästa tillgodosett?

Anförande nr 163

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Det finns en barnomsorg, och det är viktigt för barnen. Vi vet att barn mår bra av att gå i förskolan och av att det finns kunnig personal som vet barnens bästa och som har pedagogisk utbildning. Sedan ska såklart barn inte tvingas att vara där hur länge som helst. Du får gärna stå kvar i talarstolen när jag svarar på den fråga du ställer, Stina!

Det är viktigt att vi arbetar med barnens trygghet och säkerhet både i förskolan och i skolan.

Anförande nr 164

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Sissela Nordling Blanco listade här en lång rad exempel på grupper av barn som inte har det riktigt så bra som vi skulle önska. Det är en lång lista, så man skulle kunna tänka sig att den borde vara i det närmaste uttömd. Men det finns fler grupper av barn som borde läggas till listan. Jag tänkte därför bara fylla på den.

Vi har till exempel de barn som tvingas till köttfria dagar i skolan. De ges inte möjlighet att äta sig mätta på den mat de vill ha. Vi har barn som tvingas på genuspedagogik på förskolorna så att de inte får vara de pojkar de vill vara och så vidare. Det finns alltså mycket att göra, och jag ser fram emot att Sissela tar upp dessa frågor.

Anförande nr 165

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag tycker att det är anmärkningsvärt att du jämför dessa grupper av utsatta barn som blir utsatta för våld, trakasserier och psykisk ohälsa och som mår dåligt på olika sätt med barn som inte får äta kött i skolan. Att äta kött är inte en mänsklig rättighet; det borde till och med du veta. När det kommer till att tvingas på genuspedagogik, som du påstår att barn gör, handlar det absolut inte om att man inte får vara pojke eller flicka eller transperson. Det handlar tvärtom om att erbjuda barn möjligheter att själva välja hur de vill uttrycka sitt kön och sin könsidentitet. Vi har en lagstiftning mot diskriminering. Vi har med i läroplanen att vi ska motverka könsstereotyper i skolan. Det här är en del i att uppfylla dessa mål.

Anförande nr 166

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande, fullmäktige! I handlingarna i dag har vi rapporten från barnombudsmannen, som jag har läst med stort intresse. Staden har ju sedan 2015 en egen barnombudsman som ska driva på utvecklingen kring just barnkonventionen. Detta tycker vi i Liberalerna är jättebra.

Kommunfullmäktige har slagit fast att barnperspektivet ska genomsyra allt arbete i våra verksamheter och att staden verkligen ska leva upp till barnens rättigheter enligt barnkonventionen. Det övervägande intrycket i rapporten är att mycket av barnper-

spektivets arbete har utvecklats under de senaste åren. Men mycket återstår naturligtvis. Den stora utmaningen med våra ambitioner med barnperspektivet handlar just om barnens delaktighet i arbetet. Barnombudsmannen understryker att barn är delaktiga när de känner till sina rättigheter och förstår hur de ska ta vara på dem. Stockholms stads arbete för barns delaktighet har resulterat i en lång rad beslut och aktiviteter som för frågan framåt. Men arbetet med att informera barn om deras rättigheter och att förenkla barns kontakter med Stockholms stad behöver fortsätta att intensifieras.

Hur mår då Stockholms barn? De allra flesta barn i Stockholm har det bra. De går i en bra skola, de har en bra fritid och de är trygga. Men barnombudsmannen pekar också på sex grupper av barn som inte fullt ut kan nyttja sina rättigheter och som inte får dem tillgodosedda. Det är sex grupper: barn med funktionshinder, barn i osäkra boendeförhållanden, ensamkommande barn, nyanlända barn, barn med begränsad tillgång till förskola och barn som upplever våld och övergrepp.

Barnombudsmannen uppmärksammar också att flickors och pojkars känsla för trygghet och frihet från kränkningar och trakasserier och inflytande i skolan måste förbättras liksom flickors och pojkars kännedom om sina rättigheter enligt barnkonventionen. Det finns anledning att uppmärksamma skillnaden mellan hur flickor och pojkar har det. Väsentligt färre pojkar, 70 procent, än flickor, 81 procent, uppnår till exempel målen i alla ämnen i årskurs 9. Färre flickor, 75 procent, än pojkar, 80 procent, svarar ja på frågan om huruvida de har tillgång till meningsfulla idrottsaktiviteter. Här finns mycket att göra.

Barnombudsmannen uppmärksammar också den ökade psykiska ohälsan bland flickor och pojkar. Värdet av Stockholms stads arbete mot kränkande behandling är av avgörande betydelse. Vi liberaler vill öka barnens känsla av att ha makt över sitt eget liv och på så sätt bidra till att den psykiska ohälsan motverkas. Det gäller också arbetet med att öka barns kännedom om sina rättigheter och därmed deras deltagande. Skolan och elevhälsan är viktig i det här arbetet.

Anförande nr 167

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag tyckte att det Isabel sade var så viktigt och bra att jag ville gå upp och instämma i det. Just elevhälsan är någonting som vi har anledning att förstärka och utforma helt bortsett från blockgränser och partiskiljaktigheter. Det handlar om att ge alla barn möjlighet att få vara sig själva och hitta sig själva och stöd för den man är. Det handlar också om att lärarna behöver få vara lärare så att de kan fokusera på att få upp resultaten utifrån varje elevs individuella förutsättningar och ha sällskap i detta arbete av de andra professionerna, som också behövs för att göra en skola till en skola. Det handlar om elevhälsoteam, som vi nu i den här staden sedan flera år bygger upp så att det finns fullkomliga och fullständiga elevhälsoteam i både grundskola och gymnasieskola.

Jag vill tacka dig för ditt inlägg, Isabel.

Anförande nr 168

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): När jag nu får ordet igen tänkte jag även uppmärksamma vikten av att socialtjänstpersonalen och annan personal i våra verksamheter också får delaktighet i och förståelse för detta arbete. Vi märker

exempelvis i socialnämnden när vi granskar en del rapporter att det fortfarande finns väldigt dålig kännedom om detta. Frågan ställs inte; man frågar inte med automatik om barns rättigheter och delaktighet i beslut. Det finns alltså en del kvar att göra, men vi är kanske på rätt väg.

Anförande nr 169

Ingegerd Axelsson Le Douaron (MP): Jag vill instämma i vad Olle Burell säger, Isabel. Jag håller med om väldigt mycket av det du konstaterar. Det är kanske lite magsurt att säga att under den tid Liberalerna styrde skolan var elevhälsa någonting som var föremål för köp-och-sälj-tänk, vilket gjorde att skolläkarna reagerade och sade: Vi kan inte längre göra som lagen säger. Men det är bra att ni är med på att vi i dag bygger ut elevhälsan på ett annat sätt, som mer utgår från behov.

Det finns några saker jag tänker på när det gäller barn. Det är lätt att göra fel, och det är svårt att göra rätt. Därför behöver vi ha mycket samverkan. Om man läser verksamhetsplanerna ser man att vi satsar på samverkan på många olika håll och kanter. Vi satsar på samverkan på skolorna, där elevhälsoteamet, precis som Olle säger, har en central roll i att jobba också förebyggande. Vi satsar på att utveckla elevinflytandet på skolorna. Vi satsar på att bygga om skolgårdar, där elevinflytandet också är säkrat. Nu kommer sex skolor att byggas om. I somras stod Knutbyskolan färdig. Vi satsar på en naturskola. Vi satsar på samverkan mellan skolor, på skolor, mellan skolor och fritidshem, mellan skolor och stadsdelar, mellan skolor och miljöförvaltningen, mellan skolor och det civila samhället och mellan skolor och fristående aktörer. Allting sker omkring barnens bästa.

Vi satsar på samverkan med företag och med kulturlivet. Dessutom ser vi de vuxnas och föräldrarnas betydelse för barnen. Därför satsar vi på lärande för vuxna.

Anförande nr 170

Rana Carlstedt (S): Ordförande, fullmäktige! Arbetet med barns rättigheter är oerhört viktigt. Det börjar synas mer och mer i vår stad och i våra verksamheter. Det har bedrivits i bred samsyn i Stockholm länge, skulle jag vilja påstå. Vår politiska ambition är tydlig, och majoritetens ambitioner är tydliga: Barns rättigheter ska genomsyra alla politikområden. Alla som sitter i stadens nämnder och styrelser har ett ansvar för att beakta barnperspektivet i sina beslut. Barnperspektivet och barns inflytande utgör en stor del i all kompetensutveckling vi bedriver i den här staden. Vi utbildar bland annat stadens medarbetare så att de får en möjlighet att upptäcka barn som far illa. De ska kunna se de här barnen, och vi ger dem redskap att samtala med barnen om deras situation.

Vi gör tydliga prioriteringar i våra budgetar. Det går framåt, men vi är inte framme ännu. Jag tycker att det är jätteviktigt med en sådan här rapport som tydligt pekar ut vad vi har att jobba med. Den visar var vi har svikit och behöver bli bättre för att Stockholm ska bli en stad för alla barn.

Bifall till KS förslag till beslut!

Anförande nr 171

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Hur mår Stockholms barn? Frågan ställs av barnombudsmannen. Många har det bra, men andra har det sämre. Ett exempel är tjejers psykiska ohälsa, som är alarmerande. I BO:s rapport framgår att var fjärde tjej mår dåligt, och man kanske inte vet riktigt varför. Därför är jag glad att vi numera satsar på elevhälsoteam och har sådana på varje kommunal skola. Vi arbetar med genuspedagogik och normkritik för att minska kränkningar och könsstereotypera föreställningar. Alla kanske inte känner att de passar in i den mall som de presenteras för.

Vi har stärkt elevhälsan med kompetens när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. När flickor och hbtq-personer söker hjälp måste de veta att de som de möter har rätt kompetens. Det är inte heller bara på festivaler som tjejer blir sexuellt ofredade. Det är vanligt också i skolan. Rapporten visar att många flickor känner sig otrygga i skolan – en plats som är obligatorisk att vistas i. Det är helt oacceptabelt att var femte tjej i årskurs 8 säger att de inte är trygga i skolan och att det är fler tjejer än killar som säger så. Att känna sig trygg i skolan är en förutsättning för att man ska kunna ta till sig av undervisningen. Vi satsar på NVP, antivåldsprogram för att få bort destruktiva maskulinitetsnormer, och vi satsar på ROS, ett trygghetsskapande metodarbete för att öka kunskapen om sexuella trakasserier och hur man ska förhindra dem. För det är som sagt inte bara på festivaler som sexuella ofredanden sker.

Det är tydligt att vi från år 2014 och framåt har ökat ambitionen i barnrättsarbetet. Numera ska varje nämnd ta fram barnkonsekvensanalyser och upprätta handlingsplaner för hur barnrättsperspektivet ska genomsyra verksamheten.

Barnombudsmannens rapport är ett bokslut över hur barns villkor i staden ser ut. Det är inte alla som har det bra. Vi är på god väg, men vi har mycket kvar att göra. Flickors ohälsa och otrygghet kommer att fortsätta att ligga högt på majoritetens dagordning. Jag vill passa på att tacka Stockholms barnombudsman för en intressant och välskriven rapport som visar oss hur verkligheten ser ut för många barn i Stockholm.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 172

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Barnombudsmannen tar här upp många viktiga aspekter som Stockholms stad behöver arbeta vidare med för att säkerställa alla barns rättigheter i staden och hålla ett starkt barnfokus när vi fattar beslut som påverkar barnen.

Vi behöver arbeta mer med unga flickors psykiska ohälsa för att den ska minska. Den fortsätter att vara alltför hög, som många före mig har sagt. Detta är i dag ett samhällsproblem som följer med upp i åldrarna när man ser till exempel på sjukskrivningar och orsaker till dessa. Psykisk ohälsa är ett stort problem, framför allt hos kvinnor. Jag tänker också att vi tillsammans med landstinget behöver erbjuda mer än vi gör i dag. Psykiatrin behöver utvecklas.

Barnombudsmannen tar även upp barn med osäkra boendeförhållanden som en särskilt utsatt grupp, vilket majoriteten och vi i socialnämnden har arbetat med under hela mandatperioden på olika sätt. Det handlar om att ta fram genomgångsbostäder. Vi har ett nytt handlingsprogram. Men arbetet behöver intensifieras.

Barn som har upplevt våld är en prioriterad grupp. Barnombudsmannen lyfte där upp flera förbättringar som vi har gjort på området: förstärkning av resurser, skyddade boenden, möjlighet att gå i skolan när man bor på skyddat boende med mera. Men här är det också viktigt att alla stadens medarbetare gör polisanmälningar och att man inleder utredningar. Rapporten visar att så inte alltid är fallet och att det skiljer sig mellan stadsdelarna. Jag tänker att alla barn som har upplevt och utsatts för våld ska utredas och ges det stöd de behöver. Men nu tackar vi för rapporten. Vi ser vad vi har gjort bra, och vi ser vad vi behöver göra mer.

Vi yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 173

S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande! Du talar om stärkt barnfokus, Alexandra, när ni fattar beslut som innefattar barn. Det är verkligen jättebra. Ändå är det ert regelverk som har gjort så att Ossian Barringer och barn i hans situation tvingas att vara på förskolan i 20 timmar per dygn. Det är helt sant som Sissela, tror jag att det var, sade: Man behöver vara på förskolan. Men man behöver också ha en familjerelation. 20 timmar per dygn är inte rimligt.

Därför undrar jag: Vad gör du för att det inte längre ska vara så? Borgarrådet kunde ju inte tidigare lova här att det skulle bli bättre.

Anförande nr 174

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Jag vet tyvärr inte vem Ossian är. Jag tror att det är någon som det stod om i tidningen i dag eller så.

(**S t i n a B e n g t s s o n (L):** Vi hade en jättedebatt om detta tidigare i dag.)

Jag missade lite av den debatten. Men jag tänker att 20 timmar per dag på en förskola är alldeles för mycket; det håller jag absolut med dig om.

Frågan om barnomsorg på obekväm arbetstid är ganska svår. Vi har dels barnens perspektiv att tänka på, och det ska självklart stå i fokus. Föräldrarna vilja när det gäller var barnomsorgen ska ske är viktig. Det handlar om vad som blir smidigast och så vidare. Sedan har vi också anställdas trygghet att tänka på och barnsäkerheten. Du kanske tänker på att det är en enda personal som kommer till hemmet och att det skulle vara bättre, men det är också en ganska utsatt situation för barnen. Barnomsorg på obekväm arbetstid är jätte viktigt för oss, men jag tror också att vi behöver utveckla den och se över hur vi kan bedriva den på bästa sätt.

Anförande nr 175

B o r g a r r å d e t B r i n c k (M): Ordförande! Detta är ett enigt ärende. Vi har inga andra synpunkter i sakfrågan. Däremot har vi lagt fram ett särskilt uttalande i kommunstyrelsen. Det vi har problem med är den extremt höga svansföringen från föredragande

borgarråd, som skryter med de stora satsningar på verksamhetsområden som riktar sig till barn och unga som man påstår sig ha gjort.

Den fråga vi ställer i vårt SU och som jag nu ställer också här är: Vilka satsningar är det? Skolorna har nu ett prognostiserat underskott med ungefär 230 miljoner. Utbildningsförvaltningen säger själv att det är ett utomordentligt allvarligt läge och en markant försämring jämfört med tidigare.

Frågan är alltså: Vilka satsningar talar vi om?

Anförande nr 176

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): De satsningar som vi gör och ska göra finns naturligtvis i vår verksamhetsplan. Jag har räknat upp några stycken av dem, och Cecilia har säkert också läst planen. För övrigt hänvisar jag just till verksamhetsplanen när det gäller att se vad vi faktiskt gör.

Jag vill dessutom yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 177

B o r g a r r å d e t B r i n c k (M): Ordförande! Jo då, jag har läst både verksamhetsplan och budget flera gånger ganska noga, och jag hittar inga satsningar. Det jag hittar är den lägsta höjningen av skolpengen på tolv år.

Anförande nr 178

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Det handlar inte bara om pengar. Det handlar också om hur man använder resurserna. Det var just därför jag tog upp några exempel på samverkan. Det är där vi kan göra riktigt bra saker – när vi samarbetar med varandra.

Anförande nr 179

B o r g a r r å d e t K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag tänkte inleda med att säga att jag inte hade tänkt gå upp i detta eniga ärende. Men till slut kände jag ändå att jag måste, särskilt efter denna inledning.

Det är bra att vi är många som tycker att barns uppväxtvillkor och rättigheter är viktiga. Det tyckte också Alliansen. Det var inte minst därför vi initierade det barnahus som nu finns på plats. Det är Europas största, och det tar bland annat emot misshandlade barn men också sexuellt utnyttjade barn.

Efter dessa beskrivningar av hur utmärkt allting är i staden när det gäller barns uppväxtvillkor kan jag spinna vidare på den fråga som tidigare talare här tog upp, nämligen hur man använder resurserna. Vi kan konstatera att man nu har höjt skatten ett antal gånger här i Stockholm. Det är någonting som drabbar inte minst dem som är beroende av försörjningsstöd. Många av dessa är barn som växer upp under dessa förhållanden. Inte blir det fler jobb för det, samtidigt som de får sämre ekonomi.

Här ser vi i den senaste rapporten att andelen med långvarigt biståndsbehov ökar också när det handlar om perioden. Tidsperspektivet med ekonomiskt bistånd ökar. Det är allvarligt, för det innebär att det finns fler barn i Stockholm som växer upp med långvarigt bidragsberoende trots en brinnande högkonjunktur. Det gynnar inte

barns framtida uppväxt, och vi ser inte heller några kraftfulla reformer som på något sätt kan mota detta.

Skattehöjningarna skulle gå bland annat till Socialdemokraternas löfte om att anställa 3 000 fler lärare till 2018. Hittills är vi uppe i 769, tror jag, enligt de senaste siffror jag har. Det är alltså långt ifrån målet. Vi kan också konstatera när vi ser revisorernas kritik att skillnaderna mellan skolor ökar. Allra mest ser vi en liknande trend när det gäller barn som kommer från socioekonomiskt mer utsatta områden.

Vi vet att om vi ska vaccinera mot framtida utanförskap är det i skolan det börjar. Jobb och skola är två viktiga parametrar – de viktigaste om vi ska tala om bättre förutsättningar för våra barn i framtiden och för kommande generationer. Här har man mycket, mycket mer att bevisa från majoritetens sida innan man kan stå nöjd i talarstolen.

Nu är det upp till bevis. Det är ett år kvar, men vi har föga förhoppningar om att man kommer att leverera. Barn förtjänar bättre. Det är dags för ett maktskifte.

Anförande nr 180

R a n a C a r l s t e d t (S): När vi talar om fler jobb är det två personer per dag som går från ekonomiskt bistånd till riktiga jobb. Det är fler föräldrar som jobbar och färre personer i ekonomiskt bistånd än det har varit sedan 90-talet. Vi har också använt pengarna för att sänka avgifterna till kollo och att sänka avgifterna till kulturskolan för att stärka barns fritid och för deras rätt till en meningsfull vardag.

Våra satsningar finns. Det är bara ni som väljer att blunda för dem.

Anförande nr 181

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Vi ser inte riktigt det. Vi ser visserligen hur försörjningsstödet minskar på totalen. Det är naturligtvis i högkonjunktur. Vi lämnade också efter oss historiskt låga nivåer som ni kunde ta över och förvalta. Det är lätt att förvalta i högkonjunktur.

Men det som är bekymmersamt är att man inte lyckas att bryta det långvariga beroendet av bidrag. Där har vi många barn i dag som riskerar att växa upp under ekonomiskt mycket svåra förhållanden. Det enda sättet för dessa barn att kunna få det bättre på sikt är att deras föräldrar får ett jobb. Då kan vi inte ha ett företagsklimat som rasar, vilket det har gjort. Man kan inte heller höja skatten på jobb, för då blir det svårare för människor att kunna gå från bidrag till jobb. Det kommer också att leda till att färre är benägna att anställa. Det leder inte till bättre förutsättningar för nästa generation. Fler arbetade timmar – då får vi mer resurser till skolan så att vi kan bygga ännu bättre förutsättningar för våra lärare att leverera en bättre skola.

I dag ser vi hur skillnaderna ökar i staden och hur kunskapsresultatet minskar. Det är inte bra. Vi behöver göra mycket mer. Skola, kunskap och att bryta bidragsberoendet är det viktigaste för framtiden.

Anförande nr 182

Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP): Jag tänker fortsätta att hålla med oppositionen: Det finns väldigt mycket kvar att göra. Det gäller framför allt de stora problemen. Jag håller med om att vi har en segregation i staden som är väldigt problematisk. Du talar om jobb och skola och att det är det som behövs. Ja, men det behövs något annat också. Det behövs utbildning för vuxna. Det finns rätt många jobb utannonserade i dag. Men många kan inte ta dessa jobb eftersom de inte har kvalifikationer, och det vet du lika bra som jag. Där måste vi satsa, och det är därför vi satsar på en annan nämnd, nämligen arbetsmarknadsnämnden.

Anförande nr 183

Borgarrådet König Jerlmyr (M): Vi tycker också från Alliansens och Moderaternas sida att vuxenutbildning är viktig. Men vi menar att man måste satsa även tidigare. Vi ser inte att de skattehöjningar som majoriteten har lagt fram har gett effekt. Tvärtom ser vi att skolan får minskade resurser.

De underskott som utbildningsnämnden numera har motsvarar ungefär 300 lärare i ett läge där vi behöver rekrytera flera hundra, och flera tusen, lärare för framtiden. Man kommer inte heller att kunna leverera vallöftet om 3 000 nya lärare till 2018, vilket är oerhört problematiskt. Så visst ska vi verkligen ta barns uppväxtvillkor på allvar, men jag skulle vilja efterfråga större ödmjukhet, inte minst från socialdemokraternas sida här i dag. Jag skulle också vilja se en större benägenhet att verkligen komma åt kunskapsbristerna i Stockholm skolor.

Anförande nr 184

Sissela Nordling Blanco (FI): Anna König Jerlmyr! Jag håller med om att det är viktigt att uppmärksamma den ekonomiska ojämlikheten, som drabbar hårt och såklart slår särskilt hårt mot barn. Jag tycker att det är viktigt att poängtera att det ändå är fler som kommer i arbete i dag och att vi har riktade satsningar särskilt för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Vi vet hur viktigt det är att bryta den isolering som skapas när människor saknar arbete, sysselsättning och så vidare. Det är viktigt inte minst för barnen eftersom det oftast är de som får ta smällen när föräldrarna mår dåligt och hamnar i utanförskap.

Det som barnombudsmannen påpekar om att papperslösa barn får gå i förskolan är också viktigt just för att bryta den uppdelning som finns i samhället mellan vilka som är delaktiga och inte i samhället. Jag håller absolut med om att de som är mest ekonomiskt utsatta ska få ökat stöd.

Anförande nr 185

Borgarrådet König Jerlmyr (M): Herr ordförande! Precis så! Och de ska då kanske inte mötas av höjda skatter, vilket inte gynnar dem vare sig för deras jobbsikt för framtiden eller ekonomiskt. De som får försörjningsstöd betalar ju också kommunalskatter.

Det viktiga här är att fundera på varför vi just nu inte kan komma åt långtidsberoendet trots att det är högkonjunktur och trots att arbetsgivarna skriker efter arbetskraft. Hur kan det vara så svårt? Jag tror att det behövs betydligt bättre verktyg än vad man hittills har levererat. Ska man jobba med hembesök redan efter tre månader för att bryta utanförskapet? Ska man jobba tillsammans med jobbtorgen och vässa så att vi

får ännu fler aktörer som verkligen jobbar kring familjerna? Ska vi jobba mer kring familjerna i osäkra boendeförhållanden, som också ofta lever på försörjningsstöd? Vi skulle kunna leverera en lång rad åtgärder för att bryta detta och för att verkligen ta barns utsatthet på allvar framöver. Jag saknar detta.

Men det har varit en bra diskussion i kväll som jag hoppas kan lägga grund för än mer och betydligt fler reformer. Alliansen har idéer om detta och konkreta förslag till reformer.

Anförande nr 186

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Det är snart precis ett år kvar till valet, så det är inte så konstigt att vi börjar blanda in diskussioner om skatt, lite valretorik och så vidare också i detta ärende. Det piggar väl upp oss allihop.

Herr ordförande! Det måste ändå påpekas här att Stockholm har en av landets högsta skolpengsnivåer. Det har i stort sett alla partier här i fullmäktigesalen bidragit till att utveckla år efter år, och det ska vi vara glada och stolta över allihop. Jag är stolt, om än inte nöjd, över att vi trots allt lyckades att inte bara behålla denna höga nivå utan också öka schablonerna trots ett till stora delar oväntat stort inflöde av elever. Det är få kommuner i Sverige som har en så stark ekonomi att de hade klarat av det. Detta har vi klarat av både ekonomiskt och praktiskt.

Borgarrådet Brinck tog upp det här med underskott. Det finns, framför allt på Stockholms grundskolor, ungefär en kvarts miljard i resultatfonder. Det är alltså pengar som tidigare majoriteter i kommunfullmäktige har beslutat ska användas till utbildning men som inte har gått åt. Det är väl bra att dessa pengar används.

De underskott som finns i utbildningsförvaltningen gäller inte i första hand grundskoleverksamheter. Det handlar om gymnasieskolan, där det finns vissa yrkesprogram som det är svårt att få skjuts på. Det vet jag att även tidigare majoritet har kämpat med, och det kämpar man med i hela Sverige, och jag vågar nog säga i hela Skandinavien – jag har varit i Oslo på ett litet kort studiebesök.

För att fortsätta att prata pengar: Under de tre första åren av er förra mandatperiod, kära borgerliga kamrater, satsade ni mindre än vad vi har satsat under våra första tre år om man räknar på ett genomsnitt per år under dessa tre år. Men låt oss tävla om att få fram så mycket pengar som möjligt till skolan! Det glädjande är att resultaten ökar i Stockholm, men precis som flera har sagt är det väldigt svårt att få med sig de 10–20 procent av eleverna som har det tuffast. Där måste vi utveckla våra metoder. Det är en utmaning som vi också delar med övriga landet.

Vi måste fortsätta att, förutom att prata pengar, också diskutera hur vi kan förändra våra synsätt. Flera har varit inne på det. Elevhälsan måste samverka med undervisning. Lärarna måste få vara lärare. Vi måste också naturligtvis se till att vi har ett skolsystem som inte förstärker boendesegregationen utan mildrar effekten av den. Där har vi verkligen en lång resa att göra i gemensam diskussion och debatt.

Anförande nr 187

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag vet inte om borgarrådet Burell har noterat det, men i mitt parti talar vi om skatt även under mellanvalsåren, ty vi tycker

att det är viktigt. Det handlar nämligen om hur mycket pengar människor ska kunna få behålla av det de tjänar för att själva kunna förverkliga sina livsdrömmar kontra att vi politiker ska bestämma vart pengarna ska ta vägen. För oss är det en helt central fråga som vi talar om ofta och inte bara ett år före valet.

Visst finns det fonder. Har skolborgarrådet hört talas om Ebberöds bank? Sparade pengar kan man bara använda en gång. Sedan är de slut, och då finns det ingen strategi för hur man ska hantera det hela sedan. Varje gång vi påpekar det som är tydligt för alla som kan läsa en budget, nämligen att skolpengshöjningarna är de lägsta på tolv år, hittar ni på ett nytt sätt att räkna och nya siffror att jämföra som på något sätt ska bevisa att det ändå inte är så. Jag tycker att det är helt fascinerande. Det kommer nya metoder varenda gång.

Anförande nr 188

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag kan försäkra borgarrådet Brinck att jag på grund av min något antika uppväxt både har sett filmen om Ebberöds bank och på skolgymnastiken, ungefär som i all skolgymnastik, fått leka Ebberöds bank. Man ställer fyra plintar i en kvadrat och lägger in några ärtpåsar där som vissa ska slänga ut och andra ska slänga in. Det är jättebra motion, tyckte man då. Det har ju också gett effekter.

Vi tricksar inte med siffror. Vi vet vad vi håller på med. Vi vet vad skolan behövde i resurser i år också med hänsyn till de resultatfonder som finns. Vi kommer att lägga fram en budget som ser till att våra viktiga verksamheter för barn och ungdomar fortsätter att kunna utvecklas med hjälp av fantastisk personal i våra verksamheter och duktig personal även i de fristående verksamheterna, som ju finansieras med skatter – som jag hoppas att också ni är beredda att ta ut i den mån det behövs. Jag är inte skattefixerad på det sättet. Jag ser till vad som behövs, och då får vi ta ut de skatter som behövs.

§ 33 AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Banken, Hägerstensåsen (Utl. 2017:196)

Anförande nr 189

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Jag vill bara gå upp och yrka bifall till detta genomförandebeslut, som ger oss 99 nya hyresrätter i en tid och en situation där vi verkligen behöver så många hyresrätter vi bara kan bygga. Men detta är också ett väldigt speciellt ärende eftersom 33 av lägenheterna kommer att finnas i ett kollektivhus. För mig är det väldigt viktigt att vi ska kunna leva och bo på olika sätt i den här staden. Om vi ska bygga för framtiden måste vi bygga för olika grupper och olika människor som vill bo på olika sätt. Kollektivhus är en av dessa bostadsformer. Detta är Familjebostäders projekt, och vi kommer naturligtvis att fortsätta att planera för fler kollektivhus. Det är en attraktiv form för boende i Stockholm.

Jag yrkar bifall till genomförandebeslutet.

*§ 34 Detaljplan för del av fastigheterna Åkeshov 1:1 och Nockeby 1:1 Nockebyskogen i stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov i Stockholm, Dp 2010-06964-54
(Utl. 2017:197)*

Anförande nr 190

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag vill bara göra som borgarrådet Livh här tidigare, det vill säga yrka bifall till detta. Det innebär 106 lägenheter i kooperativ hyresrätt, SKB, i ett mycket bra kollektivtrafiknära läge och även nära till service. Det är ett angeläget behov.

*§ 35 Detaljplan för Telefonfabriken 1 i stadsdelen Midsommarkransen,
Dp 2012-18230-54 (Utl. 2017:198)*

Anförande nr 191

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Detta är ett ärende vi är överens i, men i stadsbyggnadsnämnden lade ändå Kristdemokraterna en reservation som vi nu har gjort om till ett SU när det kom upp till fullmäktige. Jag vill därför säga några ord.

Jag tycker att detta är ett exempel där länsstyrelsen har försämrat ett projekt. Jag minns de första bilderna på detta ur ett start-PM när man skulle påbörja detaljplanen. Jag blev väldigt glad och tänkte: Wow, nu fick vi ett fint hus! Det var lekfull arkitektur och ett lekfullt hus i ljusa färger. Om jag minns rätt var det vitt och rosa. Det var svängiga taklandskap och ett tydligt gaturum, och det hela var väldigt stadsmässigt byggt. Husfasaderna mötte gaturummet, och det blev därmed ett tydligt stadsrum.

Men då kom länsstyrelsen in i samrådet och sade: Nej, så här får man inte bygga! Det strider mot riksintresset. Det skulle tydligen bryta för mycket mot LM Ericsson-stadens signum och karaktär, och man fick därför nej. Kontoret fick då revidera förslaget, och vi fick ett betydligt sämre, skulle jag vilja påstå, förslag till detaljplan. Det blev betydligt mer anonyma huskroppar än de föregående. Kulörerna ändras från vitt och rosa till någon beigeaktig färg, och det blir förgårdsmark mellan gata och fasad. Därmed minskar också stadsmässigheten. Men länsstyrelsen blev i alla fall nöjd. Nu strider det inte mot riksintresset. Jag kan bara beklaga så här i efterhand att majoriteten i stadsbyggnadsnämnden inte kämpade mer för att kunna få behålla det ursprungliga förslaget, för det var faktiskt mycket bättre.

Trots detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 192

Borgarrådet M o g e r t (S): Ordförande, fullmäktige! Även jag vill yrka bifall till detta eniga ärende. Det är, tycker jag, fortfarande ett starkt och bra projekt i – det får man väl säga – ett kulturhistoriskt intressant läge. Det handlar inte bara om närheten till riksintresset LM-staden, som vi som föregående talare har påpekat har tvingats hantera i processen. Det handlar också om den industriella verksamheten på högskolan Konstfack. Den har gjort att vi har tvingats att förhålla oss i stor utsträckning till den kulturhistoriska miljön och till de aktiva verksamheterna runt omkring.

Summa summarum tycker jag att detta blir ett bra projekt och ett starkt tillskott till Telefonplan.

Anförande nr 193

B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Detta är också ett ärende som man kan beskriva som ”sent ska syndaren vakna”. Hela området runt Telefonplan har präglats av en ganska rörig planering. När det väl blev fastställt att det inte gick att bygga ett antal höga hus fortsatte i stället planeringen med att bygga så många bostäder som man bara kunde tänka sig. Det var alldeles utmärkt; det var bara det att majoriteten i stadsbyggnadsnämnden här i fullmäktige glömde att man kanske skulle bygga lite skolor också.

Detta är ett problem i området som fortfarande inte är löst. Det vill vi lyfta på detta sätt. Det här är ett område i stark förändring, och det kommer än mer nya bostäder på förslag. Det är fortfarande så att det man hänvisar till är den ombyggda, eller rättare sagt tillbyggda, brandstationen. Vi har fortfarande inte sett några förslag som ska lösa problemet med den skola som av någon outgrundlig anledning befanns vara föremål för strandskydd mellan Trekanten och Liljeholmsviken. Det är fullständigt obegripligt.

Myndigheterna i Sverige har en förmåga att ibland övertolka regler och tolka dem på ett sätt som lagstiftaren egentligen inte har tänkt sig. Men nu är det så. Ett stort bekymmer för oss är skolplaneringen i området. Från Liberalernas sida säger vi, måhända med en dåres envishet, att när vi bygger ska vi bygga bra. Vi ska bygga stad, och stadsmässiga förhållanden kräver både kommersiell service och samhällsservice när vi planerar.

Telefonplansområdet, Midsommarkransen, Aspudden, Liljeholmen och Lövholmen är bara ett exempel. Vi har sett fler exempel på hur skolplaneringen dessvärre fallerar. Därför är det viktigt att majoriteten nu lyssnar till detta. Om nu Roger Mogert begär replik kan det förhoppningsvis vara möjligt att han har något besked i den viktiga frågan om skollokaler för området.

Anförande nr 194

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag kan naturligtvis hålla med om att vi behöver ha en planering för skolor parallellt när vi bygger. Jag kan till och med hålla med om talesättet ”sent ska syndaren vakna”. Möjligen kan vi träta om vem som är syndaren i detta läge. Detta är ju ingenting som har uppkommit de senaste tre åren. Det har funnits ett eftersatt behov av skolor. Det har funnits en visshet om att vi ska bygga i detta område en längre tid. Det är ingenting nytt och ingenting hemligt.

Nu är skolplaneringen på väg att komma ikapp. Nu finns det en långsiktig planering fram till 2040 baserat på det vi vet är på väg och det som ska byggas i området. Det handlar om att skapa nya skolor. Det är tre eller till och med fyra stycken, som Olle sade att man tittar på. Utöver det ska man skapa nya skolplatser på befintliga skolor.

Med det arbete som är igång nu är bedömningen att man behöver – om jag har förstått det rätt – en ytterligare skola fram till 2030 för att klara behovet. Nu finns det alltså ett systematiskt arbete som rullar på.

Anförande nr 195

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är alldeles utmärkt att vårt tjat från Liberalernas sida äntligen har vunnit gehör hos er. Det var en riktigt rejäl kris när vi faktiskt inte hade någon skola nere vid Trekanten. Ni såg till att planera för bostäder och låta utrymma den skola som fanns i de gamla husen intill det nygamla kontorshus som Ericsson hade vid E4:an. Ni sade att ni skulle använda byggnaden till annat. Det gick så långt att vi från Liberalernas sida till och med reserverade oss mot de föreliggande detaljplanerna här i fullmäktige. Det gjorde vi inte för att vi inte ville ha bostäder utan just för att tvinga fram en lösning på skollokalerna.

Om ni nu säger att ni har denna lösning önskar vi att se den så fort det bara går. Vi vill inte bara höra tomma ord här i fullmäktiges sammanträdessal.

Anförande nr 196

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet önskar också yrka bifall till planen. Det är 130 bostäder i ett kollektivtrafiknära läge. Vi får en ny offentlig plats. Det blir en god anpassning till riksintresset och därigenom möjlighet att genomföra planen. Riksintresset LM-staden är ett faktum, och vi får förhålla oss till det. Det är viktigt att kunna lyssna in expertisen i olika frågeställningar.

Bifall kommunstyrelsen!

§ 36 Nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan (Utl. 2017:199)

Anförande nr 197

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Då ska vi förflytta Stockholm längre in i framtiden och se hur vi gör staden till en modern stad, centralt också utanför vår centralstation. Med det beslut vi kommer att fatta kommer vi att omvandla Vasagatan från en mycket trafik- och bilintensiv gata till en plats där vi prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik på ett sätt som egentligen inte har skett sedan tiden före Klaras omvandling.

Det som händer nu är att vi skapar ett stadsrum värt staden, värt de besökare som kommer hit och värt de stockholmare som dagligen vistas på den här platsen. Vi kommer att göra breda trottoarer där man kan gå. I dag rör sig ungefär 50 000 personer om dagen här, och det kommer att bli ännu fler framöver som ska förflytta sig här. De behöver de här utrymmena. Det blir breda gångbanor. Vi försöker att skapa breda övergångsställen så att människor inte behöver krocka med varandra när de förflyttar sig centralt i staden.

Vi separerar cykelbanor och gör egna cykelbanor på var sida i stället för de cykelfält som finns i dag som cyklister, bilister och taxichaufförer tycker är hopplösa därför att det blir sådana konfliktytor. Jag skulle vilja säga att ingen som är under 20 år vågar cykla där, men det kanske finns några 18-åringar som gör det. Det är en plats som är otrygg för dem som cyklar.

Vi kommer att plantera träd längs hela Vasagatan. Det som händer är att vi tar körfält från bilarna för att få plats med dessa förändringar. Vasagatan varierar i bredd, så man kan inte säga exakt hur mycket som försvinner och hur mycket som tillkommer. Men det blir en helt annan gata än den vi ser där i dag. Vi kommer också att lösa en del av det Tegelbackselände som finns i dag, när cyklister trängs, nästan håller på att ramla över varandra och kör in i dem som ska gå över Tegelbacken. Vi flyttar och separerar cykelbanan och lägger den på andra sidan övergångsställena, vilket gör att vi får bra och breda platser för cyklister där de kan ta sig förbi just där.

Hela detta projekt ryms inom ramen för framkomlighetsstrategin, som vi alla är överens om här i fullmäktige. Den ryms också inom ramen för Vision för City, som vi just har haft ute på remiss och som nu ska vidarebearbetas. Den ryms också inom ramen för trafik- och gatumiljöplanen, som vi också har haft ute på remiss och som visar hur vi kan skapa ett City och ett hjärta som vi kan vara stolta över. Vi ska känna att detta är Stockholm – detta är en plats att uppleva och vara med om. Vi ska se in i framtiden. Detta blir en modern gata, och det är jag stolt över. Jag är också stolt över att det finns en stor enighet här i fullmäktige om att vi ska göra detta projekt för att förändra staden.

Vi har 13 fastighetsägare runt Vasagatan som också är med i projektet. De går in med 18 miljoner kronor, för de vill verkligen göra detta. De vill ha bredare trottoarer. De vill att folk ska kunna röra sig fritt där, och de vill kunna ha uteserveringar. De tänker på sin verksamhet, sin kommers och värdet på sina fastigheter. Fastigheterna ökar i värde när vi gör det här, och det tycker fastighetsägarna är bra. Därför går 13 fastighetsägare in i detta. Vi har ett avtal med dem, och de kommer att betala sin del. Staden vidtar de stora åtgärderna för att göra detta till en riktigt, riktigt fin plats.

Vi har också City i samverkan med som en part. De har samordnat detta, och det är jag glad för. Staden gör nu tillsammans med fastighetsägarna någonting för alla stockholmare. Detta bidrar till att vi får ett levande City och en modern stadsmiljö. Om allting nu går som det ska sätter det igång våren 2018 med ombyggnader i tre etapper. Successivt arbetar vi oss sedan fram till Norra Bantorget, som knyter an till ett annat beslut vi kommer att fatta och som handlar om Torsgatan bort till St Eriksplan. Detta är en stor förändring av staden, och jag ser fram emot att se den bli färdig.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 198

M a l i n E r i c s o n (FI): Det är svårt att överträffa borgarrådets entusiasm. Men jag kan tala om det som jag tycker är så himla trevligt med detta.

Vasagatan i dag är hemsk. Biltrafiken dominerar precis allt. Det som kunde ha varit en trevlig stadsgata som går förbi Centralen är en avgasstinkande genomfartsled. Trottoarerna är oftast knökfulla, och inte sällan ockuperas de av personer som drar rullväskor eller bär på packning. Det är många hotell där, Centralen, flygbussar och alltihop. Oftast vet inte heller dessa personer riktigt vart de är på väg. Det kan vara rätt hopplöst att ta sig fram i någotsånär rak riktning eller någotsånär snabbt. Cykelfälten är bara värst. Större delen är svårframkomliga, och på ett eller två ställen är de faktiskt rent livsfarliga, som det intressanta svängande fältet tvärs över bilfilerna. När man cyklar där känns det som om man har döden på pakethållaren.

Det vi ska besluta om i dag är en total förändring av Vasagatan. Trafikleden ska förvandlas till en stadsgata med bredare trottoarer, nya träd, sittplatser, cykelparkeringar, bättre tillgänglighet och bättre belysning. Det ska också bli sammanhängande cykelbanor som uppfyller cykelplanens riktlinjer och som ska göra det trafiksäkert, enkelt och kanske inte helt otrevligt att cykla där. Det skulle vara en stor förändring från i dag.

Någon kallar detta för ett cykelärende. Det är det förstås på så sätt att det blir oerhört mycket bättre för cyklister. Men det är främst ett ärende för en levande stad.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 199

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag ska tillåta mig att regna lite ofint på borgarrådets parad. Det är inte så att vi är oense i ärendet, för det är vi egentligen inte. Vi tycker också att det här är bra. Som flera personer redan har påpekat har det planerats saker för att åtgärda en otrivsamt och farlig miljö. Det går att göra den väldigt mycket bättre för alla.

Men när jag har sagt det vill jag ändå höja något slags varningens pekfinger för en övergripande tendens i detta ärende och i många andra, nämligen den totala bristen på konsekvensanalyser. Vad händer på andra ställen i staden? Vi vill till exempel gräva ned Centralbron – detta sår mitt i staden. Har man över huvud taget tagit höjd för denna typ av genomgripande åtgärder? Man fattar beslut utan konsekvensanaly-

ser, och när någon påpekar att det faktiskt inte bara är i det absoluta närområdet som konsekvenserna kommer att märkas blir man förvånad.

Den trafik- och gatumiljöplan som har presenterats är ett lysande exempel på detta. Man föreslår att åtta gator ska stängas av helt för biltrafik. Det är en konsekvensanalys som inte har gjorts av staden – märk väl. Där har man inte gjort någon sådan. Den har i stället gjorts av ESP. Analysen visar ganska tydligt att detta kommer att leda till en rätt marginell minskning av biltrafiken. Man beräknar en minskning av resandet i innerstaden med ungefär 0,1 procent. Det är inte särskilt mycket. Däremot ökar antalet flaskhalsar och beräknade trafikstörningar markant. Man förväntar sig en trafikökning på Sveavägen och Karlavägen med ungefär 50 procent. På Rådmansgatan och Malmskillnadsgatan räknar man med en ökning på en bit över 100 procent.

Som vi har påpekat många gånger i den här talarstolen och på andra ställen: Bara för att man stänger av en gata för biltrafik upplöses inte de bilar som annars går där i atomer. Bilisterna hittar andra gator att röra sig på. Trafik är som vatten; den hittar hela tiden nya flöden. Om man stänger av på ett ställe kommer det att få konsekvenser även på andra ställen. Det är möjligt att man ska göra det ändå. Det är möjligt att det är värt dessa konsekvenser. Men det måste finnas en plan för hur man ska hantera dem, och det har man inte.

Man vill skapa en trivsamt miljö på Vasagatan. Det är jättebra, och det är vi för. Men man måste också titta på vilka konsekvenser den här typen av åtgärder får i resten av staden, inte minst utanför tullarna. Även om jag förstår att det möjligen kommer som en chock för några i den här salen bor inte alla människor i Stockholms innerstad. Människor har behov av att röra sig inte bara över stadsdelsgränser utan till och med över kommungränser. Det vi gör får konsekvenser i ytterstaden, och det får konsekvenser i kommunerna runt omkring. Det måste vi ta hänsyn till, och det tycker inte jag att man gör.

Anförande nr 200

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Först vill jag säga att den trafik- och gatumiljöplan som har varit ute på remiss inte är ett program med ”pang på” för alla dessa förslag. Det är en palett av förslag som vi nu kommer att gå igenom, och sedan kommer vi att se vad som är möjligt att genomföra. Sedan görs övergripande och fördjupade analyser av det. När det gäller Vasagatan har det analyserats. Man vet att detta fungerar; annars skulle man inte ge sig på det. Det vet också Cecilia Brinck. Trafikkontoret gör inte saker som är helt tagna ur luften.

Ni har förslaget om att gräva ned Centralbron. Det jag har sett av det visar att Centralbron försvinner och går upp vid Klaratunneln. Det innebär att det är ännu mindre trafik som kommer att gå på Vasagatan om ert förslag – som jag inte ens skulle drista mig att försöka räkna på – går igenom. Det rimmar alldeles utmärkt med detta.

Anförande nr 201

Borgarrådet B r i n c k (M): Daniel Helldén! Man kan göra vad som helst. Man kan fatta vilka beslut som helst. Man kan fatta beslut om att stänga av hela Stockholms innerstad för biltrafik. Det är klart att man kan! Men att man kan göra det betyder inte att man ska göra det. Det betyder inte att man kan strunta i de konsekvenser som

uppstår. Nedgrävningen av Centralbron kan man lösa tekniskt på rätt många olika sätt. Vår poäng är att vi måste skåda lite längre än vår egen näsa räcker när vi gör den här typen av saker. Vilka konsekvenser kommer detta att få på lite längre sikt i närmiljön och runt omkring? Vi tycker inte att ni gör det.

Anförande nr 202

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Herr ordförande, ledamöter och eventuella åhörare vid denna sena timme! Daniel Helldén är mycket för historiska utvecklingar i dag. Jag tänkte försöka hålla mig till det aktuella läget. Läget med Vasagatan är att det inte riktigt är stockholmarnas gata. Det är resenärernas och de förbipasserandes gata. Jag passerar där rätt ofta, åtminstone sex sju gånger per vecka, och det är nästan så att man lider lite med de människor som frivilligt sätter sig på en uteservering längs Vasagatan och tycker att de på något sätt upplever Stockholm. Man skulle vilja att de kom till Söder, där det riktiga Stockholm finns och där vi trevliga människor bor.

Med det sagt, herr ordförande, återgår jag till det jag ska säga. Det här är i grunden ett bra förslag. Vi har samma randmärkningar när det gäller huruvida detta krockar med möjligheten att gräva ned Centralbron. Men i övrigt är det här en mycket bra sak att göra. Jag och Liberalerna har kanske inte riktigt samma negativa uppfattning och tro som Cecilia Brinck från Moderaterna har när det gäller vår förmåga att minska biltrafiken i innerstaden. Jag uppfattar ändå att vi har en väldigt bred samsyn – om vi ska klara av en stad som växer måste den vara både fungerande och hållbar. Och ska vi ha en hållbar och fungerande stad måste vi på sikt minska biltrafiken totalt, inte bara på enskilda gator. Det är inte bara att bilarna släpper ut saker – de tar också upp en väldigt stor yta, på ren svenska.

Jag tycker också att det här är en bra fortsättning på förbättringen av området. När Centralen har byggts om har den – möjligen till några rödgrönas stora fasa – kommersialiserats i högre grad. Det innebär att folk faktiskt vill vara där frivilligt och inte bara försvinna bland de här otroligt fula och hemska områdena med boxar som fanns på Centralen. Där kunde man möjligen hitta en blomsterkvast och en pressbyråkiosk om man var där i god tid. Nu finns det betydligt bättre verksamheter. Centralen har blivit mycket trevligare. Det här blir en bra fortsättning på det.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till förslaget.

Anförande nr 203

H a v a l M u r a d (MP): Fru ordförande! Det här var helt fantastiskt att höra. Jag blir jätteglad av att lyssna på detta. Jättekul! Oppositionen pratar om bilens plats i staden – om hur mycket plats den tar, hur mycket utsläpp den ger, hur det påverkar klimat och miljö och hur vi kan arbeta med bilens position i stadsutveckling och kommande planering och tanke. Det här var ju helt underbart! Tack så jättemycket för de fina orden!

Anförande nr 204

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Tack, Haval! Men om du inte skulle ha hört mig säga detta tidigare får jag nog säga att du kanske inte riktigt har lyssnat på de många trafikdebatter som jag har haft med Daniel Helldén och andra i den här salen. Det jag har sagt här i kväll är inget nytt. Men tack ändå!

Anförande nr 205

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Jag läser nu ur handlingarna, s. 300, mittenavsnittet: "Nya busshållplatser byggs mellan Gamla Brogatan och Mäster Samuelsgatan intill entréerna till tunnelbanan och den nya pendeltågsstationen. Busshållplatserna framför Centralstationen och under Klarabergsviadukten behöver utgå för att kunna skapa bra och sammanhängande cykelbanor." Det här handlar alltså helt enkelt om politiska prioriteringar. Man prioriterar nu cykel framför annan trafik.

Jag läser vidare: "Gångavståndet mellan Centralstationen och de nya busshållplatserna blir cirka 250 meter vilket fortfarande ger god standard." "God standard" ska läsas som "acceptabelt gångavstånd". Malin Ericson var väl inne lite grann på rätt spår när hon målande beskrev Vasagatan med fullt med människor som drar på sina rullvagnar. De kommer till och från tågstationen, från Arlanda och så vidare. Då är frågan: Är de här 250 meterna tillämpbara på den typ av resenärer som vi har på Vasagatan? Min uppfattning är: Nej, så är det inte. Här är inte de här standardavstånden tillämpliga. Detta missar man helt enkelt i planeringen. Man är överentusiastisk, som vi såg med Daniel Helldén här, och glömmer bort det andra.

När det gäller det här med Vasagatan och även mer generellt är man så överentusiastisk att man glömmer bort helhetssynen på trafikfrågorna i Stockholm. Vi såg i morse när det regnade förskräckligt mycket att det blev trafikkaos inom kollektivtrafiken – helt enkelt därför att Daniel Helldéns cyklister åkte med buss i stället. Och så har vi det här med att det blir vinter i Stockholm. Detta är alltså lite ogenomtänkt.

Sedan handlar det inte bara om att bygga cykelautostrador; man måste också tänka lite grann på vilka som ska färdas på de här cykelbanorna. Frågan är hur man har tänkt när det gäller till exempel cyklisternas beteende. Det är väl allmänt accepterat att alla anser att det är cyklisterna som är de som sköter sig sämst i trafiken.

Anförande nr 206

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det stämmer att man flyttar busshållplatserna eftersom de inte får plats på samma sätt som i dag vid McDonalds bland annat. De skjuts längre norrut. Där finns nu uppgångar från både Citybanan och tunnelbanan. Det finns även utgång till Vasaplan från Arlanda Express, fjärrtåg och så vidare under tak, så det går utmärkt att ta sig dit ändå om man ska ta buss nr 50 eller någon av de andra bussarna. Det ser jag inte som något problem, men Rickard Wall ser det möjligtvis som ett problem. Vi har här att göra med ett av Stockholms absolut största cykelstråk, med över 7 000 cyklister per dag. Det är det absolut största cykelstråket i city, och vi behöver göra den här prioriteringen. Det är klart att det är en politisk prioritering.

Anförande nr 207

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Då ska jag kontra på just den repliken, som handlade om avståndet. Även om det finns utgångar är det ändå så att man måste gå till de här busshållplatserna. Åker man till exempel med ett vanligt fjärrtåg kommer man till mitten, och så måste man ändå gå dit. Det är mycket man kan säga om det här, men vad gäller sifferuppgifterna vill jag nog ändå hävda att det

inte riktigt är så glättigt som man framställer det som. Det är väl det som är min poäng. Sedan har jag fler poänger, men dem kommer jag till i mitt nästa inlägg.

Anförande nr 208

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande och fullmäktige! Som cykelpendlare är man glad över det beslut som vi ska fatta i dag. Jag och 7 000 andra passerar city för att ta sig till jobb, utbildning, skola eller vad som nu är ens destination. Säkerhetsrisken och bristerna är i dag stora problem i Stockholm för cyklister och gångtrafikanter. Det är de allra flesta eniga om. Med det här förslaget kommer man att råda bot på de problemen. Dessutom kommer det förslag som vi ska fatta beslut om i dag förmodligen att öka antalet cykelpendlare ytterligare, vilket är positivt för folkhälsan och ger en bättre stadsmiljö. Framkomligheten och nyttotrafiken blir också vinnare på det här. Alla vi i den här församlingen är eniga om att staden är byggd med bil som transportnorm. Att ändra det är jättepositivt, och det här projektet borde bli ett föredöme för kommande förbättringar för cykelpendlare och cykeltrafikanter.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera Patrik Silverudds inlägg. Han nämner bland annat att det råder en hård konkurrens om ytorna i staden. Man måste nog se till att det blir mindre biltrafik och mer nyttotrafik, cykeltrafik och gångtrafik. Det var inte så länge sedan vi i den här församlingen fattade beslut om att införa trängselsavgifter. Det sades då att detta skulle bli domedagen för Stockholms innerstad. Samtliga högerpartier var eniga om att det skulle bli katastrof. Men det blev inte så. Trafiken har minskat, även om de här effekterna börjar bli lite mindre. Det blev inte heller någon katastrof. Oftast är det vår sida som kommer med förslag som är framåtsyftande och förbättrar för miljö, hälsa och människor.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 209

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Vi skulle naturligtvis kunna ha uppräknings av en lång rad förslag från Vänsterpartiet som utifrån en hel rad aspekter kanske inte har varit helt genomtänkta eller helt försvarbara. Det har handlat om begränsningar av demokratin och sådana saker. Men jag tänker hålla mig för god för att ta upp sådana diskussioner. Jag utgår i stället från att det här är ett bra förslag. Vi har erkänt att vi hade fel när det gällde biltullarna. Vi har ett gemensamt mål. Man ska också komma ihåg att staden har växt otroligt mycket sedan vi beslöt om biltullar.

Anförande nr 210

M e h d i O g u z s o y (V): Jag tycker att det förtjänar beröm när man inser att den trafikpolitik som man under tidigare decennier har fört inte har varit optimal för att minska biltrafiken i Stockholms innerstad. Den påverkar stadsmiljön negativt och orsakar en massa onödiga utsläpp. Det är helt enkelt inte optimalt planerat från början. Därför är det här förslaget positivt. Vi är glada att ni har tänkt om vad gäller Stockholms innerstads trafiksituation.

Anförande nr 211

S t i n a B e n g t s s o n (C): Mehdi Oguzsoy gillar att stå här och raljera och generalisera. Men rätt ska vara rätt! Centerpartiet har alltid varit *för* trängselskatten och var drivande i folkomröstningsfrågan 2006.

Anförande nr 212

M e h d i O g u z s o y (V): Ursäkta! Jag vet inte – ni fanns nog inte i fullmäktige mellan 2002 och 2006, när vi beslutade om att införa det här. Det kan hända att det fanns någon enskild ledamot – jag ber om ursäkt – men de dominerande högerpartierna var eniga om att det här skulle vara en katastrof för Stockholm.

Anförande nr 213

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Man kan faktiskt ha en tydlig uppfattning i en fråga även om man inte är representerad i den beslutande församlingen.

Jag vill också ägna mig åt att rätta din historieskrivning lite grann, Mehdi Oguzsoy. Jag minns ingen här som sade att det inte skulle få några effekter. Tvärtom konstaterade vi alla att det är klart att färre människor kommer att köpa en vara om man höjer priset på den. Det gäller även trafik. Det vi i första hand invände emot och vände oss mot – och fortfarande faktiskt är rätt upprörda över – är den extremt odemokratiska process som ledde fram till beslutet och det sätt på vilket ni drev igenom detta i fullmäktige utan någon som helst hänsyn till normala demokratiska spelregler. Det var det som var problemet.

Anförande nr 214

M e h d i O g u z s o y (V): Absolut inte! Vi var folkvalda på den här sidan. Vi tyckte att det här var nödvändigt att införa. Ni var mest bekymrade över att hela näringslivet i innerstaden skulle kollapsa på grund av att alla som åkte in och shoppade plötsligt inte skulle få möjlighet att göra det. Vi fattade det här beslutet under mandatperioden 2002–2006. Sedan blev det majoritetsskifte. När ni tog över makten hade ni alla chanser i världen att stoppa det här försöket, men ni insåg själva att det ni hade siat om kommit på skam. Det blev tvärtom succé med det här trängselavgiftssystemet.

Anförande nr 215

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Bara för att lite kort kommentera det här med att vara för eller emot trängselskatten: Den stora förändring som har skett är att intäkterna från trängselskatten numera går till investeringar i infrastruktur i Stockholmsregionen, vilket inte var tanken från början. Det är faktiskt en väldigt stor skillnad jämfört med tidigare.

Men det var inte det som jag begärde ordet för, utan jag tänkte kommentera det här ärendet. Det som saknas är den trafikrörelseanalys som jag tycker att det är viktigt att man har klar när man fattar beslut i sådana här viktiga ärenden. Jag kan inte hitta någon sådan i det här ärendet. Jag skulle vilja höra från trafikborgarrådet vilken analys man har gjort när det gäller framför allt nyttotrafiken. Hur stor andel av den trafikrörelse som sker i dag på Vasagatan består av nyttotrafik, det vill säga framför allt taxi men även annan typ av verksamhet? Vilken bedömning har man gjort inför framtiden av hur mycket den kommer att öka i takt med att staden växer? Det är ganska viktig information i anslutning till att man ska ta ställning till ett sådant här ärende.

Sedan vill jag instämma i det som Cecilia Brinck var uppe och pratade om vad gäller hur det här påverkar övriga delar av staden. När jag var trafikborgarråd och tittade på de här sakerna var jag väldigt mån om att man skulle göra ordentliga trafikanalys

för att få en bild över vilka effekter som de föreslagna förändringarna skulle få för övriga delar av staden. När vi tittade på om man skulle göra förändringar vid Klarabergsviadukten och stänga av möjligheterna att köra fram från Åhléns till Centralen kunde vi konstatera att det skulle innebära kraftiga köer till exempel på Mäster Samuelsgatan, vilka sedan skulle leda nästan hela vägen upp mot LO-borgen. Det får alltså stora effekter när man gör förändringar, och jag tror att det är viktigt att fullmäktige har klart för sig hur det kommer att se ut när man fattar ett beslut. Jag saknar det i beslutsunderlaget.

Anförande nr 216

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! De analyser som gjordes ligger inte med i ärendet. Jag tror att de gjordes redan på din tid, Ulla Hamilton. Man har gjort övergripande analyser över hela city. När det gäller nyttotrafiken – taxi, varutransporter och så vidare – vet Ulla också att det just nu finns ett stort antal projekt och fullödiga arbeten. Det handlar om sådant som samlastning, med Klara Zenit och det som kallas Älskade stad. De flesta av husen runt omkring har så kallade far där man kör in lastbilar. Man har full koll på att de här sakerna ska fungera. Dessutom vill jag understryka att det i avtalet med fastighetsägarna runt omkring finns en fullständig beskrivning av ärendet – hur det ska göras och vilka saker som händer på gatan. De 13 fastighetsägare som finns i det här ärendet är inga småpotatisar, och de har sagt: Det här är jättebra – vi går in med 18 miljoner. Gör det!

Anförande nr 217

U l l a H a m i l t o n (M): Även om det är storpotäter som är med på det här avtalet tycker jag att det är viktigt att fullmäktige har klart för sig vad det innebär för effekter när det gäller trafiken. Det svarade du inte riktigt på i det här sammanhanget, Daniel Helldén, utan du passade och valde att använda fastighetsägarna i stället.

Centralen är en väldigt stor central för kollektivtrafik, vilket innebär att det även i framtiden kommer att finnas taxibolag och förmodligen en ändå större efterfrågan på taxi. Jag tycker inte att ditt svar i den här delen ger mig något lugn när det gäller en viktig del i framkomlighetsstrategin, nämligen att nyttotrafiken ska komma fram på ett bättre sätt. Du har inte lugnat mig i den här delen, för jag tycker inte att det finns något bra svar på den frågan i det här ärendet.

Anförande nr 218

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Vi kan konstatera att borgarrådet Helldén livligt har uppmålat sina visioner. Det kan han ju alltid göra, och det har jag full respekt för. Det är som någon sade: Vasagatan är hemsk. Jag vågar inte cykla där, men jag kommer ofta med buss. Vi ser många gånger människor som kommer dragande med sina väskor. Som någon har sagt är det livsfarligt att cykla där.

Sverigedemokraterna har ingenting emot att vi får någonting som man kan kalla Vasaboulevarden. Men det som bekymrar är att körfält tas bort. Vad händer? Fru Hamilton har varit inne på det. Vilka effekter får det för resten av staden? Det är ju mitt inne i centrala staden. Jag tror tyvärr att Helldéns optimism är för stor. Vi får kanske ett nytt Tegelbackselände här. Vad händer egentligen med trafikflödet när man tar bort ett körfält? En del talar om att gräva ned Centralbron och andra omfattande åtgärder.

Det som bekymrar oss är vilka konsekvenserna egentligen blir av det här visionära förslaget. Vi tar inte avstånd från det, fru ordförande, utan vi yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag, men vi ansluter oss också till det särskilda uttalandet från moderater och liberaler.

Anförande nr 219

Borgarrådet H e l l d é n (MP): I själva ärendet står det att kapaciteten i sydlig riktning bedöms minska med ungefär 20 procent och i nordlig riktning med 10 procent. Det bedöms inte ge någon större påverkan i ett regionalt perspektiv, möjligtvis lokalt.

Anförande nr 220

P e r O s s m e r (SD): Det är alltid svårt att spå hur trafiken kommer att se ut i framtiden. Men vi vet av erfarenhet att trafiken har en märklig förmåga att alltid svälla och öka. Jag är inte lika optimistisk som borgarrådet Helldén.

Anförande nr 221

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Då tar jag och knyter an till det jag avslutade med i mitt första inlägg: frågeställningen om cyklisternas trafikbeteende. Daniel Helldén har säkert hört uttrycket: Om man bygger motorvägar och bilvägar ökar biltrafiken. Detsamma gäller för cykelvägar. Bygger man fler cykelvägar kommer också fler cyklister. Nu ser vi framför oss ett byggande av cykelbanor, och då får vi mängder av cyklister som i dagsläget inte riktigt vet hur de ska följa trafikreglerna.

Vi socialkonservativa föredrar i så fall en sådan politik att man först ser till att cyklisterna följer trafikreglerna och sedan expanderar. Men när jag läste på s. 302 om Norra Bantorget, de sista raderna i första stycket, slog mig tanken att man kanske ändå har tänkt till i den här saken. Så här står det: "Trafiksignalen vid Torsgatan behövs inte längre och föreslås därför tas bort." Nu motiveras det inte i texten varför den inte längre behövs, men en spontan tanke är att man kanske resonerar som så att den inte behövs eftersom cyklisterna i alla fall inte stannar för rött – man löser trafikbrotten på det sättet i stället. I så fall finns det väl anledning för mig att vända mig till Daniel Helldén personligen. Daniel! Jag har inte cyklat mot rött sedan juni 1983. Då blev jag haffad och fick böta 200 kronor. Kanske skulle det göra susen även för trafikborgarrådet?

Anförande nr 222

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Rickard Wall! Jag vet inte riktigt vad du menade med den liknelsen. Du kan förklara det i din kontrareplik.

Att vi bygger mer cykelbanor innebär självklart att fler kommer att cykla. Det är själva poängen med de cykelsatsningar vi gör i Stockholm. Vi vill att folk ska cykla i stället för att ta bilen. Det är ett sätt att få ordning på trafiken i den centrala delen av staden – tillsammans med att vi höjer trängselskatterna 2020, vilket är alldeles utmärkt, för vi behöver minska den biltrafik som inte behövs, så att vi kan få fram nyttotrafik och andra sådana saker.

Sedan var det fråga om cyklisters beteende. När man är ute och tittar på hur det är på stan kan man se att det finns många cyklister som beter sig felaktigt. Det finns också

en enorm massa bilister som betar sig felaktigt, och det finns gående som ibland går mot rött, vilket kanske inte är bra för dem. Jag läste i DN i morse, där en journalist skrivit: Kommer det ingen bil cyklar jag alltid mot rött.

Anförande nr 223

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! I själva verket var det väl något sådant du själv uttalade, Daniel Helldén, till någon lokaltidning. Du var själv ute och cyklade och sade att du cyklar mot rött både titt och tätt, kunde jag läsa. Det var ju dumt att jag inte tog med mig originalet. Det var ett misstag av mig. Men jag ska återkomma med den referensen.

Allmänt sett när det gäller cyklisternas beteende ser jag helt enkelt att vi gör olika prioriteringar. Du tar lite lättare på det, och du har dina prioriteringar – bygg cykelvägar! Jag vill gå i rätt ordning, som jag ser det: Först kontrollerar man att det fungerar, sedan expanderar man.

Anförande nr 224

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag har inte begärt ordet för att prata om cyklar, även om det är ett väldigt bra ärende. Mot alla odds är Stockholm på väg att bli en cykelstad. Vi har dåligt väder, med snö och kyla, och vi har backar. Men stockholmarna gillar att cykla, så det är väl bra att vi får fram det här ärendet om Vasagatan.

Jag begärde ordet mer för protokollet och för historieskrivningen. Under den period då trängselskatteförsöket genomfördes var debatten högljudd, och man gillade inte varandra i den här salen. Vi som var politiska tjänstemän brukade säga att det räckte att gå ned i salen och bara stå så fick man blåmärken. Så arga var de här sidorna på varandra, och det fanns säkert goda skäl till det. Jag tror att bakgrunden, den förhandling som ledde fram till det där försöket, kanske inte alltid var den bästa. Men å andra sidan vet vi att om vi inte hade haft den förhandlingen hade aldrig det här huset orkat genomföra det där försöket, och då hade vi aldrig testat om trängselskatt var en bra sak eller en dålig sak.

Det har skrivits hur mycket som helst om trängselskatteförsöket – avhandlingar och rapporter. Till och med Harvard University har gjort en jättestor sådan undersökning. Jag tänker inte försöka göra mig till en uttolkare av den enda sanningen. Men det som är viktigt att komma ihåg är att det var ett försök. Man startade och slutförde det här försöket under en mandatperiod, trots överklaganden hela vägen till Regeringsrätten. Det i sig var en bedrift. Vartenda beslut i den här salen överklagades. Jag tycker nog att det måste sägas att det var helt otroligt att man lyckades genomföra det där försöket.

Men det räckte inte med försöket, för det var inte de besluten som gjorde att vi införde trängselskatt i Stockholm, utan det var folkomröstningen. Det var en demokratisk fråga. Frågan ställdes till stockholmarna i en folkomröstning, och det är unikt i världen att människor i en folkomröstning röstar för att införa en ny skatt och säger att de är beredda att betala. Det som stod på valsedeln var att pengarna skulle gå till kollektivtrafik och vägar. De skulle gå tillbaka till regionen. Det var det stockholmarna ville.

(O r d f ö r a n d e n : Jag vill inte gärna störa, Maria, men det här handlar om nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan.)

Ja, men du har också hört att det har varit ett långt replikskifte om detta. Jag stannar där, för jag är nästan klar. Jag har sagt detta för historieskrivningens skull. Det bör vara på rätt sätt.

(O r d f ö r a n d e n : Jag vill nu gärna att Cecilia Brinck, som har begärt replik, pratar om ärendet.)

Anförande nr 225

Borgarrådet B r i n c k (M): Det är ju lite svårt att begära replik på något annat än det som den som nyss talade faktiskt sade.

(O r d f ö r a n d e n : Jag hävdar att det är ärendet *Nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan* som ska behandlas nu. Vi får ha den andra debatten en annan dag.)

Då hade det varit tacknämligt om ordföranden hade påpekat detta för den föregående talaren något tidigare.

(O r d f ö r a n d e n : Ibland tror man att det ska mynna ut i någonting. Jag vill gärna att du talar om nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan.)

Jag tycker att nya cykelbanor på Vasagatan är jättebra.

Maria Östberg Svanelind har fel i sin beskrivning av vad som hände inför trängsel-skatteförsöket.

Anförande nr 226

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Jag fortsätter att knyta an till frågan om vilka cyklister som ska cykla på Vasagatan efter ombyggnationen. Jag hänvisar till en artikel i Södermalmsnytt som publicerades den 10 maj 2017. På bilden ser vi Daniel Helldén, som är ute och cyklar. Rubriken är ”Helldén (MP) tar regelvidriga cyklister i försvar: ’Inte så konstigt’”. Så här står det i tidningen om Daniel Helldén: ”Staden är inte anpassad för cyklister. På vissa platser är det helt enkelt svårt att cykla rätt, säger han och erkänner att det hänt att han cyklat mot rött både en och flera gånger.”

Ska vi ha sådana här cyklister på Vasagatan kommer det att bli trafikolyckor.

Anförande nr 227

S a r a S t e n u d d (V): Jag hoppas att det här kommer att vara det sista inlägget. Jag kan tycka att oppositionen här i kväll verkligen har visat att vi är på samma linje och att vi är rörande överens. Sedan vore det konstigt om inte oppositionen gjorde sitt jobb och tog upp några saker som man har funderat på eller kanske är orolig för. Men jag tycker att Daniel Helldéns visioner och hans entusiasm, som faktiskt delas av oppositionen, ska framhävas. Jag tycker att vi kan stryka resten av debatten och bara säga: Vi är ju överens – låt det vara så!

§ 38 Programmering för samtliga elever från årskurs ett (Utl. 2016:168)

Anförande nr 228

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm har en stor tjänstesektor, som sedan många år tillbaka ligger i framkant när det gäller teknik. Många multinationella företag söker sig till Stockholm, och vi har en stor andel teknikföretag som etablerat sig här. För att Stockholm även framöver ska kunna ligga i framkant på det här området måste vi skapa förutsättningar för att kunna ha den kompetensförsörjning som detta kräver.

Programmerare är i dag ett av de vanligaste yrkena, och behovet framåt är enormt. EU-kommissionen beräknar att närmare 1 miljon programmerare kommer att behövs fram till år 2020. Samtidigt är det många företag såväl i Stockholm som i övriga landet som skriker efter duktiga programmerare.

Det är viktigt att skolan och utbildningens innehåll återspeglar det behov som finns och det som händer i omvärlden och att man kan möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. I många andra länder, till exempel Finland och Storbritannien, har man förstått behovet och sett poängen med att införa detta tidigt. Det är därför jag har skrivit den här motionen.

Det handlar om att redan från riktigt låga åldrar väcka intresset för programmering men också använda den befintliga skoltiden till mer verklighetsnära exempel. Det är viktigt att förtydliga att utbildning i grunderna för programmering och dess tänkande sker på många olika sätt. När vi pratar om de riktigt låga åldrarna – från årskurs ett i grundskolan, har jag ju skrivit – kan det lika väl vara ett inslag i matematikundervisningen, i stället för att prata om hur många bananer och äpplen Kalle och Lisa har. Men det kan också vara ett inslag i bild eller annan skapande verksamhet där man kan jobba med programmering.

Att i det här läget, som majoriteten, hänvisa till programmeringskommissionen och pilotprojektet tycker jag inte riktigt räcker. Det är en bra satsning och en bra kommission, men jag förstår inte varför man inte redan nu kan införa programmering på schemat från årskurs ett.

Moderaterna vill att alla Stockholmselever från årskurs ett och framåt ska ges möjlighet att läsa programmering i skolan, dels för att tidigt väcka intresse för de här frågorna bland barn och unga, dels för att det faktiskt är så att ett ökat inslag av programmering och datalogiskt tänkande i skolan också har en demokratisk aspekt som majoriteten borde uppskatta. Med ökade kunskaper om programmering följer nämligen ökade möjligheter att förstå och påverka de digitala verktyg som omger oss överallt runt om i omvärlden.

Vi har inte, till skillnad från vad majoriteten tror, råd att vänta på vad programmeringskommissionen ska säga. Moderaterna vill införa programmering på schemat, precis som andra länder i Europa har gjort. Med anledning av det vill jag yrka bifall till motionen och till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 229

Borgarráðet B u r e l l (S): Fru ordförande! Tack, Johan, för att du skrev den här motionen! Du skrev den 2016, och vi skrev svaret 2016. Nu har det hunnit gå snart ett år, och mycket har naturligtvis hänt sedan dess.

Jag gillar de här ärendena där vi egentligen tävlar om att vara först med att säga saker som behöver sägas och där oppositionen säger att det är hyfsat bra men går för långsamt. Det är en konstruktiv inställning, tycker jag.

Jag önskar att ni alla, inte minst Johan, hade fått chansen att till exempel kliva in på Sjöstadsskolan och se hur eleverna där, på vår fantastiska grundskola, programmerar på olika sätt. Deras lärare och andra vuxna som jobbade på skolan den kväll vi var där häpnade, precis som vi besökare, över det som de gör. Alice ställde sig upp och höll ett brandtal för vikten av programmering. Jag instämmer i väldigt mycket av det som Johan har sagt om varför vi behöver göra det här arbetet, så det behöver jag inte ta tid till att upprepa. Jag önskar också att ni hade kommit in på Grimstaskolan och sett Kerstin. Jag tror att hon har fyllt 67, men hon vägrar sluta jobba. Hon har inte bakgrund som tekniklärare men har sett hur programmering med kodning kan användas i alla typer av ämnen för att stimulera elevernas lärande. Jag önskar att ni hade kommit in på Karlbergs skolas fritidshem och sett hur all personal där tillsammans utvecklar metoder för att våra barn och ungdomar ska kunna utveckla sin förmåga inom det digitala området.

Allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras. Därför är det jätteviktigt att bakgrunden till det språket blir någonting som alla barn och ungdomar, oavsett vad deras föräldrar gör och vilken skola eller förskola de går i, får tillägna sig. Programmering är ett kul sätt att öka sin digitala kompetens.

Den här programmeringskommissionen har en bred sammansättning. Ni har ju läst ärendet, så ni vet att det ingår akademiker, näringslivsföreträdare, politiker och folk från vår förvaltning. Kommissionen har haft sitt femte av sex möten. Det femte mötet handlade väldigt mycket om att ringa in de konkreta insatser som kan göras på förskolenivå, lågstadienivå, mellanstadienivå, högstadienivå och gymnasienivå men också för unga vuxna.

Det händer som sagt redan mycket. Varje månad ökar antalet insatser. Då handlar det inte i första hand om att vi som kommunalpolitiker tror att vi kan skjuta in ett nytt ämne på schemat. Det har faktiskt Skolverket redan beslutat om, och det kommer att implementeras. Det handlar i stället om att i en bra form ta vara på den fritid som tillbringas i skolans lokaler.

Anförande nr 230

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Vi ska naturligtvis se till att skolan i undervisningen tar upp saker som behövs och är viktiga. Det var ett bra förslag ni hade, Johan. Som du var inne på är vi medborgare, och vi behöver därför träna vår kompetens att ta reda på och avgöra vad det är för slags information vi får och var den kommer ifrån. Sådana där saker är jag, som är uppvuxen på 50- och 60-talet, inte särskilt bra på. Men det hoppas jag verkligen att våra barn får lära sig, så att de kan se till att de inte blir lurade och se till att ha en bra relation till exempelvis sociala medier och veta varifrån saker och ting kommer. Mycket av det

här är bra. Det är bra att programmeringskommissionen jobbar med detta. Det jag tänker på som behöver göras är att se till att de goda exemplen sprids, och det måste få ta lite tid. Detta finns på flera ställen i Stockholm, vilket vi redan har hört om. Men vi behöver se till att vi har det på alla skolor och att det integreras i det övriga lärandet. Tack så mycket för motionen!

§ 39 Ökad ljussättning på stadens husfasader (Utl. 2016:169)

Anförande nr 231

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Ljussättning har vi diskuterat förut i rådssalen. Det är en relativt billig åtgärd för att göra staden både tryggare och turistvänligare. Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga. Både trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden beslutade i maj 2014 om en gemensam ljusstrategi, så det finns incitament för en ljusare stad. Men jag tycker inte att det händer så mycket på området. Nu vet jag inte om Roger Mogert är på plats, men annars kanske någon annan kan berätta lite om hur det går på området. Vad har skett under den här mandatperioden, och vad har vi att vänta under det närmaste året? Det vore intressant att veta, med tanke på att det finns ett beslut om en ljusstrategi. En lägesrapport skulle alltså uppskattas.

Anförande nr 232

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag är inte Roger Mogert, men jag kan säga en del saker om ljusstrategin. Som Martin säger antogs den 2014, under förra mandatperioden. Den beskriver hur man ska arbeta med ljusfrågor för att lysa upp staden. Det är ju inget nytt. Det finns många som har arbetat med det länge. Det finns också många som har motionerat om det. Jag tror att Erik Slottnér har gjort det tio gånger eller något sådant.

Stadens viktigaste byggnader lysas ju upp, till exempel den som vi nu befinner oss i. Det gäller också många av våra broar; exempelvis är Västerbron upplyst. Jag tror att det var Stella Fare som satte igång med de projekten på sin tid. Redan innan ljusstrategin fanns och efter att den antogs har det arbetats med detta.

Men som också står i de svar som jag och stadsledningskontoret har skrivit är det så att en stor del av fastigheterna inte är stadens utan tillhör andra fastighetsägare. Det finns riktlinjer för hur de kan arbeta med ljussättning, men det kräver att de går in och finansierar det här, för vi kan inte hålla på och lägga en massa pengar på privata fastighetsägare och deras belysning. Däremot finns det beskrivet hur man ska göra detta om de vill det. Staten är en extremt viktig fastighetsägare i vår stad, med slottet, som har en mycket påkostad fasadbelysning, Riksdagshuset och så vidare. Det här pågår, och det är ett viktigt arbete. Norrmalmstorg är också en plats som man har arbetat mycket med. Det har funnits ett samarbetsprojekt där mellan fastighetsägarna. Kommer fastighetsägarna in och vill göra fasadbelysningar behandlas det på ett tillåtande sätt, då vi här och de flesta andra tycker att vi ska ha en upplyst, bra och trygg stad.

Anförande nr 233

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Jag tänkte passa på att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, som också är vårt förslag.

Jag skulle vilja lyfta fram en fråga som en medborgare hörde av sig till mig om i dag och som delvis berör detta med belysning av fasader. Från Liberalernas sida har vi länge tyckt att staden kanske inte alltid har varit så himla bra på att lysa upp historiska byggnader. Man har ofta fått konstiga diskussioner med förståsigpåare som säger att man måste förstå att det ska vara mörkt på nätterna i en stad och sådana saker.

Men det jag blev kontaktad om i dag gällde våra fina avtal med Clear Channel, som sköter om våra hyrcyklar i staden, vilket är tacknämligt. Med anledning av detta har de satt upp reklamskyltar. Det har sällan eller aldrig varit några egentliga problem med det, om man nu inte är emot kommersialism över huvud taget. Det är inte så många som har blivit särskilt mycket störda av de här skyltarna. Men i takt med att skyltarna nu digitaliseras blir de som fyrbåkar, som den här medborgaren uttryckte det. Det gäller en gata i innerstaden – jag kommer inte exakt ihåg vilken, och jag har det inte framför mig nu. De flesta av de här skyltarna står mot gatan för att man vill synas för dem som går på trottoaren och från bilarna. Den här är riktad mitt på. Jag tänkte ta upp detta på nästa trafiknämnd. Men jag kan passa på att ta upp frågan här i dag också. Den här personen och hans grannar har en två gånger tre meter stor skylt som lyser och byter färg ungefär varannan sekund, som han uttryckte det. Det är väldigt störande. Staden är inte särskilt bra på att ta hand om detta.

Jag tycker att det är bra om vi kan få till en bättre belysning av stadens fasader, men vi måste också fundera lite på om vi kan göra någonting åt den icke önskvärda belysningen, fru ordförande.

Anförande nr 234

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag yrkar också bifall till kommunstyrelsens förslag.

Belysning av fasader handlar det här ärendet om. Kanske lite olyckligt har även reklamskyltar belyst fasader, vilket kanske inte var tänkt. Det är inte så lätt att belysa fasader, för ibland går det rakt igenom fönster. Det är komplicerade saker. Man måste göra rätt. I det här fallet har ett reklambolag möjligen gått lite över gränsen för vår belysningsstrategi, om vi ska hålla oss till ärendet. Jag har fått propåer från annat håll också om just detta, och vi kommer att titta på det, så att rätt typ av belysning finns i staden. Det pågår ett arbete med det. Det är stadsbyggnadskontoret som ger bygglov till belysning och reklamskyltar, så det är där måste vi rikta in oss.

Anförande nr 235

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Tack, Daniel! Jag tror att båda frågorna kommer att leva bland stadens medborgare. De berör ändå varandra lite.

Anförande nr 236

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till motionen. Nu när du ändå är här, Daniel Helldén: Du jobbar ju mycket med något som kallas effektbelysning. Vi har ändå lite tid kvar här. Kan du inte berätta lite mer? Vad har gjorts inom det området i staden?

Anförande nr 237

Borgarrådet H e l l d é n (MP): På den frågan får jag nog passa, för där tror jag att Martin Westmont vet någonting som jag inte riktigt har koll på.

Anförande nr 238

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Nej, faktiskt inte. Jag har bara i mina anteckningar att trafiknämnden arbetar mycket med effektbelysning vid cykelvägar, så kallad konstbelysning och funktionsbelysning. Jag tänkte att du kunde berätta mer, men det kan vi kanske ta någon annan gång.